

Arc Beré 6-76

PERSPECTIVA ESCOLAR

Publicació de «Rosa Sensat»

La
Llar
d'infants

Maig 1976
n.º 7

Í N D E X	Maig 1976
EDITORIAL	1
LA LLAR D'INFANTS	
1. Educar. Els primers anys del nen, per l'equip de Llar d'infants a Rosa Sensat	2
2. La psicomotricitat a la llar d'infants, per Pepa Odena	7
3. Formació d'educadors. L'experiència de reciclatge i els seus criteris a «Rosa Sensat», per Marta Mata	12
4. Problemàtica i moviment de guarderies	16
5. Situació actual de les guarderies a França, per Denise Josse i Corinne Dubon	24
EXPERIÈNCIES ESCOLARS Espolsem la palla i busquem-hi el gra. (Treball sobre el contingut dels còmics)	27
DIDÀCTICA Macramé	31
INFORMACIONS I COMENTARIS Els ensenyants també fan vaga	35
CRÒNIQUES DEL PAÍS Els cristians davant la qüestió escolar. Una altre veu d'Església País Valencià	47 48
NOTÍCIES Estudi audiovisual de les comarques catalanes	51
TEXTOS LEGALS	52
QUÈ EN PENSEU DE... La declaració de la X Escola d'Estiu	53
BIBLIOGRAFIA	54
PER ALS NOIS I NOIES Llibres	58
LA PLANA DELS LECTORS Pros i contres del text lliure Freinet	61
ACTIVITATS DE «ROSA SENSAT»	63

Perspectiva Escolar
Edició i Administració: a.a.p.s.a.-Rosa Sensat - Còrsega, 271
Tel. 228 00 03 - Barcelona-8

Consell de Redacció: Rosa Carrió, Montserrat Casas, Biel Dalmau, Marta Mata, Ramon Prats, Jordi Vives
Director: Jordi Tomàs
Distribució a llibreries: Arc de Berà - Condesa de Sobradiel, 4, B, 2
Subscripcions: a.a.p.s.a. «Rosa Sensat»
Portada i maqueta: Pere Prats Sobreperere
Fotògraf: Josep Gri
Composició: Fernández, Borrell, 168
Impremta: Gràfiques Román, Casa Oliva, 84
Realització tècnica: KETRES, Tel. 223 32 34
Dipòsit legal: B. 2.090-1975 - P.V.P.: 75 ptes.
Subscripció anual: 250 ptes.

PERSPECTIVA ESCOLAR

1

La Llar d'Infants té la seva raó de ser en la doble vessant d'educar el nen de 0 a 3 anys i fer el servei de tenir-ne cura mentre la mare treballa.

Durant molt de temps ha estat la segona raó l'única que s'ha tingut en compte, perquè en molts casos la dona ha de treballar per ajudar l'economia familiar. Pel fet de ser el factor econòmic el primordial neixen les Guarderies de beneficència i, més tard, les d'empresa, en les quals un personal —sovint no preparat— té cura de les necessitats físiques de la gran quantitat de nens que té al seu càrrec. Es limita a «guardar» els nens.

Dues realitats que es donen en l'evolució de la societat fan néixer, els anys 60, les llars amb un planteig com el que encapçala aquestes línies. L'una, és la renovació pedagògica que mostra la necessitat d'un programa educatiu des de la primera edat. L'altra, és el nombre creixent de mares que treballen, no solament per aportar uns ingressos, cada vegada més necessaris, sinó també per exercir la professió per a la qual han estat preparades o, simplement, per connectar amb el món exterior.

Aquesta situació provoca el naixement de dos nous tipus de Guarderies:

- els **parkings** o similar, amb afany de lucre, que no afavoreixen l'educació dels nens a causa de: l'escàs contacte amb l'educador i amb els altres nens, que varien constantment; les moltes hores, i de vegades dies, que els nens passen fora de casa seva; i la gran quantitat de nens per adult. Aquest tipus de Guarderia satisfà, en alguns casos, la necessitat de deixar al nen;
- les **Llars d'Infants**, en les quals un personal preparat a l'efecte, té cura d'un limitat nombre de nens i atén totes les seves necessitats físiques, afectives i educatives, al temps que ofereix un servei a la societat, que vol anar dirigit a les classes populars especialment.

Però l'evolució de la vida real no suposa, ni tan sols al cap de 10 anys, una evolució a nivell oficial. Malgrat la necessitat d'un programa educatiu, el Ministeri d'Educació no parla de la Llar. Les subvencions són mínimes en nombre i en quantitat, ja que es basen en el plantejament de Guarderia (molts nens per educador i sense material) i no en el de Llar d'Infants (pocs nens i material idoni).

Per tot això, el principal problema amb què topen les Llars d'Infants és la contradicció que suposa un plantejament pensat per a les classes populars i per una bona educació dels nens, que surt molt car i que, per tant, només poden pagar les classes benestants.

La mobilització de les Llars d'Infants, les reivindicacions de pares i educadors, són la conseqüència lògica i justa, per defensar un dret d'educadors, pares, nens i de la societat en general: el dret de tota comunitat humana a tenir un lloc gratuït i adequat per a cada nen.

Educar.

Els primers anys del nen

per l'equip de Llar d'Infants a Rosa Sensat

Els primers anys de vida del nen tenen unes característiques especials que són donades per la constitució del seu organisme i la seva personalitat incipient. Aquesta manera de ser diferent demana unes actituds també especials per part de l'adult. A l'entorn del nen petit cal, doncs, elaborar una pedagogia pròpia d'aquesta edat.

Durant els tres primers anys hi ha una estreta relació entre els aspectes motors, intel·lectuals i emocionals. Tota l'activitat del lactant, aparentment motriu o sensorial, té sempre una vessant emocional i intel·lectual. I també qualsevol fet de tipus afectiu repercuteix en el pensament i en la motricitat. El nen és un tot global; i és a aquesta globalitat, a qui ens adrecem quan pensem en l'educació d'aquesta etapa de la vida.

L'activitat del nen té unes característiques, i uns límits, determinats per la seva constitució orgànica. El procés de creixement físic i la maduració muscular i del sistema nerviós condicionen la seva forma d'actuar.

La plasticitat del sistema nerviós en els primers mesos permet d'una manera molt fàcil la formació d'hàbits de conducta; cal tenir en compte, però, que els primers hàbits es fixen molt sòlidament i es fa difícil de modificar-los.

El tipus motor condiciona l'actuació del nen i el ritme general de vida. Hi ha nens ràpids, actius, amb gran necessitat de moviment, mentre d'altres són lents i passius, aficionats a les activitats sedentàries.

La durada de l'atenció és molt limitada; el nen es cansa de seguida i canvia sovint l'objecte del seu interès.

Qualsevol situació que li suposa un esforç, el fa ser molt excitable. Una situació d'excitació no pot ser aturada voluntàriament; els processos d'inhibició són encara molt febles. Això vol dir que en lloc d'aturar la seva activitat, caldrà canalitzar-la i orientar-la, ja que un atur bruscat de qualsevol procés provoca una excitació posterior.

Una bona pedagogia ha de tenir en compte totes aquestes característiques i donar a cada nen el tractament adequat al seu ritme i a les seves possibilitats maduratives i ha de garantir l'existència d'unes condicions òptimes al desenvolupament físic.

NECESSITATS DEL NEN

La tasca educativa d'aquesta etapa gira a l'entorn de les necessitats del nen. Necessitats que no només són conegudes amb l'ajut del sentit comú, sinó que cal co-

nèixer a través d'un estudi de l'evolució dels nens en general, i també a través de la seva observació individual. Les necessitats essencials poden quedar incloses en la síntesi següent:

1. *Salut física:* Com a base de tota evolució correcta, el nen necessita tenir satisfetes les necessitats primàries: alimentació, son, higiene; i les condicions externes que afavoreixen el creixement: temperatura, il·luminació, aire lliure, percepcions sonores i visuals, etc., a la seva mida en qualitat i quantitat.

2. *Estabilitat:* Tot el que està a l'entorn del nen petit: persones, objectes, situacions, espai, temps, etc., condiciona la seva personalitat. L'estabilitat d'aquest entorn crea en el nen uns punts de referència sobre els quals exerceix la seva activitat i, en conseqüència, li dona una major seguretat en l'actuació, capacitat de reacció, adequació a l'ambient (per mitjà del qual pot començar a conèixer i establir relacions), etc. L'estabilitat que necessita el nen es tradueix en una regularitat de l'actuació adulta sobre ell. Regularitat en els horaris, en les actituds de tracte, en l'ambient material, en l'espai on es mou, en l'acord de les diferents persones que l'acullen, i en general, en tots els aspectes. Regularitat que no s'ha de confondre amb inflexibilitat o rigidesa; hi ha d'haver sempre una flexibilitat per adequar-se a les situacions adultes i, sobretot, a les característiques i necessitats de cada nen, a cada moment.

3. *Activitat:* Des del moment de néixer, el nen es mou i amb el moviment s'expressa, amb el moviment aprèn i es relaciona, coneix l'entorn que el volta i es coneix ell mateix, els seus límits i possibilitats, i tot actuant construeix la seva personalitat.

Perquè tingui un valor educatiu real aquesta activitat, ha de ser *autònoma*, és a dir, que *neixi* del nen mateix i que el resultat obtingut en la seva actuació, el motiva a continuar sent actiu; amb la llibertat total de moviments dins un ambient preparat, on no s'hagi de frenar i prohibir constantment, és a dir, un ambient ric en estímuls de tot tipus (entre els quals, hi compta especialment el contacte personal), i que responguin a les necessitats evolutives i individuals de l'infant.

L'adult intervé en aquesta activitat proposant, aprovant el que el nen fa. La intervenció adulta és gradual; a mesura que el nen creix en autonomia, l'adult deixa d'intervenir com a organitzador de l'acció, i va convertint-se en interlocutor de l'actuació infantil.

4. *Comunicació:* Entesa a dos nivells, el d'intercanvis afectius i la comunicació a través d'un llenguatge, gestual o verbal.

Per establir uns intercanvis afectius positius, cal una relació personal estable; el nen necessita expressar el que sent, el que pensa i el que vol; això només pot fer-ho dins un context de relació estable on l'adult que intervingui tingui una disponibilitat envers el nen, sàpiga dosificar les seves intervencions fetes en el moment

4 oportú i sàpiga acollir l'aportació del nen amb tot tipus d'expressions afectives adequades a les demandes i necessitats del moment.

El mitjà de comunicació del nen petit amb els altres té unes característiques pròpies d'un període d'inici i d'aprenentatge, des dels gestos i actituds fins a les paraules. Aquesta forma incipient de connectar reclama interlocutors vàlids disposats a atendre, entendre, acollir i respondre. Una observació atenta del nen és imprescindible per establir comunicació.

La comunicació en la primera infància és un aspecte vital que necessita ser tractat individualment. El nen petit només pot establir un «diàleg» a tall individual, de tu a tu, no li basta o, més ben dit, no pot atendre una comunicació que parteixi d'un adult i que es faci extensible a més d'un nen. Es fa necessari i indispensable una relació *individual* en la comunicació nen-adult o nen-nen.

OBJECTIUS EDUCATIUS

Tenint en compte aquestes premisses, concretem els objectius educatius del nen fins als 3 anys en una sèrie d'aspectes que responen no tant a una visió fragmentada de l'educació, sinó a diferents angles d'enfocament d'un mateix fet: l'educació global del nen.

Aquests aspectes són:

L'educació sensorial. En educar la percepció visual, auditiva i tàctil en totes les manifestacions: plàstica, musical, dinàmica, etc., posem els fonaments del que serà el pensament lògic, i paral·lelament es va configurant en el nen la sensibilitat davant les persones, els fets i les coses i el gust per la bellesa. La percepció gustativa està també subjecta a un progressiu aprenentatge en el nen petit; en un període molt curt haurà de passar de prendre un sol aliment a menjar una ampla gamma alimentícia, passant del dolç al salat i del líquid al sòlid. Aquests canvis han de ser sempre agradables al nen. No podem oblidar una educació de l'olfacte. La sensibilitat per les olors és patent en el nen des del primer any.

L'educació motriu. L'adquisició i control postural fins que s'aconsegueix la posició vertical, el desplaçament en aquesta posi-

ció i la utilització de les mans com a instruments de transformació de la realitat i de creació, són els aspectes diferencials de la motricitat humana. I és en els primers anys que es fan aquestes adquisicions.

L'educació del llenguatge. Entès en el sentit ample de comunicació, dins la qual, i en el nen petit encara amb més raó, el llenguatge verbal només n'és una part; com ja s'ha dit anteriorment, gestos, actituds, situacions i ambient en general són elements bàsics de comunicació; el paper de l'adult com a interlocutor del nen i com a introductor del llenguatge verbal és essencial per a l'educació de la comunicació.

L'educació de la personalitat. Aquesta es fa a diferents nivells: des d'un coneixement del propi cos com a unitat fonamental d'acció fins al coneixement i domini de les pròpies possibilitats d'interrelació i de contacte amb els altres, passant pel control de les emocions i la seva manifestació.

L'educació social. Considerada en les dues vessants de relació personal i de coneixement del món. Es va establint una relació personal amb els adults i els altres nens, com a fonament de la relació de respecte, d'estimació i de solidaritat. El coneixement del món que el volta, la natura, els veïns, el carrer, el món del treball, etc. Coneixement que el nen comença a experimentar en aquests primers anys de vida.

L'educació dels hàbits. Costums en l'activitat i en el fer de cada dia que estan en funció d'una concepció de la vida. L'adult els transmet al nen i en els primers anys es concreten sobretot a nivell d'hàbits. Hàbits d'autonomia personal (menjar, neteja, vestir, etc...) i hàbits de convivència social i d'ordre personal.

Fins aquí hem parlat de l'educació del nen petit. Quan aquesta educació es fa en el marc d'una collectivitat de nens fins als 3 anys, hi ha a més uns matisos específics i propis de la vida de grup.

Els concretem a partir dels dos eixos, al voltant dels quals ens sembla que gira l'activitat del nen quan entra dins una collectivitat infantil o llar d'infants: l'educador i l'ambient. Entenem per ambient, tant l'espai físic i l'equipament material fix, com l'espai i l'equipament de joc, és a dir, l'ambient animat, viu, canviable a diari, la programació d'activitats i la distribució del temps.

Per l'educador considerem fonamental:

1r. La seva dedicació absoluta a la tasca educativa del nen.

2n. L'existència d'un sol educador responsable, a qui el nen pugui acudir com a punt de referència. En el cas que hagi de ser més d'un l'educador responsable, hi ha d'haver acord en la forma d'actuar dels diferents adults.

3r. Un nombre molt reduït de nens per a cada educador, per tal que aquest pugui portar a terme tota la tasca educativa.

4t. L'atenció a cada nen en particular i el respecte per part de l'educador de cada una de les individualitats, tot veient-la dins el grup dels nens.

5è. Capacitat d'observació, per adonar-se dels progressos i de les reaccions del nen i actuació conseqüent amb l'observació.

Pel que fa a l'ambient considerem que:

1r. L'espai ha de ser suficient, en relació a les necessitats de l'infant i distribuït en zones que responguin a les seves possibilitats: L'espai també ha d'ajudar a estructurar el seu pensament i ha d'anar configurant la sensibilitat i l'estètica.

2n. La collectivitat dels nens ha de ser oberta al món que els volta (carrer, botiga, personatges...).

3r. L'estructura i funcionament del grup ha de ser pensada en funció dels individus que el componen. La planificació

no sols del grup de nens, sinó de la vida de tota la Llar, ha de fonamentar-se en les necessitats infantils.

4t. El material de joc ha de ser suficient per a cada nen i adequat, és a dir, no superior a les possibilitats del nen, però tampoc per sota dels seus interessos.

5è. El material d'equipament ha de ser pensat en funció dels nens, la qual cosa vol dir que cal tenir cura de tots els elements essencials al creixement físic i psicològic dels infants.

Una collectivitat de nens d'aquesta edat té, com a funció essencial, l'educació. En estreta col·laboració amb la família, la llar d'infants ha de crear per a cada nen el clima favorable al desvetllament de les seves possibilitats en el pla personal, afectiu-relacional i de socialització.

BIBLIOGRAFIA

DAVID-APELL: *Lóczy ou le maternage insolite*, Ed. du Scarabée, Paris 1973.

DAVIDSON: *Las guarderías infantiles*, Ed. Nova Terra, Barcelona 1972.

LÉZINE, I.: *El desarrollo psicológico de la primera infancia*, Ed. Troquel, Buenos Aires 1975.

LÉZINE, I.: *Propos sur le jeune enfant*, Ed. Mame, Paris 1974.

LÉZINE, I.: *Problemes quotidiens de l'éducation*, Ed. du Scarabée, Paris 1964 (traducció castellana en preparació).

dues eines de treball per a la llar d'infants i pre-escolar

col·lecció

PARLEM!

Sèrie A — IMATGES

1. COM FA
2. COM ES MOU
3. JOGUINES
4. COSES
5. VESTITS

Sèrie B — ACCIONS

1. COM EM RENTO
2. QUÈ EM POSO
3. A QUÈ JUGUEM
4. ON ANEM
5. QUÈ FA

Sèrie C — HISTÒRIES

1. UN DIA AL ZOO
2. UN DIA D'EXCURSIÓ
3. A CASA ELS AVIS
4. LA MEVA ESCOLA
5. ANEM AL MERCAT

Quan el nen ha arrencat a parlar i amb la seva curiositat natural va descobrint tot el que l'envolta, posem al seu abast aquesta col·lecció de figures mudes abans d'encarar-lo amb la paraula escrita.

En una primera etapa, els interessos del nen són molt concrets: el nen és capaç de captar una sola imatge que li sigui familiar. Més endavant és capaç de captar diferents situacions sempre que comencin i acabin en una sola imatge fixa. Després, el nen, a través d'un seguit d'imatges, serà capaç de seguir una història si hi troba sempre els mateixos personatges que convertirà de seguida en els seus amics.

col·lecció

A poc a poc

(pràctiques programades de la primera lectura)

acabem de publicar
els dos últims llibres:

- 1r. APA, APA (p,l)
- 2n. MIAU, MIAU (m,s)
- 3r. LA SOPA (p,l,m,s)
- 5è. EL NEN TÉ TOS (t,n,b)
- 6è. EL MEU AMIC (c,d,t,n,b)
- 7è. RIC, RAC, RUC (r,rr)
- 8è. ARA NO PLOU (-r,s)
- 9è. EL REI, LA REINA I EL RATOLÍ (r,rr,-r)
- 10è. EL CONTE DE LA LLUNA CALLADA (ny,ll)
- 11è. LA CARTA (x,f,ss)
- 12è. DEL CEL CAUEN CIRERES (ce,ci)
- 13è. LA QUICA (que,qui)
- 14è. NEVA NEU (b,v)
- 15è. EL GAT I EL GOS (ga,go,gu,gue,gui)
- 16è. MEL I MATÓ (ja,jo,ju,ge,gi)
- 17è. PA I PEIX. QU'NA HORA ÉS? (h,ç,z)
- 18è. AHIR (mudes finals i medials)

A POC A POC ofereix als nens que, tant en un bon mètode analític com en un bon mètode global, aprenen de llegir amb els seus propis textos, la possibilitat d'encarar-se amb uns llibres «de veritat», amb uns personatges i unes situacions que permeten nous exercicis de comprensió, i a partir d'uns textos on es treballa cada una de les dificultats de lectura, d'una manera progressiva.

La psicomotricitat a la llar d'infants

per Pepa Odena

QUÈ ÉS L'EDUCACIÓ PSICOMOTRIU?

Quan parlem d'educació psicomotriu fem referència a l'educació global del nen. No parlem mai de *motricitat* d'una forma aïllada, perquè els moviments que fa el nen petit estan sempre dins un context emocional i al mateix temps integren el seu pensament i la seva forma d'expressar-se: constitueix la base de la seva personalitat.

ENFOCAMENT PEDAGÒGIC

Amb aquesta òptica global de la psicomotricitat durant els primers anys del nen, enfoquem el treball pedagògic. Ens apropem a aquesta funció, bàsica en els inicis de la vida, a partir de dos dels nombrosos angles des dels quals pot ser abordada:

- L'educació de la POSTURA i del DESPLAÇAMENT VOLUNTARI.
- L'educació de la MOTRICITAT MANUAL.

Considerem que aquests dos aspectes defineixen i precisament diferencien la motricitat humana de la motricitat animal.

Són, per tant, aspectes molt específicament educables en el context d'una relació social.

Postura i desplaçament voluntari

L'adquisició de la postura i la possibilitat de realitzar un desplaçament voluntari depenen, per una banda, de la madu-

ració orgànica i, per l'altra, de les condicions ambientals en les quals es troba immers el nen, però en darrer terme depenen de la integració que el mateix nen fa de les seves adquisicions maduratives i de les aportacions ambientals. El tractament pedagògic té el seu camp d'acció justament en l'ambient.

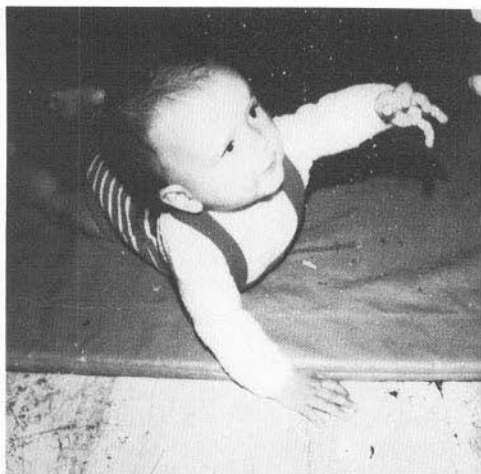
Com a elements pedagògics a tenir molt en compte, destaquem els punts següents:

La *col·locació* del lactant, durant els períodes de vigília, ha de ser sobre un terra adequat o bé en una *colchoneta*¹; el bressol es reserva únicament per dormir. Aquesta col·locació afavoreix l'activitat del nen, el qual té necessitat d'un *espai ample*, suficient per moure's: donar voltes, arrossegar-se o iniciar el gateig, però alhora un *espai limitat*, que li proporcionï seguretat: una barana, mobles o d'altres elements poden delimitar un espai i al mateix temps ser utilitzats pel nen com a suport en el moment d'incorporar-se.

El *material de joc* ha de ser adequat a l'edat i a les possibilitats del nen. No pot ser donat sense mesura, ha de ser dosificat per l'educador; així el nen se sentirà impulsat a moure's i no podrà disminuir o paraitzar la seva activitat pel fet de trobar-se voltat de massa objectes.

L'educador responsable del nen, ha d'estar-hi en contacte freqüent: cridant-lo, invitant-lo a moure's, i donant-li al mateix temps confiança i seguretat per fer-ho. En aquest punt interessa fer ressaltar la importància de mantenir constant un mateix educador per cada nen.

Autonomia en el desplaçament. Convé estimular el nen verbalment i amb material de joc adequat, per tal que sigui ell qui faci els canvis posturals: asseure's, posar-se dret, ajupir-se, etc. No se l'ha de moure, al contrari, se l'ha d'invitar i ajudar perquè sigui ell mateix qui es col·loqui en una nova posició.

1

2

3

El temps destinat a l'activitat del lactant ha d'estar en relació directa amb l'edat i amb el seu benestar físic, és a dir, un cop satisfetes les seves necessitats de son, alimentació i neteja.

Es important fer activitats freqüents a l'aire lliure.

Tots aquests elements demanen, per part de l'educador, l'adquisició d'uns coneixements generals sobre l'evolució del nen i, d'altra banda, la capacitat d'observació per adonar-se del moment d'aparició d'una nova possibilitat motriu en el nen i saber actuar adequadament.

En el tema del desplaçament cal destacar d'una manera especial el fet de la *marxa independent*. El nen ha adquirit la posició vertical i, ja dret, comença el desplaçament, que té unes característiques diferents. En aquest moment les necessitats del nen varien i, en conseqüència, varia també el tractament pedagògic. La marxa independent ha de ser ajudada en el moment oportú. Mentre el nen no té les possibilitats motrius o no sent la necessitat psicològica de desplaçar-se, no se li ha de donar cap mitjà que li faciliti aquest desplaçament: els caminadors, per exemple. Però tampoc no se li ha de limitar la realització d'aquests moviments quan el nen ja pot i, a més, desitja caminar: és el cas de tenir-lo dins el «parc» quan té possibilitats de recórrer un espai més gran.

Quan la maduració psicomotriu permet al nen el control del seu caminar, s'opera una transformació en la seva personalitat: se sent autònom tot i sentint-se encara insegur, àvid de conquerir l'espai i desitjós de conèixer tot el que hi ha al seu abast. És el moment d'oferir-li tot allò que el porti a assegurar l'adquisició feta i a ampliar el seu camp d'acció:

un espai més gran;

un ambient més ric en estímuls, amb els quals pugui fer tota mena d'activitats; el material adequat a les seves noves possibilitats;

l'actitud de l'educador, no impositiva sinó sempre present i encoratjadora de les activitats del nen.

1. L'educador invita el nen a moure's.
2. El nen té necessitat d'un espai ample.
3. Material de joc dosificat per l'educador.

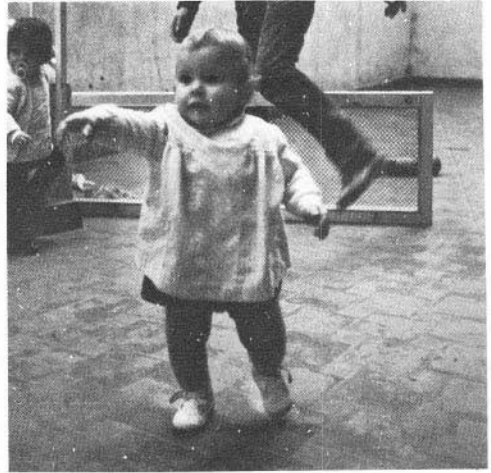
A partir del moment en què el caminar del nen es fa més estable, van sorgint nous progressos en el camp motor: puja i baixa escales, s'enfila, supera obstacles, salta, corre. Amb aquestes activitats no només madura la seva capacitat física, sinó també el seu pensament. A través del moviment fet amb el seu cos va integrant nocions: de temps (velocitat, duració, etc.), d'espai (distància, direcció), de causa, de relació i d'altres. Amb cada una d'aquestes adquisicions, el nen va configurant la seva personalitat.

Encara més, la maduració psicomotriu en el context d'una vida col·lectiva, com la de la llar d'infants, li permet de començar a fer moviments de relació amb altres nens; fa un tren o fa un cercle tot donant-se les mans, li permet de començar a socialitzar-se.

Motricitat manual

Considerem que les mans són els òrgans que tradueixen les activitats humanes més elaborades, que són expressió i alhora causa del pensament infantil. El domini de la motricitat manual depèn tant de la maduració orgànica com de la possibilitat d'exercici de braços i mans. La maduració segueix una direcció de l'eix central del cos cap als extrems, és a dir, el control del gran moviment del braç és anterior al del colze i aquest al de la mà i dits. El tractament pedagògic ha de tenir en compte aquesta particularitat: el control de moviments globals és anterior i, alhora, és suport del control dels moviments fins. Per exemple, el nen ha de tenir ocasió de fer grans traços sobre superfícies amples abans de fer-los en un paper del format d'un foli.

No podem separar l'educació de la motricitat manual, de l'educació sensorial. El nen necessita poder tocar tots els objectes, explorar-los, manipular-los i fer-hi les més variades experiències. Cal posar al seu abast objectes de formes, formats, colors, pes, volum i superfície diferents,

1

2

3

1. L'autonomia en el desplaçament.
2. L'autonomia en el menjar.
3. Les mans per enfilar-se.

1

2

3

perquè hi pugui establir relacions. Quan el nen ha agafat un objecte, l'ha explorat, l'arriba a utilitzar i a deixar, ha adquirit un coneixement, ha posat un conjunt d'elements nous al seu pensament.

Un element privilegiat d'exploració i de relació afectiva per al nen és el cos de l'adult, i sobretot la cara, font d'experiències motrius i intel·lectuals, estretament vinculades a emocions positives i sentiments d'afecte.

Les mans són un instrument molt útil per als progressos motors globals; la seva funció de suport és insubstituïble en el gateig, en el posar-se dret i en els diferents canvis posturals.

El nen petit, que no té llenguatge verbal, o bé que el té molt escàs, utilitza les mans per expressar-se a través del gest: assenjala el que vol, ho indica amb gestos diferents. Amb les mans inicia unes primeres relacions interpersonals: el «té», «dóna!», per exemple, l'introdueixen en el món del donar i del rebre.

L'aprenentatge d'uns hàbits d'autonomia personal i de convivència social demana la utilització de les mans: menjar, col·laborar en el vestir-se i despullar-se, rentar-se..., o bé recollir objectes escampats, posar les coses al seu lloc, etc.

En el desenvolupament de la motricitat manual considerem important una actuació pedagògica que tingui en compte els punts següents:

L'educador, atent als progressos i a les necessitats del nen, cal que posi al seu abast tots els recursos de material, jocs i contacte personal adequats a cada moment.

Les *joguines i material de joc*, han de ser suficients (la manca de juguines comporta baralles i insatisfaccions) i adequades al nen, és a dir, no superiors a les seves possibilitats i interessos (la seva dificultat el cansaria), ni tampoc massa senzilles (poden abocar-lo a la inactivitat o a la inèrcia). El material ha de ser estètic i conservar-se en bon estat a fi d'estimular la curiositat i el desig del nen.

Els *jocs*, típics de la primera infància, plens de moviment i contacte corporal i

1. Les mans per explorar.
2. L'educador en freqüent contacte amb el nen.
3. El material adequat a les seves noves possibilitats.

amb imitació freqüent de gestos (per exemple: «ball manetes», «ralet-ralet», «aquest és el pare...»), imitació d'animals, i molts d'altres. Per altra banda, els jocs simbòlics d'imitació i representació de la realitat: fer el menjar, pentinar les nines, conduir un cotxe...

Els instruments per fer activitats de tota mena han de ser adequats i donats al moment oportú: coberts per menjar, llapis per pintar, fang per modelar, instruments musicals, etc.

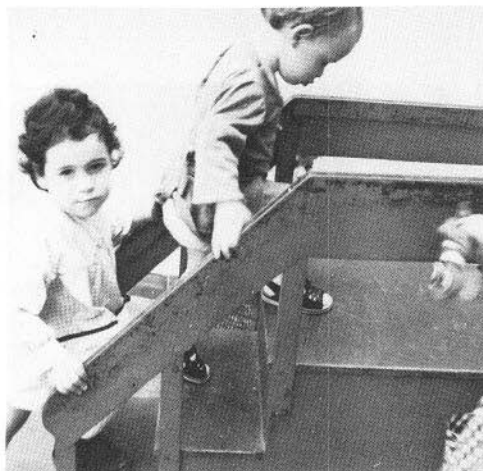
El local, distribuït en zones d'activitat, adequades a l'edat, interessos i possibilitats del nen: la casa de nines, el racó del garatge, el racó dels llibres, etc.

La maduració psicomotriu del nen no es fa només de forma espontània, demana una educació. El coneixement de les necessitats infantils és el punt de partida d'una planificació educativa. En el cas d'una col·lectivitat de nens, com és una llar d'infants, aquesta planificació té una estructura i característiques pròpies: la dedicació exclusiva a l'educació, la planificació a partir d'una estructura funcional i el progrés del nen, ateses les seves necessitats en un context de relació social.

BIBLIOGRAFIA

- BALAGUER-BOIX-ÒDENA: *Com equipar una guarderia infantil*, «Quaderns de Pedagogia», Ed. Nova Terra, Barcelona 1974.
- CORIAT, L.: *Maduración psicomotriz en el primer año del niño*, Ed. Hemisur, Buenos Aires 1974.
- KOUPERNIK: *Desarrollo psicomotor de la primera infancia*, Ed. Luís Miracle, Barcelona 1968.
- KOUPERNIK-DAILLY: *Développement neuro-psychique du nourrisson*, Ed. PUF, Paris 1968.
- LEVY, J.: *Despertar a la vida*, Ed. Daimon, Barcelona 1974.
- LÉZINE, I.: *El desarrollo psicomotor del niño*, Ed. Grijalbo, México 1971.

1. Desitjós de conèixer tot el que hi ha al seu abast.
2. Manipulant objectes, introdueix nous elements en el seu pensament.
3. Les activitats a l'aire lliure.

1

2

3

Formació d'educadors

L'experiència de reciclatge i els seus criteris a "Rosa Sensat"

per Marta Mata

SITUACIÓ INICIAL

A «Rosa Sensat» la problemàtica de la formació i reciclatge del personal que treballa a les guarderies va començar a preocupar-nos a l'Escola d'Estiu del 1968, quan diverses assistents socials que treballaven als suburbis de Barcelona ens van presentar la situació, sovint terrorífica, de les guarderies que hi havia. Sostingudes per institucions benèfiques, amb escassos recursos econòmics, en aquestes guarderies el cas més freqüent era el de la noia de 16 o 18 anys que, sense formació i amb un sou molt baix, havia d'aguantar 60 criatures. Simultàniament començava una nova experiència de llar d'infants, en algun barri de classe mitja-baixa, i vam conèixer alguna guarderia-parvulari d'empresa amb recursos i amb una bona organització tradicional.

SITUACIÓ ACTUAL

Actualment treballa a les guarderies, llars d'infants, parvularis, etc., personal de diversa procedència:

Puericultores, que han fet, en general, només un curs de formació en alguna escola més o menys adscrita a una institució hospitalària. Són elles les que per resolució de la Direcció General de Sanitat, amb data 11 de novembre de 1968, tenen el títol adequat per treballar en les guarderies. Més endavant dedicarem una atenció especial als seus estudis.

A.T.S., amb o sense especialització de puericultura i, en tot cas, amb la mateixa orientació anterior.

Jardineres d'infància, en el cas de Catalunya, formades en una escola ja extingida per manca de reconeixement oficial. La seva orientació era molt àmplia, amb una bona formació pedagògica, però més dedicada a l'edat compresa entre els 2 i els 5 anys.

Mestres, amb estudis mitjans del pla antic o estudis superiors del pla actual, però sense cap mena d'especialització per als nens de 0 a 3 anys. Només en algunes escoles de professorat (sobretot a Catalunya) existeix aquesta especialització des de fa dos o tres cursos, però sembla que aquest curs sera extingida oficialment.

Assistents socials, que en alguna de les seves escoles de formació tenen alguna assignatura de pedagogia i que viuen molt de prop, en els suburbis, la necessitat de guarderies.

Personal sense títol, amb més o menys experiència acumulada. Entre nosaltres, aquest cas continua essent el més freqüent. Darrerament els qui poden, i arran del Decret dels 25 anys, treballen i estudien simultàniament; d'aquesta forma apareix un darrer tipus.

Estudiants d'EGB, pedagogia o psicologia, amb uns estudis tècnics, més bons o més dolents, però sempre allunyats de les necessitats reals de la pràctica de guarderies.

LA FORMACIÓ DE LES PUERICULTORES A BARCELONA

Els títols de «Puericultora diplomada» i el d'«Auxiliar de Puericultura» poden aconseguir-se a Barcelona cursant els estudis a diverses escoles; per obtenir el primer títol cal estudiar durant un curs i, per al segon, un trimestre.

Les escoles on fins ara s'han cursat prioritàriament són:

- Escola Departamental de Puericultura, amb reconeixement oficial.
- Escola Santa Teresa a l'Hospital del Nen Déu.
- Institut Social de la Dona de la Institución Javeriana.
- Escola Diocesana de Formació Professional «Federico Mayo».
- Escola Baith.
- CCC (formació per correspondència).

Darrerament hem fet un petit sondeig, mitjançant una enquesta, per conèixer l'opinió sobre la utilitat dels estudis fets d'un cert nombre de puericultores que han passat per les escoles esmentades i que tenen ja uns quants anys de treball a la guarderia.

Les respostes constaten que la formació rebuda és totalment insuficient, si no nul·la, en els aspectes pedagògic, psicològic i d'organització de la guarderia. Paidologia, dietètica, profilaxi, són els aspectes més treballats, però a nivell teòric i poc profund; en general, es parla més de l'etapa pre-natal que de la post-natal. Falten unes bones pràctiques que preparin per al treball d'educació del nen.

Es demana una modificació total dels estudis que incloem en l'apartat de propostes de formació.

PLANTEJAMENT I PROBLEMÀTICA

A partir de la problemàtica presentada i de les possibilitats viscudes ja des del 1963, vam decidir d'organitzar unes etapes i muntar una sèrie de cursets de formació i reciclatge.

En primer lloc, vam veure clara la divisió en etapes:

Llar d'infants, referida a la cura i educació dels nens dels tres primers anys de vida.

Parvulari, referida a l'educació dels tres anys següents.

Encara que oficialment el MEC parla d'un preescolar de 2 a 5 anys i que hi ha en realitat institucions molt diferents: 0-3, 0-5, 2-5, 4-5, etc. i que han proliferat els darrers anys els baby-parkings, ha estat útil i clarificador per a l'organització de les nostres activitats el manteniment d'aquestes dues etapes, basades en l'evolució psicològica del nen i que ens sembla que demanen dos tipus d'institucions clarament diferenciades. Com a problemes concrets que ens ha ocasionat aquesta organització, tenim els següents:

l'atenció al curs que correspon al tercer any de vida del nen, que nosaltres continuem veient com «el nen gran» de la llar d'infants, mentre que, en realitat, és el «nen petit» de parvulari; l'atenció al curs que correspon al sisè any de vida, que en la major part dels nens ja correspon, per quinta oficial, al primer curs d'EGB.

Malgrat tot, continuem mantenint la divisió en etapes en l'organització de «Rosa Sensat». Quant a institució educativa concreta, només veiem la possibilitat del que s'anomena «combinat» en d'altres països, combinat de llar i parvulari, que solucioni el problema; veiem també important continuar la lluita per aconseguir que l'inici de l'EGB es retardi un any mentre es va estenent la possibilitat de llar i parvulari a tots els nens, començant per assegurar una plaça pedagògicament digna, gratuïta

14 i accessible a tots. Aquesta etapa, mal anomenada ara preescolar, és la més mal servida en alguns casos, a partir de guarderies de beneficència, parkings d'abandó luxosos, parvularis de preparació immediata per a una EGB massa prematura.

PROPOSTES DE FORMACIÓ

Vist el marc concret, passem a la idea que tenim de la formació professional del personal que s'ha de fer càrrec dels nens de la primera edat. Ho fem a partir del treball de vuit cursos dedicats al reciclatge.

En primer lloc, considerem que l'educació del nen en els primers anys és decisiva i, com a conseqüència, remarcuem la importància de la formació del personal que els ha d'atendre. No es tracta pas d'una tècnica que cal aprendre en uns mesos, ni de l'adquisició d'uns coneixements superficials; això podria ser suficient per cuidar, però no per educar el nen petit. Per a aquesta tasca, calen uns estudis de tipus superior, amb teoria i pràctica científiques. En principi veiem inclosos aquests estudis dins les actuals escoles universitàries de professorat de tres, quatre i si és possible cinc anys de duració, tal com s'està demanant per a la carrera de professor d'EGB. Es tractaria d'uns estudis de magisteri amb una especialització d'edat que podria ser de 0 a 6 anys.

Respecte a l'edat de 0-3 anys que ara ens ocupa, creiem que la formació hauria de tenir les característiques següents:

1. Gran importància de la relació teoria-pràctica, materialitzada possiblement per unes pràctiques de mitja jornada i una altra mitja jornada d'estudi molt relacionat amb la pràctica i amb possibilitat d'aprofundiment i organització teòrica.

2. Gran importància de l'adquisició d'una metodologia científica de treball; per aconseguir-la calen grups reduïts d'alumnes (homes i dones, perquè creiem també en les possibilitats de l'home com a educador en aquesta etapa), tècniques d'investigació personal i de treball en grup, seminaris, tutories, etc., que ajudin l'educador futur a convertir el seu treball en investigació constant.

3. Una escola reduïda, amb possibilitats de relacions humanes, de contribució

a un ambient cultural que permeti el cultiu de les qualitats necessàries a un educador d'aquestes edats.

Dintre dels estudis i sempre en relació amb la pràctica, veiem la importància especial de les matèries següents:

1. Paidologia, puericultura i pediatria, en estreta relació, per a l'estudi del desenrotllament físic del nen, la seva dietètica, la seva higiene, malalties, profilaxi i tècniques de socorrisme per a aquestes edats.

2. Psicologia, sociologia, pedagogia, que, a partir de l'estudi del desenrotllament psicològic del nen en relació amb el seu desenrotllament físic i el seu medi social, permetin d'establir les bases per

a un tracte educatiu autèntic del nen, del foment i estímul ordenat de tota la variada activitat del nen, sensorial, motriu, simbòlica, pre-operacional, relacional, afectiva, etc., en el marc de la concepció d'una pedagogia autèntica o psicosociopedagogia, sense oblidar les tècniques d'organització de centres i les tècniques i institucions de defensa de la funció social de l'educador.

3. Llengua, amb les seves bases de psicolingüística, els fonaments de la llengua com a sistema de comunicació i d'expressió, de la llengua i la seva relació amb la conducta i el pensament, dels sistemes fonològics, morfològics, sintàctic, lexical, del vocabulari i del folklore infantil: cançons, contes, jocs.

4. Lògica matemàtica i els seus fonaments psicològics com a una altra base del cultiu del pensament lògic del nen.

5. Música i tècniques d'expressió de tot tipus.

6. Aportacions de les diverses metodologies pedagògiques: Montessori, Decroly, etcètera.

7. Ciències de la naturalesa que permetin orientar el seu descobriment en el nen.

Els dos primers conjunt de matèries s'haurien d'estudiar segurament al llarg de tota la carrera. Les altres matèries, en cursos successius, de manera que en cap d'ells l'alumne no en tingués més de dos o tres.

En les circumstàncies actuals de personal que està treballant amb o sense els estudis i tècniques esmentats al començament i la pràctica més o menys acumulada i ordenada conscientment, una escola de formació, com la que estem dibuixant, amb les seves activitats culturals, els seus grups de treball teòrico-pràctic, les seves tutories, etc., permetria un tracte personal, una convalidació i acabament dels estudis adequats a cada cas, que situés en la normalitat professional, laboral, salarial a tots els qui han treballat fins ara en condicions precàries a tots els nivells.

RECICLATGE

Si pensem encara en una organització racional del treball que afavoreixi —i sigui— una investigació, en una promoció en aquest sentit de l'educador dins dels centres, en les sessions anuals de preparació de curs, en els cursets possibles, etc., sembla important un reciclatge més aprofundit en enfocaments nous i en continguts de les matèries de formació anteriorment esmentades, cada tres, quatre o cinc anys com a màxim.

* * *

En definitiva, amb aquest plantejament de la formació de l'educador voldríem que s'acabés la imatge no professional o de professió d'ínfima categoria de l'educador d'aquestes edats, i això, com un element més de la consideració, de la importància i necessitat, de les institucions educatives corresponents dins del sistema educatiu públic.

Problemàtica i moviment de guarderies

La problemàtica en què es troben les institucions que eduquen el nen durant els tres primers anys de vida, apareix reflectida amb tota la seva gravetat en els treballs següents, elaborats per grups d'educadors de centres de Barcelona, Madrid i Sant Sebastià.

HISTÒRIA BREU DEL MOVIMENT DE GUARDERIES A BARCELONA

La industrialització que a les dues últimes dècades apareix al nostre país, comporta un augment de llocs de treball i, automàticament, la incorporació de la dona al procés de producció té un increment progressiu i irreversible.

Per això, la creació de guarderies sorgeix com una necessitat social impossible d'eludir. Però la falta de planificació i l'abandó de la nostra Administració respecte a aquesta necessitat de centres educacionals per a la primera infància i en general per a tots els problemes de l'educació, s'agreuja en aquest cas perquè el Ministeri

d'Educació es desentén d'aquesta etapa, de 0 a 3 anys.

Per palliar aquest desajust es creen una sèrie de guarderies d'iniciativa privada i entre les quals sorgeix un grup que renuncia a establir-se com a societats mercantils amb afany de lucre, i ho fan animades per la idea de prestar a la ciutat un servei social imprescindible: educar el nen i atendre les necessitats de la mare que treballa.

És a la situació d'aquest grup de guarderies, com a protagonistes, però sobretot per la idea d'oferir a la ciutat un servei

que plantegen i perquè és l'únic nucli coordinat, a la qual ens referim a continuació, tot fent un breu plantejament de la nostra història.

Al cap de poc temps d'haver-nos posat en funcionament, vam descobrir, i ens sap greu francament, que els nostres bons propòsits no servien de res enfront l'acumulació de despeses i dèficits que, per tal de ser coberts, exigien i exigeixen dràstics augment de les quotes, les quals en certs casos arriben a ser elevadíssimes. Automàticament, això feia que els nostres centres fossin selectius i, per tant, inassequibles a les classes treballadores, que són justament les que preteníem servir.

Immediatament, vam iniciar la peregrinació a la recerca d'ajuts o subvencions i vam abandonar la nostra organització primitiva en forma de persones individuals per convertir-nos en cooperatives d'educadors o en centres depenents d'altres organismes (centres parroquials, associacions, etc.). D'aquesta manera i ben conscientment, vam posar-nos al servei de l'Administració, tot actuant com a pegat de les seves limitacions. Crèiem que això ens permetria de cobrir les nostres necessitats més peremptòries. L'altra iniciativa, era de tancar els centres, mesura dràstica que no faria sinó aguditzar allò que prou que és ja una terrible contradicció.

QUIN HA ESTAT EL PAPEL DE L'ADMINISTRACIÓ?

En temps del senyor Majó, i després d'innombrables gestions, obtinguérem, a

tall de conclusió, els dos compromisos següents:

- 1r. L'Ajuntament de Barcelona actuaria com a intermediari entre les guarderies i el Ministeri de Treball, amb la finalitat d'aconseguir la qualificació de «Guarderies Laborals». Això representaria un pas en la consecució de la gratuïtat que sempre havíem reclamat.
- 2n. S'iniciarien les gestions per a la creació d'un Patronat Municipal de Guarderies, concebut per estudiar i esmenar els problemes sorgits, tant per al present com per al futur.

A partir d'aquests moments només cal destacar alguns fets:

El 10 de setembre del 1975 dimiteix el senyor Masó, sense que s'hagi obtingut cap resultat dels dos punts promesos; l'octubre del 75, es reprenen les gestions amb l'Ajuntament; el novembre del 75, s'inicien les converses amb la Delegada d'Acció Social de l'Ajuntament, la senyoreta M. Rosa Muñoz Codina; el dia 5 de gener del 76, la premsa publica unes declaracions de l'alcalde Viola on parla d'un pressupost de 30 milions de pessetes per iniciar la construcció de 50 guarderies. De moment, 600.000 pessetes per guarderia. On es construiran? Quins criteris pedagògics les presidirà? Quan s'iniciaran les obres? Els professionals del ram veiem que la nostra opinió és important i, per tant, hem d'intervenir en la redacció dels projectes.

QUINA ÉS LA SITUACIÓ ACTUAL?

Segons les notícies que tenim del Ministeri de Treball, sense confirmar oficialment, els auguris que ens arriben són del tot pessimistes.

La política que segueixen els organismes oficials, és la de prometre petites ajudes, que la majoria de les vegades no arriben, tot això per apaivagar les queixes i per aconseguir la supervivència dels centres, però sense solucionar res.

Actualment, es torna a insistir massivament, davant l'Ajuntament, per tal que, amb els Ministeris de Treball i Governació, atenguin les nostres peticions.

Creiem, senzillament, que som burlats i explotats. No és just que tot el pes d'una responsabilitat ciutadana recaigui damunt d'uns quants, ni tampoc que es vegin obligats a abandonar la feina i deixin d'aquesta manera encara més desatessa una necessitat social inajornable. D'altra banda, la continuïtat en l'actual postura és inviable, ja que els pares no poden absorbir la totalitat del cost de l'educació dels seus fills i menys encara en aquest moment, en què les economies familiars estan molt debilitades a causa de la situació general.

En relació amb el tema del Patronat promès, i donat que no en rebíem senyals de vida, ens posem en contacte amb l'Ajuntament, com a membre de la seva Junta Gestora. Diguem que els seus altres components serien el Ministeri de Treball i el

de Governació. Resposta: segons el conveni firmat per les tres organitzacions esmentades, només es constituirà el Patronat després de redactar un «Llibre Blanc» sobre guarderies, que analitzi el tema en profunditat. No cal dir que, ni per part del Ministeri de Treball ni per part del de Governació, no s'ha fet cap pas cap a la confecció del llibre. Actualment, només comptem amb la col·laboració, gratuïta per cert, de les guarderies, així com la d'altres centres que s'oferiren a treballar en la seva elaboració.

D'altra banda, la situació laboral dels educadors és summament conflictiva. No gaudeixen de la Seguretat Social, ja que la seva inclusió provocaria automàticament un augment de les quotes. El lloc de treball no és estable a causa de la precària existència de les guarderies. La seva activitat professional no és homologada, etc.

Diguem, d'altra banda, que som conscients que el problema no resideix només a les nostres guarderies. És un problema general. Hi ha infinitat de nens que no poden anar a una guarderia, ja sigui per falta de places, ja sigui per dificultats econòmiques. Estem convençuts que sense una organització democràtica de la societat, els problemes exposats no es solucionaran.

QUINES SÓN LES NOSTRES PETICIONS?

Per tot el que hem exposat fins ara, les nostres peticions a l'Administració es concreten en els punts següents:

A. *En relació amb les nostres guarderies*

1r. Que totes les guarderies que ho han sol·licitat, obtinguin immediatament la qualificació de laborals.

2n. Que les ajudes cobreixin tant l'any 1976 com el 75, per tal d'atenuar els dèficits existents.

3r. Que les subvencions del Ministeri de Treball cobreixin la totalitat de les sol·licituds, o en el seu cas, l'Ajuntament es faci càrrec de la diferència.

4t. Que el Ministeri de Treball assegurï la concessió de les subvencions per als pròxims exercicis.

5è. Que el previsible augment de les sol·licituds sigui estudiat pel Ministeri de Treball al seu Pressupost General per al 1976.

B. En relació amb el Patronat Municipal de Guarderies

1r. Que es derogui el conveni del 12-2-75 i es procedeixi a la constitució immediata del Patronat.

2n. Que el Patronat en qüestió sigui completament democràtic, tant en la seva composició com en el seu funcionament.

3r. Que l'esmentat Patronat iniciï ràpidament els estudis en profunditat per resoldre el problema ciutadà de les guarderies en les seves dues vessants: l'econòmica i la pedagògica.

4t. Que, a través del Patronat, es consideri l'aspecte laboral dels educadors i que se'ls equipari a la resta dels ensenyants i

s'homologui la seva categoria professional mitjançant uns estudis adequats.

Com a colofó, direm que els punts claus que han mogut la nostra actuació des del principi i amb els quals creiem que interpretem un sentiment general, són els següents:

1r. Consecució de la gratuïtat total sense renunciar als criteris pedagògics acceptats majoritàriament.

2n. Inclusió dels educadors de les guarderies dins d'un nucli únic d'ensenyants i que, per tant, se'n faci càrrec el Ministeri d'Educació i Ciència.

LA COORDINADORA DE GUARDERIES A MADRID

A Madrid, com a la resta de l'Estat, la situació de les guarderies és molt confusa. Sense una legislació unificadora, sense cap organisme que en reguli el funcionament, però responent a l'enorme pressió social que els exigeix, sorgeixen centres que en alguns casos es dediquen literalment a «guardar» nens i, en d'altres, cada cop més nombrosos, intenten ser autèntics centres d'educació preescolar que solucionin els problemes de la dona que treballa.

El sosteniment d'aquests centres s'aconsegueix únicament i exclusiva amb l'esforç que pares i educadors fan per mantenir-los i per fer-ho amb dignes plantejaments pedagògics i socials.

La consciència que aquesta problemàtica no és fruit de l'atzar ni de la mala sort, que és urgent per a la societat d'arbitrar solucions i que aquestes solucions no seran gratuïtes, ha fet sorgir una coordinació incipient entre diversos centres, que té com a objectius la definició d'aquesta problemàtica, l'elaboració d'alternatives i la recerca de sistemes que les facin operatives.

Les reunions es plantegen de manera totalment oberta, i s'hi convida centres preferentment, però també persones que treballen a centres i que, per raons econòmi-

ques o ideològiques, no els interessa de modificar la situació.

En aquest moment es reuneixen unes 20 guarderies en total, que podem agrupar en diversos tipus:

- Guarderies privades, cooperatives en la majoria dels casos, que han nascut amb el propòsit d'aprofundir en l'educació del nen d'aquesta etapa.
- Guarderies que, tot i que en la majoria dels casos comparteixen la inquietud pedagògica de les anteriors, no són privades perquè depenen de patronats, d'organismes oficials o de semioficials (parròquies, ajuntaments, etc.).
- Algunes guarderies de beneficència, en el sentit més tradicional del terme, que jutgen insostenible la seva situació econòmica, social i educativa.
- Alguns treballadors de guarderies privades amb afany de lucre.

Aquesta classificació és forçosament ambigua, ja que hi ha centres que participen de les característiques de dos tipus, però que pot ser il·lustrativa de les característiques dels centres coordinats. A tots els grups de guarderies, n'hi ha que reben subvencions del Ministeri de Treball, o del

de Governació, que són insuficients en tots els casos.

Fins ara s'han abordat els treballs següents:

- Elaboració d'una plataforma reivindicativa bàsica que es va unir a la d'ensenyament i que van negociar (sense resultats) al Ministeri d'Educació durant l'última vaga d'ensenyament.
- Elaboració d'una enquesta que servirà de base per perfilar un manifest sobre la situació de les guarderies, damunt del qual puguem construir la nostra alternativa a aquesta situació i, amb tot això, negociar possibles solucions amb l'administració.
- Planificació d'un ampli col·loqui sobre la funció de les guarderies, que servirà de punt de sortida per al treball teòric sobre qüestions pedagògiques i organitzatives dels centres, a tall de formació permanent dels educadors.
- Projecte de constitució d'una cooperativa de consum de material pedagògic, llibres, etc. per a guarderies...

Creiem que cal que es constitueixin a totes les *províncies*, guarderies d'aquest tipus, que poden tenir un paper fonamental a l'hora de conscienciar tota la societat sobre els greus problemes dels seus nens menors de 3 anys, problemes que exigeixen una solució ràpida i ben pensada, que ha de ser elaborada pels interessats directament pel tema: pares i educadors.

Presentem a continuació el DOCUMENT elaborat pel GRUP DE COORDINACIÓ DE GUARDERIES DE MADRID:

Un cop reunides diverses guarderies i educadors d'altres centres, hem arribat, en assemblea representativa de la problemàtica del sector, als acords següents:

1r. Ens adherim a la plataforma unitària reivindicativa de l'Ensenyament en tant que som ensenyants.

2n. Considerada la situació especial de les guarderies, reivindicuem els punts següents:

a. Dependència d'un sol Ministeri, que ha de ser el d'Educació i Ciència, per la funció educativa que les guarderies han d'acomplir.

b. Que hi hagi prou centres al barri per cobrir les necessitats dels pares treballadors.

c. Gratuïtat total en aquest nivell per tal que es puguin complir les condicions següents: locals i material pedagògic adequats i relació educador-nombre de nens adequada a l'edat dels nens.

3r. Personal especialitzat. Creació, per part del MEC, de mitjans de formació adequada als treballadors amb més d'un any d'experiència en aquest camp.

4t. El personal de guarderies ha de tenir els drets següents:

a. Equiparació dels sous amb la resta dels ensenyants.

b. Contracte laboral, supressió de l'acomiadament i de l'Assegurança Social.

c. Valoració i manteniment dels llocs de treball no qualificats.

d. 40 hores setmanals de treball que englobin les lectives i les de preparació.

e. Gestió democràtica del centre entre educadors, pares i interessos del nen.

5è. Participació d'aquests centres en la planificació i legislació del sector.

Aquests punts reivindicatius volen servir de base per ser discutits als nostres centres i per donar a conèixer mínimament la problemàtica d'aquest sector de l'ensenyament a l'opinió pública.

LES GUARDERIES A SANT SEBASTIÀ

Presentem el problema que tenen les guarderies a Sant Sebastià i el naixement d'una coordinadora que intenta d'estudiar-los i analitzar-los en equip, marcant possibles pautes d'actuació.

Aquest intent de sintetitzar problemes i experiències és una mica anàrquic i desordenat, però potser així reflecteix més exactament la nostra realitat.

A la nostra ciutat hi ha un total de 17 guarderies: 13 són privades i 4 municipals. Per terme mitjà, cadascuna cobreix unes 30 places. Donat l'alt percentatge de densitat als barris, aquesta xifra resulta francament ridícula. L'índex de població activa femenina al País Basc és dels més alts, cosa que aguditza el problema.

Un dels obstacles amb què toquem les guarderies a Sant Sebastià i als pobles del voltant és l'ECONOMIC.

GUARDERIES PRIVADES (partim de la base que la majoria ho són): Enfront de la necessitat urgent d'instalar guarderies als diferents barris i pobles, els pares, interessats pel problema i davant la inhibició total dels organismes oficials, les posen en marxa provisionalment i insisteixen alhora prop dels organismes oficials en dos aspectes: construcció i manteniment.

QUOTES: Els pares es veuen obligats a pagar unes quotes altes, que fugen del pressupost que es poden permetre moltes

de les famílies treballadores. Això, al seu torn, repercuteix en el fet que avui dia la guarderia no sigui popular.

SUBVENCIONS: Diverses guarderies han sol·licitat subvencions al Ministeri de Treball i al de Governació, ja sigui per a l'ampliació d'instal·lacions com per al manteniment. S'han rebut notifikacions d'aprovació, tot i que algunes han estat denegades. Les quantitats atorgades, molt variables, no suposen ni de bon tros la solució del problema i, a més a més, no són estables.

CONDICIONS LABORALS: Les educadores reben sous baixíssims i treballen en *condicions deficientes*: falta d'espai, locals en males condicions, horaris excessius, falta de material, la majoria sense seguretat social i, per descomptat, sense un reconeixement oficial del seu paper d'educadores.

GUARDERIES MUNICIPALS: Per als pares, el problema no és la part econòmica (actualment són gratuïtes), sinó el concepte d'allò que ha de ser una guarderia. Els pares no intervenen en la seva gestió.

LA SITUACIÓ PEDAGÒGICA: La guarderia és una institució pedagògica, ja que s'hi educa el nen.

Ha de ser muntada en funció dels nens, de les seves necessitats, ha d'anar sempre al ritme que demanen els nens que hi van.

EDUCADORES: Si partim de la realitat

que se les reconeix dins l'estament d'Ensenyament Oficial, veurem que les educadores arriben a la guarderia amb una falta d'experiències i de preparació en aquest camp del tot lògica. L'educadora es va formant de mica en mica amb aquesta vivència diària bàsicament, ja que és poc el temps que té per a l'estudi i l'intercanvi d'experiències.

PARES: El desenvolupament del nen no és complet si els pares no hi prenen part activa.

LLENGUA: El problema de la llengua demana un esment especial. No podem parlar de problemàtica conflictiva sense fer referència a l'euskera. Aquest tema, que ja s'ha tractat a tots els nivells educatius, pressuposa també el seu plantejament a les guarderies.

Algunes de les guarderies de les quals parlem (Eguia, Lande-xta, Atzieta, Añorga) han optat per l'euskera com a única llengua, mentre que d'altres, després d'alguns intents de dur a terme el bilingüisme, no han arribat encara a un mètode correcte i creuen que cal un estudi més profund del problema. És fàcil de comprendre les grans dificultats que comporta el fet de practicar un veritable bilingüisme, en part per la situació de les llengües minoritàries, i en concret, al nostre terreny, perquè no respon a una necessitat d'expressió de la majoria dels nens (castellanoparlants). D'altra banda, s'ha constatat l'interès dels pares perquè els seus fills aprenguin bé la llengua del país, com a mitjà important per a la seva integració al Poble Basc.

PRESA DE CONSCIÈNCIA DEL PROBLEMA DE GUARDERIES

A Sant Sebastià s'ha donat des de tres situacions diferents:

1a. *Guarderies privades* que enfront de la interessada ignorància de la seva necessitat per part de l'Ajuntament, han sorgit de grups de pares, d'educadors o de gent del barri, moguts per la urgència del problema, per inquietud pedagògica o educativa, etc. i que s'han posat en marxa a partir de petits locals cedits, llogats o comprats (mitjançant campanyes d'ajuda, de préstecs, etc.).

Els problemes amb què es troben, van des del simple fet material de no tenir un local en unes condicions mínimament

indispensables (amplitud, airejament, sol, espai, aire lliure) per al benestar dels nens, fins a les greus dificultats econòmiques amb què es troben, tant per fer un servei assequible a les mares treballadores del barri com per satisfer mínimament la situació laboral del personal que hi treballa.

Aquesta presa de consciència de les guarderies es dona a partir d'aquesta situació, i hi intervenen: els educadors (que en la majoria dels casos porten la gestió del centre i que, per tant, són els primers que plantegen el problema). Els pares i els nens, que es tracta de fer-los intervenir activament en la solució del problema i el barri, al qual s'intenta d'arribar a través de les Associacions de Veïns per tal que facin seu el problema, cosa que en alguns casos s'ha aconseguit i que en d'altres s'hi està començant a treballar.

2a. *Guarderies municipals.* Una sèrie de pares conscients de la importància de la guarderia, en un estira i arronsa constant, intenten d'aconseguir tant les solucions econòmiques com les de gestió democràtica de la guarderia.

3a. *Els projectes de guarderies* representen una part important dins la Coordinadora i, en la majoria dels casos, les guarderies estan inserides a les Associacions de Veïns. Les comissions porten unànimament una dinàmica constant, d'una banda amb l'Ajuntament per aconseguir-les, i de l'altra al barri mateix per fer un treball de conscienciació (enquestes i xerrades) que permeti d'aconseguir un ampli suport en la resolució del problema.

EL NAIXEMENT DE LA COORDINADORA fou arran d'aquests moviments a favor de les guarderies i de la situació conflictiva ja esmentada; certes persones trobaren el tema prou interessant i decidiren d'organitzar una taula rodona oberta al públic. En aquest acte es donaren a conèixer una sèrie de problemes comuns a les diferents guarderies, que exposaren allí la seva situació.

A partir d'aquests moments, comença a haver-hi uns contactes més periòdics i ordenats entre les guarderies de criteris més homogenis. Aquestes reunions no passaven de ser uns primers tempteigs, on era primordial el coneixement de la situació de cada guarderia.

Actualment, aquesta mena de Coordinadora, integrada la majoria de les guarderies de Sant Sebastià, així com diverses dels pobles de les rodalies, com era Renteria

i Hernani, i també guarderies en projecte i comissions d'Associacions de Veïns.

El seu funcionament es divideix en dues comissions: Econòmica i Pedagògica, per tal de planificar el treball segons les característiques de cada problema. En aquestes comissions, a més d'intercanviar experiències, es plantegen activitats a nivell general, com pot ser: donar a conèixer, mitjançant la premsa i la ràdio, la nostra situació, xerrades, curssets, elaboració d'estatuts comuns, situació laboral de les educadores, etc.

Una qüestió que cal destacar com a conseqüència d'aquesta coordinació, és la postura majoritària respecte a la responsabilitat que els organismes oficials haurien de prendre amb les guarderies, i que contrasta amb l'abandó gairebé total en què l'Estat té aquest sector de l'educació.

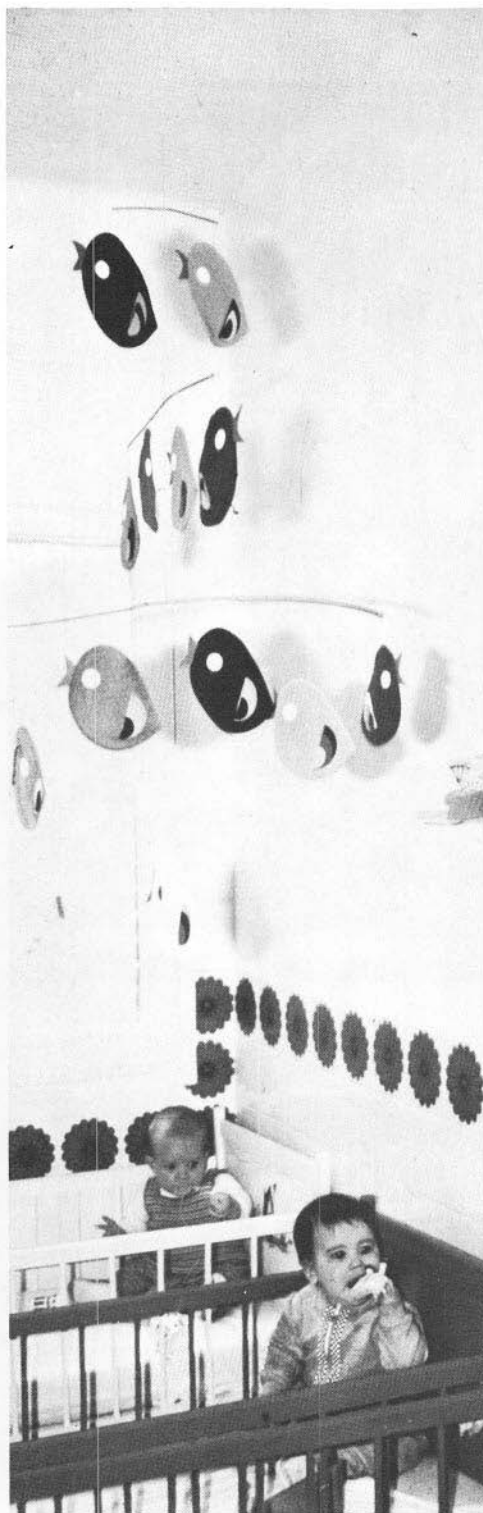
L'Ajuntament, enfront dels plantejaments tant de les guarderies que subsisteixen com dels barris on no n'hi ha, quina postura manté? En primer lloc, creiem que els consellers són fins i tot contraris a les guarderies, que no en veuen la necessitat. Després, ja com a Corporació, la seva resposta ha estat totalment negativa. Han calgut infinitat de visites a la Casa Consistorial, hores i hores discutint i demostrant com són de raonables les nostres peticions, així com diversos Plens, per aconseguir que, darrerament, hagin confeccionat un Pla de guarderies (16, exactament). Ara, una cosa és fer un Pla molt ambiciós, i una altra de ben diferent és dur-lo a la pràctica. Tenim massa mostres de promeses no acomplertes.

Per acabar, intentarem de resumir les nostres peticions i desitjos en diversos aspectes. Considerem molt interessant aquesta experiència nostra de coordinació i, per tant, estem totalment oberts a qualsevol guarderia que senti la necessitat de treballar conjuntament. Fonamentalment, en aquestes línies ens hem limitat a la zona de Sant Sebastià i a no gaire més. Confiam que la nostra Coordinació podrà arribar, més endavant, a nivell *provincial* i fins i tot, per què no?, més enllà.

Seguirem treballant per aconseguir:
INTEGRACIÓ DE LES GUARDERIES AL PROCÉS ESCOLAR (reconeixement oficial).

SUFICIENTS GUARDERIES GRATUITES (subvencionades per l'Estat).

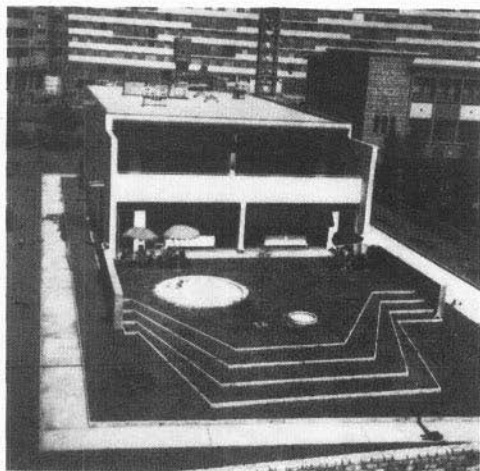
GESTIÓ DEMOCRÀTICA DE LES GUARDERIES (educadores, pares, barri).

5

Situació actual de les guarderies a França

per Denise Josse i Corinne Dubon
(Equipe Recherches Premier Développement, dirigit per I. Lézine), París

Des de fa alguns anys hi ha una evolució, a França, de la població que porta els seus fills a les guarderies. Als inicis de la seva creació, les guarderies acollien bàsicament fills d'obrers i d'artesans; actualment, en canvi, n'hi ha un 40 % que són d'obrers i de personal de serveis, un 44 % de tècnics i empleats, un 9 % de famílies pobres (casos socials), un 7 % de mares solteres, pares estudiants o en el servei militar. El nivell socioeconòmic s'ha elevat i molts pares insisteixen ara en el valor pedagògic de la llar com a criteri de la seva elecció de la forma de guardar el seu fill. Això demostra clarament l'evolució de la llar, que tenia originàriament una funció social i ara respon a d'altres necessitats: desenrotllament del treball fe-

mení, que fa sortir cada vegada més la dona de la vida domèstica i la fa entrar en el món del treball productiu; procés de nuclearització de la família, que obliga els pares, allunyats de la seva família, a trobar una forma de confiar el seu fill a una institució, ja que les àvies no viuen a casa d'ells o viuen lluny i no poden assumir aquesta funció.

La llar s'insereix, doncs, en el marc històric de la mutació social i no ha de ser considerada com un substitut de la família. La seva funció no és de reproduir la família o el lligam mare-fill. Ha de permetre al nen de crear lligams nous en la seva experiència social; la llar no s'ha de considerar, per descomptat, com una «guarderia», sinó com una col·lectivitat en la qual el nen petit ha de poder «descobrir, jugar, comunicar i expressar-se». Per això seria necessari que fos un lloc obert i personal, on els pares i els habitants del barri hi poguessin participar i els nens hi tinguessin l'experiència de relacions diferents de les de la família. Actualment a França això no és així, llevat d'algunes experiències (com el projecte de la Ville Neuve a Grenoble) i no hem arribat a una associació d'estructures que agrupi la llar i l'escola maternal.

Evolució del treball de les psicòlogues a les llars

Des de fa uns vint anys, la PMI ha introduït a les llars psicòlogues remunerades amb dietes. Poques al començament, tenien al seu càrrec deu o vint llars en les quals feien essencialment un treball de diagnòstic precoç: la llar «assenyalava» un nen, que la psicòloga examinava, i, si calia, cridava la família.

A poc a poc, l'acció de les psicòlogues s'ha anat centrant en un nombre més petit de llars per tal d'efectuar un treball més en profunditat. D'aquesta manera s'han orientat més particularment cap a l'organització del medi de vida del nen, les seves relacions amb el personal, les relacions dels diversos membres de l'equip entre ells i amb els pares dels nens; sovint han abordat el funcionament de la llar en el seu conjunt, de manera que les «inadaptacions» assenyalades prenen un altre sentit ben diferent o bé s'esfumaven.

Actualment les psicòlogues de la regió parisenc tenen la llibertat d'ajustar la seva acció en funció de la directora i del personal de la llar que les sollicita i, amb tota seguretat, segons les seves pròpies motivacions. De fet, es tracta d'adaptar-se a demandes diverses i canviants, al dinamisme propi de la institució en qüestió. En aquesta perspectiva, són molt útils les reunions del personal i dels pares, organitzades lliurement. En alguns moments, el nostre treball pot prendre més aviat l'aspecte d'una col·laboració estreta amb la directora, que busca en nosaltres una ajuda; en altres ocasions, l'observació contínua dels nens a les sales pot donar lloc a intercanvis positius amb el personal i, potser, a un inici de formació sobre el terreny, que és una espècie de reflexió conjunta, en casos concrets, entre pràctica i teòrica; en fi, els contactes amb els pares semblen de vegades indispensables, tant si són espontanis (a la sala de vestir, quan es canvia el nen) com organitzats.

Les psicòlogues i la formació del personal

Deplorem que la formació demanada per les puericultores (directores) i les auxiliars de llars no doni informació suficient sobre el desenrotllament psicomotor i afectiu del nen. A més, la PMI no dedica un pressupost especial a la formació permanent dels seus empleats.

Amb tot, des de fa uns deu anys, les psicòlogues de París tenen la possibilitat de dedicar una part de les seves hores de treball remunerat a la formació del personal. Al començament aquesta formació es feia mitjançant cursets de recapitulació sobre el desenrotllament del nen, enriquets amb visites a llars o amb la projecció de films. La formació concebuda així no semblà pas satisfer del tot els parti-

cipants. Es va veure la necessitat de constituir més aviat uns «grups de reflexió» animats per dues o tres psicòlogues. Aquests grups comprenen unes deu persones (auxiliars de puericultura, directores, personal de cuina i neteja) que és millor que no pertanyin al mateix centre educatiu i que es reuneixen una vegada cada setmana durant un trimestre. Cada grup pren la iniciativa de la seva reflexió sobre la seva pràctica quotidiana segons les possibilitats d'elaboració que li són pròpies (problemes més o menys particulars, personals o generals, reflexions sobre experiències noves, etc.). Aquesta formació, molt útil, bé que molt parcial, paradoxalment només afecta, cada any, un 5 % del personal de París.

Alguns problemes actuals

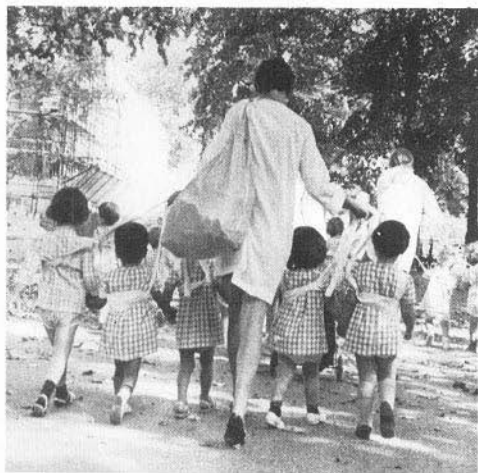
La individualització dels contactes. És cert que la rutina quotidiana de donar el menjar, canviar la roba, portar a dormir, no deixen de pertànyer al terreny de la puericultura i de la medicina, però ens ha semblat que plantejaven problemes psicopedagògics interessants, com: l'actitud respecte al ritme propi del nen i al reconeixement de les característiques individuals. ¿Com conciliar la vida colectiva i la individualització dels contactes? ¿Què és un nen adaptat? A què l'adaptem?

Els pares i la llar. Alguns pares tenen tendència actualment a posar en dubte la competència de la institució, tot renunciant a delegar-li tots els seus poders. La seva actitud, que de vegades resulta molesta al personal, és lluny de ser negativa, sobretot si permet l'intercanvi de punts de vista entre totes les persones que estan en relació amb el nen. La comunicació és algunes vegades difícil amb pares que, pel seu nivell de formació, parlen un llenguatge diferent, a part que les divulgacions psicològiques escampades pels mitjans de comunicació no sempre faciliten la tasca. És interessant de veure, en aquests casos, com es van equilibrant les nocions de confiança i de responsabilitat inherents a la guarda d'un nen.

L'obertura de la llar. La llar era abans un medi molt tancat, en el qual els pares pràcticament no hi eren admesos. Algunes llars han obert ara les seves sales als pares, els quals estan autoritzats a penetrar més endins del vestidor. Aquesta obertura encara no s'ha generalitzat, però

26 fins i tot quan és parcial, afavoreix molt l'acceptació, per part dels pares, d'aquesta forma de guarda, i per això mateix, l'adaptació del nen; a més, un reglament recent invita els pares a passar almenys el primer dia de llar al costat del seu fill. L'obertura de la llar suposa, sens dubte, un diàleg entre els interessats i planteja el problema de l'eventualitat d'una col·laboració dels pares.

El desvetllament psicomotor del nen. Les llars de França han fet un gran esforç per alliberar la motricitat del nen. Algunes tècniques, com la gimnàstica del lactant o informacions sobre els principis de les llars hongareses (PIKLER), han contribuït a aquesta evolució; és corrent veu-

re els nens desplaçar-se lliurement; els canvis de posició han de ser afavorits en els més petits posant-los sobre el terra cobert, des dels 3 o 4 mesos. Els nens tenen joguines en quantitat suficient, però la seva varietat no és encara massa rica. Ens ha semblat que els intercanvis verbals i els contactes corporals entre el personal i els nens estan en relació directa a una bona entesa entre tots els membres de l'equip i entre l'equip i l'administració.

La barreja d'edats. Abans la PMI defensava la distribució dels nens en seccions, per nivells d'edat o per nivells de maduració. Actualment sembla més satisfactori, en certs equips, de constituir grups de nens d'edats diferents, de 2 mesos a 2 anys, per exemple (la divisió d'algunes llars obligava el nen a canviar fins a sis vegades de sala entre els dos mesos i els tres anys). Aquestes experiències es realitzen sovint amb molt d'entusiasme. No ens sembla oportú de pronunciar-nos a favor d'un sistema pel damunt de l'altre. L'elecció i l'adhesió de tot l'equip a una experiència pedagògica, la possibilitat de posar en dubte una pràctica cada vegada que sigui necessari, ens semblen actualment la millor garantia de qualsevol èxit educatiu. A més a més, sembla desitjable que tots els membres de la institució (des de la cuinera a la directora) es facin càrrec veritablement de tots els nens, de manera que l'equip no es concebi com un punt de vista homogeni sinó com un lloc d'intercanvis al voltant del nen.

ESPOLSEM LA PALLA I BUSQUEM-HI EL GRA

(treball sobre els
continguts en
els còmics)

El còmic és un material que l'escola no hauria d'oblidar. Ens ofereix quantitat de possibilitats de treballs. N'hi ha de diverses menes:

Treballs partint d'un còmic: aprofitem els dibuixos —ja des de ben petits— per realitzar diversos treballs d'expressió oral, fonologia (treballant onomatopeies), etc.

Treballs d'un còmic:

tenint en compte la forma: i aquí treballarem tècniques de realització, lectura de la imatge, etc.

tenint en compte el contingut: interpretar el còmic. Treballs d'anàlisi de continguts. Evidentment que tot poden ser treballs que interessin els nens. Cal plantejar-los molt bé i buscar-hi uns objectius assequibles per a l'edat dels nois.

EL CONTINGUT DELS CÒMICS

Podríem dir que hi ha dos tipus de còmics:

1. Els que s'ajusten a una societat tradicional.
2. Els anomenats crítics.

Corresponen al 1r. grup la majoria de publicacions per a nens: Lucky Luke, Asterix, Tin Tin, Putgarcito, Barrufets, Wald Disney, ...

En el 2n. grup hi inclouríem: Mafalda, còmic Underground en general...

Mirant els còmics del mercat, constatem que, en general, els còmics destinats a nens són els que s'ajusten més a una societat tradicional.

És evident que cada país i cada situació política han aprofitat el còmic com a vehicle de

difusió de la seva ideologia, encara que de vegades està fet d'una manera tan indirecta que passa desapercebut.

Sota el personatge innocent de «Popeye» s'hi amaga un racista i un defensor de la política nord-americana.

Walt Disney ens transmet a través dels seus personatges les tradicions i maneres de viure de la societat occidental.

L'Asterix representa el predominí de França durant els anys 60.

En els personatges barrufets s'hi amaga una societat autoritària, paternalista, tradicional i conservadora.

ENS POSEM A LA FEINA

Els nens llegeixen molts còmics. Des de petits s'hi veuen en cor pel fet que els dona informació de dues menes: amb imatges i amb lletra, i fa que sigui de més fàcil comprensió.

Calia, doncs, donar un sentit crític als nens per a aquesta literatura.

Vam preparar l'anàlisi de contingut de dos contes de barrufets: el barrufamón i el barrufonauta (Cavall Fort: 275 - 276 - 277 - 278 - 279 - 280 - 281 i 299 - 300 - 301 - 302 - 303).

Explicarem una mica la metodologia utilitzada: Evidentment que havia de ser un treball realitzat en equip, però volíem intentar que tots hi tinguessin una feina personal —per evitar que alguns s'adormin en l'activitat dels seus companys.

Vam dividir la classe en dos grups, un per a cada conte. Després d'una primera lectura, vam discutir i triar els aspectes que ens semblaven fonamentals. Van ser aquests:

1. Veure com se'ns presenta la societat barrufet. Comparació amb les actuals.
 2. Quina estructura jeràrquica hi ha en aquesta societat.
 3. El paternalisme a la societat barrufet.
- Finalment, aprofitant les possibilitats de llenguatge i tenint en compte que es feia a l'hora de llengua, vam fer aquest segon apartat:

1. Frases fetes.
2. Llenguatge barrufet i context.
3. Composició i derivació.

El treball previ a tot va ser una síntesi de cada conte. Havia de ser molt curta, però sense oblidar cap detall important.

Hem vist, doncs, que hi ha dos contes i 7 aspectes a treballar-hi. Per tant feina per a 14 nois. Si cada conte el dividim en dues o tres parts —els contes ho permeten perquè són molt llargs— podem donar feina a tota la classe encara que sigui nombrosa.

I ara comencem. Primer de tot farem una discussió col·lectiva de:

- a. Què configura una societat.
- b. Què vol dir jerarquia: com funciona en la nostra societat.
- c. Què és paternalisme (vist des de la família, que és el que més coneixen).

Cada aspecte el vam anar desglossant en tres o quatre subapartats per facilitar la feina als nois.

Després d'això ja podien agafar la revista que els tocava i anar buscant algunes situacions —tant en lletra com en dibuix— que impliquessin jerarquia, etc. S'ho apuntaven en un paper i a sota hi posaven el número de Cavall Fort, la pàgina i la vinyeta. Una feina ordenada i minuciosa.

Els nois que havien treballat els mateixos aspectes es trobaven i posaven en comú la feina. Arribaven a unes conclusions i en sortia un redactat. El redactat final va sortir quan tothom va haver explicat la seva part a la classe. Així es va poder elaborar amb una visió de conjunt i evitant repeticions —so-

bretot hi havia encavallaments entre paternalisme i jerarquia.

Exposaré algunes conclusions finals.

LA SOCIETAT BARRUFET

(hi poso el mateix redactat dels nois)

EL PAÍS DELS BARRUFETS

Els barrufets viuen ben feliços al seu país, on els homes encara no han arribat.

Tenen de tot. El seu país és perfecte. Tenen unes muntanyes amb els cims nevats i a l'altra punta de la vall un bosc ben verd amb alguna clariana d'herba.

De la muntanya baixa un riu que té una cascada, un gual amb pedres. (...), en fi... és un món feliç.

COMPARACIÓ DE LA SOCIETAT BARRUFET AMB LES ACTUALS

Comparant la societat barrufet amb les actuals, hi ha unes diferències bàsiques:

La comunitat o societat barrufet és molt petita. A la vila hi ha quatre cases on hi viuen quatre barrufets completament aïllats del món per quatre muntanyes i un bosc. No tenen intercanvi comercial, però, en canvi, quan volen fer un pastís el porten fet i guarnit amb cireretes i crema. El Gran Barrufet té llibres, d'on surten? No ho sap ningú. Les eines que fa el barrufet inventor, si són de fusta bé, no hi ha problema, però els martells i altres eines de ferro, bé les fan, i el ferro, d'on surt?

El menjar és la cosa més estranya ja que al seu país només tenen un sembrat petit i mal fet, que sembla de joguina; en canvi, bé mengen de tot.

D'intercanvi cultural tampoc n'hi ha. Per cert que tots, menys el Gran Barrufet, són una mica curts.

Sempre hi ha els mateixos individus. Ningú no se'n va! —si algú se'n va, torna— ni ningú no arriba.

Per demostrar que com estar a casa no hi ha res, i que allí només es trobaran amb el benestar i el bé, el que surt de la societat es troba amb el mal representat pel bruixot i el gat —Gargamel i Atzabel—, que sempre estan decidits a cruspir-se algun barrufet. No es reproduïxen. No hi ha possibilitat de

reproduir-se perquè no hi ha barrufetes. És clar que tampoc no es moren. Sempre viuen, cadascú a la seva edat. Ni creixen, ni neixen, ni res de res. Llavors, d'on surten els barrufets? Ah, misteri! Ningú no en sap res.

Al país del barrufet tenen tots la seva especialitat. La majoria, però, no són productives: barrufet bromista, etc. Però també n'hi ha alguna de productiva: pagès.

Hi trobem a faltar molts i molts oficis. Si tenim en compte els tres sectors de treball —primari, secundari i terciari— només hi ha especialitats del primari i alguna del terciari. Del secundari no hi ha absolutament res.

si fossin fills seus: els aconsella, els orienta, els mima (discretament) com si fos un pare.

El G.B. vol tothom a casa, al seu costat. Si algú vol marxar, per tal que no marxi, és capaç de fer coses increïbles: inventar viatges imaginaris, dir mentides, etc.

Naturalment que els que marxen han de tornar cap a casa: «Ja he comprès que el lloc on es barrufa millor és a casa», diu un barrufet quan torna a ser al seu país.

Hi ha una escena especialment suggeridora on es produeix una situació igual a la del fill pròdig.

EL PATERNALISME

Resumeixo tot aquest apartat en alguns paràgrafs escrits pels nois:

Algunes de les situacions que surten en el còmic es poden comparar amb les persones grans i els petits. Els petits moltes vegades es pensen que fan allò que ells volen i fan el que volen els grans. Els grans han procurat convèncer-los perquè s'ho pensin.

El G.B. alaba les coses que fan els barrufets, però pensant que ell ho faria millor.

Com tots els pares amb els seus fills, el G.B. es preocupa de la salut dels seus súbdits. Els diu:

—Descansa, menja força, no suïs que et pots refredar...

El G.B. tracta els altres barrufets una mica durament, però, per ell, els barrufets és com

LA JERARQUIA A LA SOCIETAT BARRUFET

Només donant una ullada a qualsevol dels contes, queda clar que hi ha un capítol absolut que és el G.B. Nosaltres hem intentat analitzar en què es basa aquesta jerarquia. Tots els barrufets són iguals i van vestits igual a excepció del G.B., que va vestit de diferent color: vermell perquè es distingeixi dels altres. I porta barba, una barba blanca de patriarca.

El G.B. no acostuma a treballar si no és en un cas molt especial. Però dóna ordres perquè els altres treballin. Si algú no treballa —per molt barrufet d'especialitat gandul que sigui—, el renya i el fa triscar.

El G.B. és com un déu per als altres. Ningú no pot portar-li la contrària. Quan mana alguna cosa s'ha d'obeir a l'instant. Si algú fa

alguna petita crítica al G.B., els altres el defensen violentament.

El G.B. és tractat de vós per la resta de barrufets.

El G.B. posseeix tots els coneixements. En cap conte no es veu que instrueixi els altres barrufets. No prepara ningú per arribar a ser dirigent. És l'únic que té llibres —que no es poden deixar— i un laboratori privat —que no s'hi pot entrar.

Hi ha una diferència entre el G.B. i el barrufet inventor. L'inventor no té llibres. Només es basa en els seus coneixements.

Una frase d'un noi resum força bé el cul de sac que suposa el sistema de govern d'aquest país imaginari. Diu:

Aquesta societat no pot canviar perquè el G.B. els té manats, enganyats i convençuts.

EL LLENGUATGE BARRUFET I LES FRASES FETES

(resum del treball dels nois)

Notem que el llenguatge barrufet és un llenguatge ben especial: hi abunda el verb o mot **barrufar/barrufa**, substituint un mot qual-sevol. El cas és que l'entendem —petits i grans— sense haver de fer gaires esforços. L'explicació és aquesta: és possible substituir paraules per **barrufar** perquè el llenguatge —i més el còmic on es combinen lletra i dibuix— és redundat. El context —dibuixos i altres paraules— ens donen la clau per desxifrar frases on hi falten paraules.

Les frases fetes és un cas a part. Són expressions que sovint estan en boca dels parlants i que més que analitzar paraula per paraula en percebem la totalitat. Ens podem permetre menjar-nos alguna paraula sense que se'n ressentí el significat. Diem moltes i moltes vegades:

això és bufar i fer ampolles

ells diuen: això és barrufar i fer ampolles
toca el dos

ells diuen: barrufa el dos

vés a pastar fang

ells diuen: vés a barrufar fang

...

El llenguatge barrufet i context era una mica difícil de treballar per excés de material. A cada vinyeta es produïa una situació digna de treballar. Vam decidir, doncs, d'agafar-ne només unes quantes i prou.

Aquí us poso un dels treballs i el dibuix d'on va sortir:

Com ens és possible saber què vol dir barrufar aquí? Doncs llegint tot el conte. Sabem que Gargamel és un bruixot que sempre intenta caçar-los i que ara el tenen al mig del poblat disposat a fer-ne de les seves. Sabem també que el G.B. —el del dibuix— és el que soluciona les situacions difícils i també que entra al seu laboratori privat. Amb tota aquesta informació endevinem que on diu barrufar vol dir: fer, elaborar, pensar, ...

PARAULES DERIVADES I COMPOSTES

Les paraules derivades —amb sufixos i prefixos— les utilitzen així: si volen dir **retornar**, conserven el prefix **re** i hi col·loquen el morfema lexical del verb **barrufar**. Així dona **rebarrufar**.

Altres casos:

desbarrufar - deslligar

transbarrufar - transportar

barrufadora - engrescadora

...

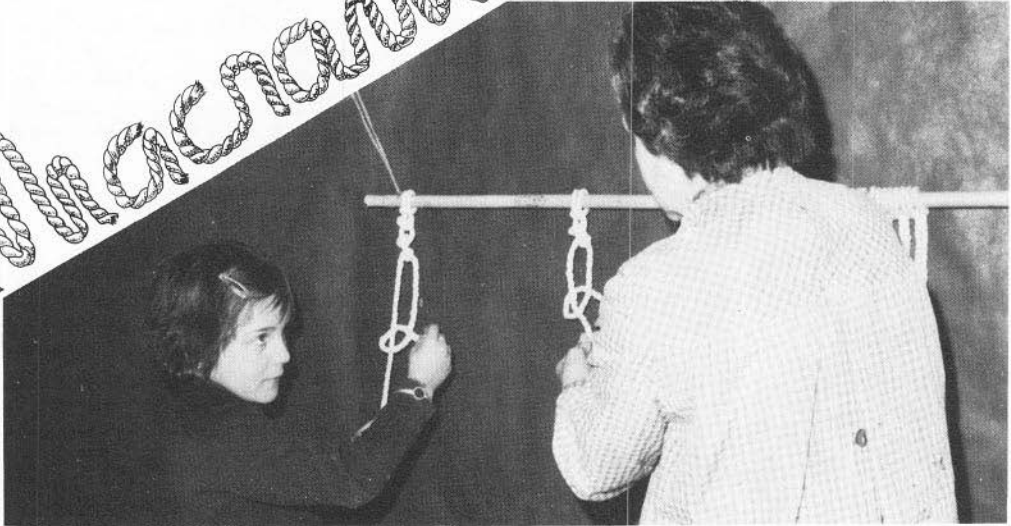
Les paraules compostes, les utilitzen sobretot quan, si parlessin en llenguatge estrictament barrufet, no es podrien entendre. Llavors adopten una solució intermitja: mig barrufet i mig català:

barrufalarquí - barrufeïnada - barrufastigós - barrufarigola - intrabarrufescular - ...

I aquí acaba el nostre treball dels barrufets.

Alumnes de 6è. i 7è. d'EGB de l'Escola de l'Ateneu de Sant Just Desvern i Àngels PRAT

Macramé

El macramé, paraula d'origen àrab que etimològicament significa «nus noble», s'aplica actualment a la tècnica dels nusos, a l'art de teixir amb nusos.

Aquesta tècnica és tan antiga com els homes, només que cada època l'adapta a les seves necessitats.

En la prehistòria els homes feien nusos per lligar els objectes d'ús més corrent, i ens consta que en els seus lligams també buscaven una finalitat estètica.

Vuit segles abans de JC els assiris i babilonis ja feien macramé i adornaven amb serrells alguns dels vestits que portaven. Es conserven unes escultures de l'època on això es pot veure perfectament. Ells varen trametre la seva habilitat als grecs i als egipcis. Els grecs creien que els nusos tenien facultats curatives, i els concedien també moltes propietats màgiques.

Al Museu Arqueològic Nacional, d'Albacete, s'hi conserven unes escultures ibèriques anomenades del «Cerro de los Santos», en les quals es poden veure diversos ornaments i serrells de macramé.

Els inques feien servir els nusos com a llenguatge; el color dels materials utilitzats hi tenia molta importància. Per a ells, doncs, els nusos tenien una funció comunicativa.

Els mariners de totes les èpoques han estat molt hàbils en l'art de nuar les cordes, i els nusos mariners tenen fama arreu del món. Hi ha infinitat d'objectes fets amb cordills nuats, treballats pels homes de la mar en les se-

ves estones de repòs. Ells han estat en certa forma uns promotors d'aquest art, ja que amb els seus viatges escampen les coses als països que toquen.

Els àrabs, com ja sabem, eren uns enamorats de la geometria i també amb el macramé podien satisfer aquesta afició amb les simetries de l'art dels nusos.

De l'Aràbia, el macramé va passar als països mediterranis. Es va introduir a França cap al 1300 i, com a altres llocs, va tenir-hi els seus alts i baixos.

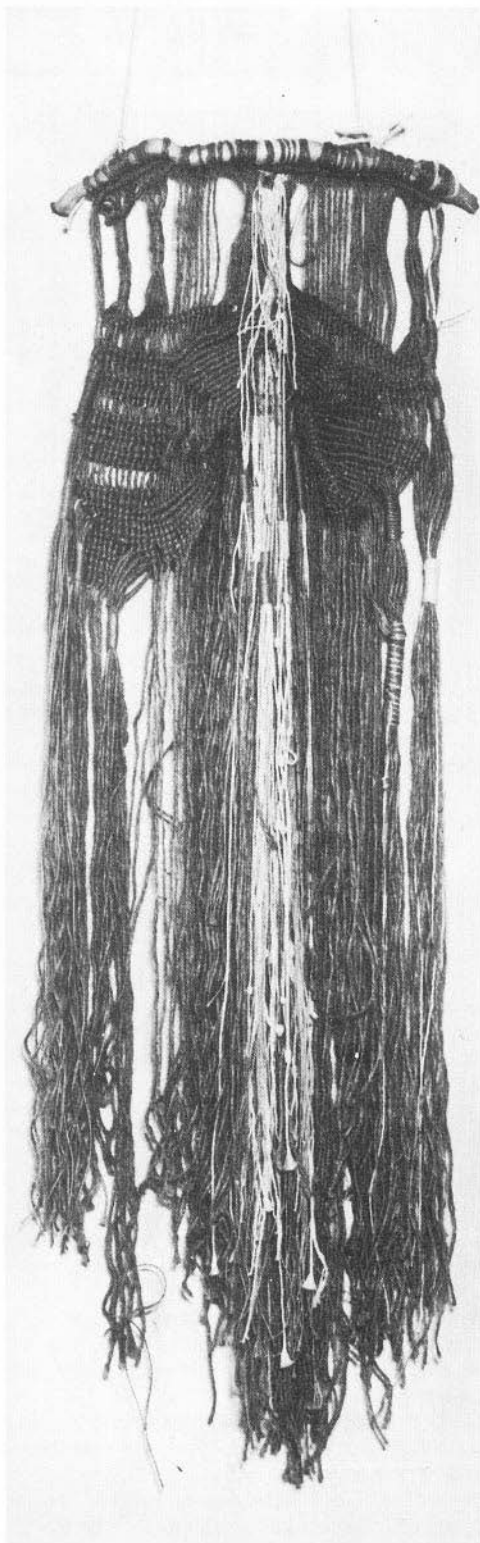
Durant el Renaixement, un dels moments estel·lars de la moda del vestir, va ser molt emprat com a guarniment. Els punys i colls dels vestits de més gala eren fets de macramé i també bosses i altres peces. En aquest moment es van començar a fer puntes de coixí, les quals són precisament una derivació del principi del macramé.

Va tenir molta importància als Països Baixos i a Espanya. A Anglaterra es va estendre molt a l'època victoriana i s'utilitzava sobretot per recobrir objectes. Es feia com a passatemps a la Cort, i en els convents.

El segle passat es van posar de moda altra vegada el serrells de passamaneria, i entrà de ple, com a element decoratiu, dins les cases.

Es feien filigranes amb els serrells de les tovalloles, les puntes de les albes dels capellans i les estovalles d'altar.

Després de la primera guerra europea, en un balneari de França, concretament a «La Baule-

les-Bains» hi havia soldats que feien recuperació a base de macramé.

El 1960 va posar-se de moda a Amèrica, sobretot a la del Nord, i es van experimentar noves matèries, textures i formes, i se situà aleshores a la categoria de veritable art.

Actualment ja es fa a molts països, i a cada lloc segons les seves possibilitats.

El macramé a Barcelona

Les germanes Reventós, cap a l'any 20 varen fer per primera vegada macramé a l'Institut de Cultura, instal·lat aleshores a l'actual Institut del Teatre. Tenien per professora la senyora Eugènia Torres, que les va ensenyar de fer els clàssics serrells.

L'any 1941 van entrar com a professores de punta de coixí a l'escola de Lluïsa Cura; hi van introduir el macramé, el van estudiar i perfeccionar. Després, el 1962, van començar a l'escola Massana, on també l'ensenyaren juntament amb les puntes de coixí, fins que s'installaren a l'actual «Escola de Puntaires», al Palau de la Virreina, on continuen ensenyant-lo.

De fet, el macramé no s'ha deixat mai de fer a Barcelona; però ha tingut els seus alts i baixos. El que sí és cert, és que sempre s'havia fet dins un cercle molt reduït de gent, principalment als convents i presons.

Avui el macramé ha ressorgit i tenim algunes persones de talla universal, com per exemple la Dolors Arumí, creadora d'un estil particularíssim de carotes, el grup Trama, etc., sense oblidar les germanes Reventós i l'Aurèlia Muñoz, que són, que jo sàpiga, les «capdavanteres» en diferents estils del macramé de la nostra època.

El 1974 l'Aurèlia Muñoz va fer una exposició de macramé a Barcelona i fou aleshores quan vam pensar en la possibilitat d'adaptar-lo a nivell d'escola, evitant tant l'estil de filigrana de les germanes Reventós com les dimensions de l'Aurèlia Muñoz.

Macramé a l'escola

Nosaltres pretenem ara ensenyar als nois aquesta tècnica, en la qual veiem un camp molt ampli, que comprèn des de Parvulari amb les primeres manualitats fins a l'edat

adulta, on es pot convertir en l'expressió d'un art pur, que té per únics elements les mans i uns cordills.

A l'Escola d'Estiu del 1974 es va experimentar per primera vegada aquesta tècnica en el Monogràfic de teixit, que feren la Lluïsa Ramos i en Jordi Holguera (professors de l'Escola Massana), on va refermar-se la primera idea de treballar-lo més a fons.

L'escola Farma de Barcelona va treballar-hi de ferm en pla experimental; va presentar el març del 1975 la primera exposició a nivell d'escola per donar-lo a conèixer més, cosa que va aconseguir de ple.

El mateix curs, dues escoles més de Barcelona també van fer-ne amb resultats francament interessants i el que és més important, amb gran afició per part dels nois. Actualment ja hi ha moltes escoles que en fan.

La professora argentina de Psicomotricitat, Dalila Malina, diu en el seu llibre, parlant de diferents exercicis que poden fer els nens, que el brodat «és una activitat de coordinació dinàmica manual que exigeix moviments dissociats i posa en joc, en un grau elevat, la coordinació visomotora delicada». Pensant-ho bé, aquest text pot aplicar-se justament al macramé, ja que l'atenció als moviments ha de ser constant.

El setembre del 1975 vam treballar el macramé amb nens deficients i els resultats van ser lents però positius. Aquest és un camp no massa treballat de moment, però en el qual veiem moltes possibilitats. També s'ha treballat amb nens cecs, amb resultats esperançadors.

Didàctica del macramé

Parvulari

En aquesta etapa cal que el nen es familiaritzi amb diferents materials, tenint en compte que els més convenients són els cordons de tot tipus, com fil d'emplomar, cordills, cordes, etc., més aviat gruixuts.

Faran i desfaran nusos lliurement, sense buscar una finalitat decorativa ni tampoc arribar a una sistematització.

Poden desfer els fils perquè vegin que un fil gruixut és compost de molts fils primers. Serà purament un experimentar amb la matèria, conèixer les textures i provar possibilitats.

Si d'aquest fer i desfer en surt quelcom de graciós, els ho feu enganxar damunt una cartolina de diferent color que el material emprat, i veuran que el que han fet té un valor positiu. Això els estimularà.

1a. etapa d'EGB

1r. i 2n. nivell. Els nois d'aquesta edat són capaços d'aprendre els punts més fàcils i fer-los de forma ritmada, alternant amb grànets, altres nusos, altres matèries, etc., tot molt simple però que en realitat serà un control de moviments, coordinació i integració a l'espai. De moment és millor treballar amb materials que no tinguin pèl llarg, ja que el punt es veu més bé, queda net i ells ho veuen més clar.

3r. i 4t. nivell. Els objectius són bàsicament com els de 1r. i 2n. nivell, però cal ampliar-los segons l'interès del nen i les seves pròpies descobertes.

No oblidem que ha de ser sempre un treball d'investigació i progrés personal. Cada nen anirà al seu ritme i segons la seva capacitat creadora i motriu.

5è. nivell. Aquí el nen ha d'aprendre tots els punts bàsics. És el moment d'afavorir al màxim la creació personal per sobre de la mecànica. El nen ha assimilat ja els coneixements d'ordre pràctic, i ara els ha de plasmar amb els materials que siguin més adients a allò que ell pensa fer, i de la forma que més li agradi. Cal que els nens facin proves i siguin capaços d'ordenar un punt creat per ells, però cal tenir en compte que els punts bàsics que han d'aprendre són només quatre, i tots els altres que es fan són variants més o menys complicades.

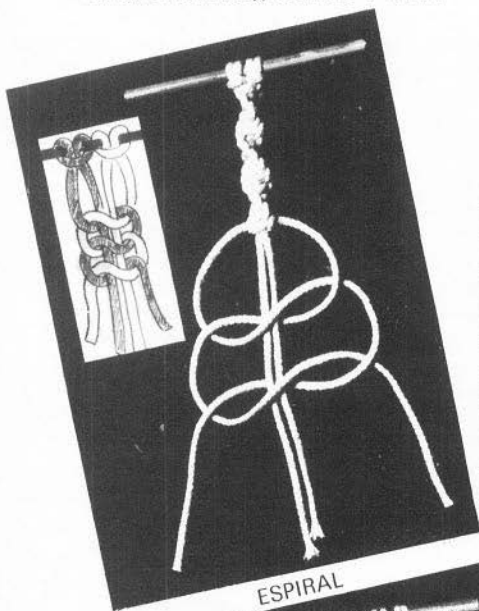
2a. etapa d'EGB

6è. nivell i següents. En aquests nivells han d'aprendre un punt més, el de tela. Un cop assimilada la mecànica de tots els punts, cal afavorir-ne la creació lliure.

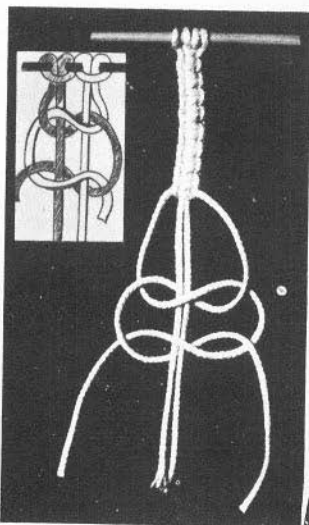
Punts bàsics

Amb les germanes Reventós, parlarem dels punts bàsics i dels seus noms, ens posarem d'acord i respectarem els noms i la catalogació que els donaren els nostres avantpassats.

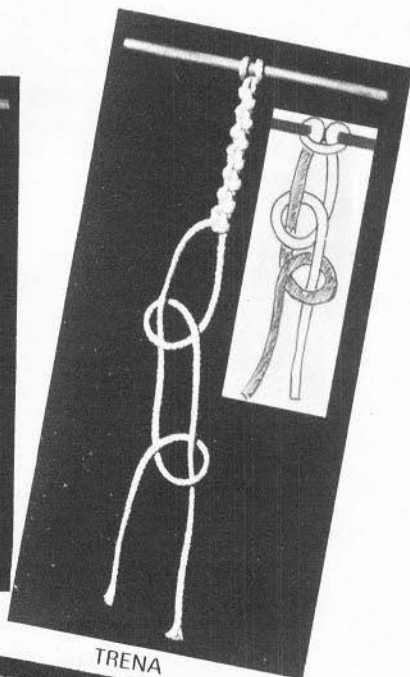
Són els següents: TRENA, SARRÓ (amb la variant ESPIRAL), CORDÓ i TELA.

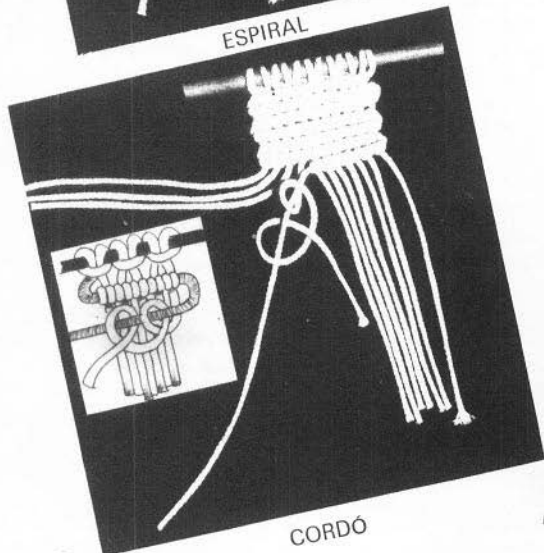
ESPIRAL

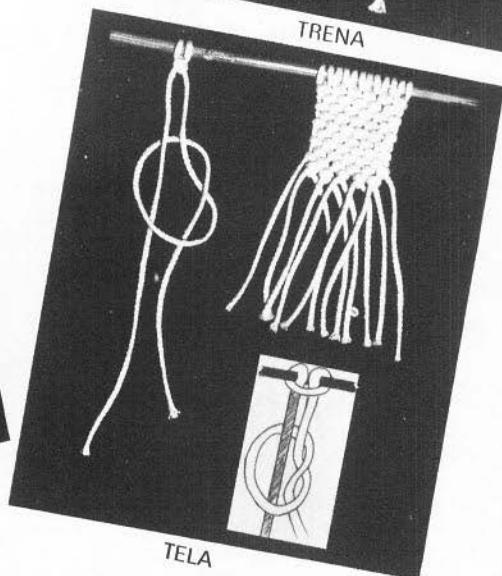
SARRÓ

TRENA

CORDÓ

TELA

Com ensenyar-lo

La forma més fàcil d'ensenyar a fer macramé és penjar una canya davant la pissarra, col·locar-hi uns cordons gruixuts però manejables, en la forma correcta per començar a fer els punts. Fer els punts lentament, que els nens puguin seguir el moviment del mestre des del seu lloc de treball. Anar-ho fent junts tantes vegades com calgui. Els que no

ho vegin molt clar, passaran a la pissarra, tal com es veu a la fotografia i ho repetiran amb el mestre. És molt pràctic que els nens que ho aprenen més aviat, i que estem segurs que ho fan bé, ajudin el mestre a ensenyar-ho als altres.

ELS ENSENYANTS TAMBÉ FAN VAGA

La situació de l'ensenyament, com en altres àmbits del món del treball, arriba a ser insostenible. La precarietat econòmica que pateixen els treballadors de l'ensenyament —motivada pels baixos salaris i la poca, per no dir cap, participació en la gestió educativa— ha portat a l'esclat que en aquests moments viu l'àmbit educatiu.

Si tant a l'escola privada com a l'estatal el sou ha estat una de les principals reivindicacions, no ha estat només aquesta fita el motor de les seves lluites; paral·lelament s'està exigint la supressió de categories (a igual treball, igual salari), estabilitat laboral, gestió democràtica i gratuïtat i escolarització per a tots. Tot això amb les característiques pròpies de cada sector.

Les lluites, doncs, afecten en aquest moment la totalitat de l'Estat Espanyol.

La cronologia dels fets és la següent:

GENER

Dia 10

A la Normal de Barcelona se celebren assemblees de mestres. En el procés d'aconseguir la unitat de tots els sectors se celebra una assemblea per tal d'elaborar una plataforma unitària i s'estudia l'actual situació. Els principals punts són els acomiadaments, l'estabilitat en el lloc de treball i els sous, i es veu la impossibilitat de plantejar-se aquests problemes al marge dels problemes generals de l'ensenyament, com ara la gratuïtat i l'escolarització total.

Dia 17

Arran del decret del 17 de gener sobre la provisió de places, el sector estatal comença a expressar tota la seva problemàtica.¹ A Galícia, País Basc, València i Madrid, es manifesta amb alguns aturs. En el transcurs de les lluites es veu la necessitat d'arribar a una plataforma unitària a nivell de tot l'Estat; a Madrid arriben a reunir-se representants de 20 províncies.

1. La plataforma dels estatals a nivell nacional es resumeix en els següents punts:

- a) Creació d'un organisme representatiu, democràtic i independent (no SEM).
- b) A igual treball, igual salari; contractes laborals per al personal interí i contractat. Supressió de categories.
- c) Derogació del decret sobre provisió de places.
- d) Que les hores de dedicació plena es distribueixin en lectives i no lectives i que aquest criteri sigui ampliable als interins i contractats amb opció a la dedicació exclusiva.
- e) Jubilació voluntària als 60 anys, o 30 de servei i obligatòria als 65, amb el 100 % dels havers en actiu.
- f) Escolarització total i gratuïta.

Dia 23 5.000 mestres de la privada inicien la vaga a Madrid, amb una àmplia plataforma reivindicativa (augment lineal de 8.000 ptes. sobre les 13.400 que cobren segons el seu conveni provincial). Aquest mateix dia a Barcelona, a sindicats, 300 enllaços es reuneixen en assemblea, i elaboren un programa com a base de discussió en els Centres d'una plataforma a negociar amb la patronal: conveni col·lectiu² i la situació en general.

Dia 30 A sindicats, 2.500 mestres aproven en assemblea una plataforma en la qual es demana: augment lineal de 10.000 ptes. sobre conveni provincial, supressió de les categories, equiparació amb l'ensenyament estatal, 25 hores lectives i 5 de complementàries, 40 per al personal no docent, estabilitat laboral i amnistia política i laboral-sindical.

Dia 31 Es reuneix una assemblea a la Normal, on els mestres de la privada preveuen una vaga per tal de recolzar les negociacions que s'iniciaran el dia 4 de febrer.

FEBRER

Dia 2 Els mestres acorden en assemblea informar l'opinió pública i demanen el recolzament dels pares en les seves reivindicacions. Alhora es pronuncien per una escola pública i gratuïta, amb condicions materials i pedagògiques que permetin una millora de la qualitat de l'ensenyament. En aquest sentit demanen que no s'accepti la petició de la Unió d'Empresaris d'augment de les quotes de l'escola privada.

Dia 4 A Madrid, al Comitè Executiu del Sindicat Nacional, en primera fase de negociació, se signa un pacte sindical entre la part social i econòmica, que estableix en tot el territori espanyol un sou de 19.030 ptes. per a Preescolar i EGB, i de 23.500 per a BUP.

2. Aquest conveni col·lectiu va ser signat a corre-cuita i sense tenir en compte els treballadors, per les anteriors Juntetes directives de les Agrupacions de Preescolar, EGB i BUP abans que prenguessin possessió els nous membres provinents de candidatures democràtiques, en les eleccions sindicals del 75. El sou que cobria aquest conveni era, per a l'escola privada no subvencionada, de 15.044 ptes. brutes, del qual s'ha de deduir la cotització a la seguretat social i l'IRTP.

Dia 5 A diverses províncies on la vaga havia anat en augment en el transcurs de dues setmanes llargues, es tendeix a la plena normalització com a conseqüència de la victòria que significa la firma del pacte sindical. A Barcelona, amb tot, s'inicia la vaga (4.000 mestres) per tal de forçar les reivindicacions en les negociacions iniciades el dia anterior amb la patronal. En el sector estatal la vaga es generalitza i afecta diverses províncies; a Biscaia estan parats el 70 % de mestres nacionals.

Dia 6 La Federació Diocesana de Pares convoca una reunió de pares al Fòrum Vergés per tal d'assabentar-se de la situació i prendre una postura.

Dia 7 El Col·legi de Llicenciats i diferents associacions de pares donen a conèixer a l'opinió pública la seva actitud de recolzament a les «justes reivindicacions dels ensenyants alhora que demanen a l'Administració i als empresaris que obrin les negociacions amb els representants dels docents». La vaga s'estén a la província i afecta més de 6.000 mestres; en una assemblea s'acorda no acceptar cap proposta definitiva de la comissió negociadora sense l'aprovació de l'assemblea, i es decideix seguir la vaga el dilluns dia 9 (dia acordat per prosseguir les negociacions) davant la negativa de la Unió Patronal d'Empresaris a continuar-les si no es deposava la vaga; per altra banda, en la reunió que tenen aquest mateix dia els empresaris, acorden no acceptar, «solidàriament», el pacte sindical signat a Madrid, per considerar-lo «un retrocés en el procés de gratuïtat». En l'assemblea de mestres que se celebra a la Normal, hi participen ensenyants del sector estatal i privat, conjuntament amb formació professional i professors d'Institut, per tal d'elaborar una plataforma unitària en aquells aspectes comuns que correspon de resoldre a l'Estat. Els mestres estatals acorden d'incorporar-se a la vaga el dilluns i accepten una comissió mixta per negociar directament amb el MEC.

Dia 9 S'incorporen efectivament 3.500 estatals a la vaga, i representants escollits en assemblea marxen a Madrid per tal de formar part de la comissió nacional que té demanada una entrevista amb el ministre. Les escoles de Formació del Professorat d'EGB de Barcelona i de Sant Cugat se sumen solidàriament al conflicte. La comissió mixta escollida el disabte s'entrevista amb el delegat de sindicats per tal que pressioni la sollicitud d'entrevistar-se amb la delegada el dimecres dia 11. Davant la negativa de la patronal per seguir les negociacions, es presenta a sindicats una declaració de conflicte col·lectiu; la vaga afecta ja un total de 9.000 ensenyants a la província de Barcelona.

Dia 10 La comissió nacional nomenada pels mestres estatals no es rebuda pel ministre, però sí pel director general de Personal del MEC; aquest, tot i escoltant les reivindicacions presentades, no reconeix la representativitat de la comissió ja que hi ha una instància legal que és el SEM. Els mestres contesten que aquest organisme no és representatiu, donat el seu caràcter oficialista; per altra banda ells han estat triats en assemblea. La comissió n'expressa la necessitat, i insisteix en una entrevista amb el ministre. L'assemblea mixta a la Normal acorda l'extensió de la vaga i proposa una concentració davant la Delegació d'Ensenyament per l'endemà dia 11, en el transcurs de l'entrevista que la comissió mixta mantindrà amb la delegada.

Dia 11 Des de la una fins a les tres de la tarda estan concentrats més de 6.000 mestres, pares i nens davant la Delegació a la Plaça d'Espanya, per recol-

zar la comissió mixta; s'arriba a petites tensions amb la policia, però l'esperit cívic de la concentració supera amb èxit els problemes; les cançons i consignes solidàries es repeteixen constantment. La delegada accedeix a remetre als seus superiors l'escrit reivindicatiu, encara que només informarà favorablement en els aspectes de gratuïtat total, escolarització de 2 a 18 anys (els ensenyants demanen de 0 a 18 anys) i millora de la qualitat de l'ensenyament, si bé «aquests estan condicionats a les possibilitats pressupostàries del ministeri»; pel que fa als altres punts, no n'informaria positivament tant per no ser de la seva competència com per no estar-hi d'acord. Aquest mateix dia, segons fonts sindicals, els empresaris accepten de tornar a la taula de negociació amb la condició que s'ajorni la tramitació del conflicte col·lectiu, i es comprometen a evitar les sancions per la vaga d'aquests dies. Els tres aspectes que la representació sindical creu que s'han de tractar en primera instància són el d'augment de sou, la supressió de categories i l'horari laboral.

Dia 12 S'incrementa la vaga, augmenta sobretot a les comarques per la incorporació d'altres sectors. La continuació de les negociacions és considerada per les agrupacions sindicals com una victòria de la unitat dels treballadors. Els estatals fan pública una nota en la qual expressen que la seva actitud d'atur no és tan sols per solidaritat, aspecte que queda per altra banda manifestat, sinó per les pròpies reivindicacions que afecten el seu sector i que esperen manifestar al ministre en la reunió que tenen concertada per al proper dia 21. 24 escoles (cooperatives, escoles actives, de gestió demostrativa) donen un escrit a l'opinió pública recolzant les reivindicacions dels mestres. Les negociacions amb els empresaris, però, no arriben a cap acord.

Dia 13 Els estatals acorden tornar a classe el dilluns; paral·lelament el ministeri amenaça d'aplicar sancions si no es recupera la normalitat aquest mateix dia. A Sabadell més de 2.000 mestres, pares i nens es manifesten pacíficament per expressar el seu recolzament a la lluita dels ensenyants; la policia carrega i hi ha nombrosos contusionats i ferits.

Dia 14 Els empresaris es reafirmen en les quantitats del pacte sindical a nivell nacional per l'escola subvencionada i desestimen la resta de la plataforma reivindicativa per no ser negociable, pel fet que aquestes millores salarials siguin absorbides pel ministeri, segons al·leguen, perquè «no afectin les economies familiars». Les negociacions seguiran el proper dijous. Per altra banda la patronal acorda d'aplicar sancions si el dilluns no es torna a la normalitat. A la Normal se celebra una assemblea on la coordinadora de zones manifesta la conveniència de continuar la vaga el dilluns fins a conquerir alguna reivindicació; la instància sindical creu, contràriament, que cal tornar a classe el dilluns aprofitant el moment àlgid d'unió entre els mestres i afavorir aquest potencial en cas que no prosperin les negociacions.

Dia 16 La normalitat en els centres estatals és absoluta a causa de l'acord pres en assemblea. A la privada, la normalitat no hi és absoluta encara que sí majoritària. En l'assemblea que se celebra a Sindicats, s'arriba a la conclusió que els empresaris no han ofert altra cosa que el pacte sindical a nivell nacional i en conseqüència res del reivindicat a nivell provincial. S'acorda fer una enquesta a tots els centres per tal d'arribar a una resposta conjunta, de cara a la reunió del dijous per prosseguir les negociacions amb els empresaris. S'envia a la premsa un comunicat en el qual es fa referència a la unitat i a la utilització de tots els mitjans possibles per aconseguir els objectius proposats, tornant a la vaga si és necessari i s'insisteix en el criteri que

l'educació és un servei públic, i com a tal i en un primer pas per arribar-hi, el Ministeri ha de fer-se càrrec dels augments que s'aconsegueixin en l'actual procés de lluita.

Dia 18 En una assemblea en què participen pares elegits en les diverses zones, representants de la coordinadora de zones i UTT, i representants d'entitats com Rosa Sensat, Col·legi de Llicenciats, Federació d'Associacions de Veïns, i Federació Diocesana de Pares d'Alumnes, s'acorda la creació d'una comissió mixta de treball per tal que intenti negociar amb el ministre senyor Robles Piquer sobre totes les reivindicacions no satisfetes. Els representants de coordinadora de zones manifesten la seva oposició a acceptar el pacte sindical. El vespre, més de 3.000 pares, nens i mestres es manifesten a les Rambles de Barcelona com a repulsa a l'actuació de la policia a Sabadell i afirmació a l'actual procés de lluita dels ensenyants.

Dia 19 La Federació d'Associacions de Veïns, el Col·legi de Llicenciats i Rosa Sensat donen a informació pública un document elaborat per tal d'intentar clarificar la política educativa; entre altres coses es fa referència a la política de subvencions i a la necessitat que aquesta sigui controlada democràticament a partir de la creació de comissions constituïdes per associacions de pares, de veïns, de mestres i d'institucions ciutadanes vinculades a l'ensenyament. En el document s'insisteix en la necessitat d'avançar vers la consecució d'una escola pública. A l'assemblea de sindicats s'acorda no firmar el pacte sindical ofert per la patronal i es decideix seguir la tramitació del conflicte col·lectiu. Aquests acords seran comunicats a la part econòmica —patronal— a la reunió que se celebra aquest mateix dia dins del procés de negociacions.

Dia 21 La comissió coordinadora nacional de mestres estatals, composta per representants de 24 províncies, es presenta al MEC per entrevistar-se amb el ministre tal com havia sol·licitat. La resposta és que no serien rebuts, però que podien sol·licitar una altra entrevista per a un altre dia; la comissió nacional decideix quedar constituïda en sessió permanent mentre no siguin rebuts pel ministre i ateses les seves reivindicacions. La concentració convocada davant la delegació a Barcelona, per recolzar la comissió nacional, és avortada per la presència massiva de la policia.

Dia 23 La direcció general d'Ordenació Educativa del MEC comunica al president del Sindicat Nacional d'Ensenyança que, «donades les greus conseqüències que per l'equilibri de determinats centres no estatals pot suposar l'increment de sous»... se'ls autoritza que en concepte de *otras actividades*, es podran reajustar fins a 1.500 ptes. per alumne les quotes dels centres que estiguin cobrant per sota d'aquesta quantitat, i en les escoles que les superin, l'augment serà de 150 per alumne. Tant els mestres com els pares i entitats cíviqes havien insistit repetidament que els augments de sous dels mestres no repercutissin sobre les ja prou minvades economies familiars. L'assemblea provincial d'ensenyants estatals acorda una nota de total repulsa a l'actuació del MEC per no haver rebut els seus representants, i es veu obligada a tornar a la vaga ja que el ministre no ha complert la seva paraula de rebre'ls si tornaven al treball.

Dia 24 Els estatals acorden en assemblea fer vaga del 25 al 27. Per a aquest dia estava previst un acte de conciliació entre er.presaris i UTT, corresponent al conflicte col·lectiu demanat pels mestres. La reunió va acabar sense avinença a causa de la postura intransigent dels empresaris de no concedir ni tan sols el pacte sindical signat a Madrid; advertiren a més que ja no podien respondre sobre possibles

sancions. El conflicte col·lectiu, doncs, s'haurà de veure a la Delegació de Treball, la qual decidirà.

Dia 25 Paren a la província més de 2.000 mestres estatals; en tot l'Estat espanyol les xifres són de 20.000 mestres en vaga (el Ministeri només «accepta» 5.000 parats). La comissió coordinadora nacional insisteix en una entrevista urgent amb el ministre, però aquest només està disposat a rebre, el dia 28 i a títol personal, una representació de 6 representants d'un total de 31 de les províncies que componen la comissió.

Dia 26 La vaga d'estatals afecta ja 25.000 mestres de 18 províncies. La CCN intenta una entrevista amb el ministre, però sense èxit. Els de l'escola privada, a nivell de sindicats, convoquen una nova reunió per al 9 de març en espera dels esdeveniments referents a cobraments de sous i a sancions.

Dia 27 30.000 estatals estan ja en vaga i les províncies afectades són 21. La CCN intenta de nou una entrevista amb el ministre, però és «invitada» per la policia a desallotjar el ministeri.

Dia 28 El ministre només accepta rebre 6 persones del total de la comissió, i a títol personal, sense admetre cap representativitat; aquests consulten amb la resta de la CCN i acorden insistir en la proposta que sigui rebuda la totalitat de la comissió. El ministre afirma la seva intenció d'aplicar sancions, i amb això trenca les ja poques possibilitats de diàleg. L'assemblea provincial, a Barcelona, davant d'aquesta situació acorda prosseguir la vaga el dilluns 1 de març, i demanar la dimissió del ministre.

MARÇ

Dia 1 La comissió permanent constituïda a la província de Barcelona informa de l'àmplia plataforma reivindicativa dels estatals. La vaga d'aquests va en augment. El president del sindicat nacional, desplaçat expressament des de Madrid, convoca a sindicats una reunió entre els comitès executius de l'Agrupament d'Empresaris i de Treballadors i Tècnics; els membres de la UTT manifesten l'acceptació del pacte sindical, però continuant amb la resta de reivindicacions plantejades i, en cas que aques-

tes no s'acceptessin, prosseguir amb la situació de conflicte col·lectiu. Els empresaris accepten també el pacte, però sense efectes retroactius. En la llarga discussió s'arriba a un punt d'acord en el sentit de trobar-se de nou el dia 12.

Dia 2 La vaga dels estatals s'estén a les comarques. Els PNN d'Instituts inicien també una vaga a nivell nacional reivindicant contractes laborals, gestió democràtica en els centres, supressió d'expedients i sancions per motius extraacadèmics, etc.

Dia 4 El Ministeri fa pública una nota en la qual «exhorta amistosament» els professors d'Institut perquè depolin l'actitud de vaga, ja que «no hi veu motius»; si no, s'aplicaran «las correspondientes medidas». De totes maneres, la vaga segueix i en aquest segon dia afecta 35 províncies de l'Estat espanyol; alguns numeraris decideixen de sumar-se a l'atur en recolzament de les peticions dels PNN.

Dia 5 Els mestres estatals han decidit, a través d'assemblees, de tornar a classe; la «normalitat» és quasi total a tots els centres. El motiu: les constants amenaces de sancions per part del ministeri. Malgrat tot, el moviment dels estatals és un fet i intenten mantenir-se fermes en la seva plataforma reivindicativa; el rebuig del SEM i la pretensió que el ministeri reconegui la instància de la coordinadora nacional com a estament representatiu, constitueix la punta de llança en pro de la consecució de la resta de reivindicacions.

Dia 9 Assemblea d'enllaços on es discuteix una nota de la Unió d'Empresaris, en la qual es condiona l'acceptació del pacte nacional a diferents punts: retirada del conflicte col·lectiu, no fer declaracions a cap mitjà informatiu, no acceptació del pacte nacional fins a l'1 de març, etc. Els enllaços qualifiquen aquesta nota de coercitiva, i la consideren inacceptable, ja que l'actitud és de no negociació sobre les reivindicacions presentades. També s'aprova una proposta d'atur per al 15, dia en què s'iniciaran les negociacions en la Delegació de Treball, corresponents a la tramitació del conflicte col·lectiu.

Dia 12 Es reuneixen a Sindicats, i sota la presidència del titular, els comitès executius de la Unió d'Empresaris i de la Unió de Treballadors i Tècnics; en aquesta reunió s'acorda l'acceptació del pacte sindical a nivell nacional per part dels empresaris amb caràcter retroactiu; la part social que considerava aquest com una victòria ja aconseguida en el moment del seu acord a Madrid, prosseguirà, malgrat tot, en la tramitació del conflicte col·lectiu, ja que la plataforma reivindicativa a nivell provincial supera en molts aspectes aquest pacte (augment de 15.044 a 19.033 ptes. brutes).

Dia 15 Se celebra a la Delegació de Treball l'acte previ de conciliació al conflicte col·lectiu; les negociacions són en els mateixos termes que en tots aquests mesos; els empresaris es manifesten intransigents a qualsevol concessió que sobrepassi l'acord del «pacte nacional». L'acte acaba sense acord i la Delegació de Treball haurà de dictar laude. Secundant l'acord pres en l'anterior assemblea d'enllaços, paren a Barcelona 1.500 mestres per recolzar la comissió negociadora. També davant de la Delegació de Treball es produeix una concentració d'ensenyants amb la mateixa actitud. A nombroses poblacions de la província es reproduïx la mateixa situació.

Fins aquí la informació que s'ha recollit en el moment de tancar l'edició d'aquest número de *Perspectiva Escolar*. Malgrat tot, i encara amb l'inconvenient que quedi envellida en el moment de sortir la revista, hem cregut convenient de recollir algunes impressions d'entitats o sectors implicats directament en aquest conflicte dels ensenyants; els hem demanat la seva opinió entorn d'aquestes dues preguntes i que han contestat amb data 10 de març de 1976:

1a. De l'actual conflicte dels ensenyants, quins són els punts reivindicatius que queden encara pendents de solució?

2a. Com valores el conjunt de la lluita i quines perspectives de solució hi veus, als problemes concrets dins del marc d'un procés d'alternativa democràtica de l'ensenyament?

CARME TURRÓ,

President d'UTT de la Junta Provincial d'EGB

I La plataforma reivindicativa de que vam dotar-nos, comprenia punts aconseguibles en aquest moment, i d'altres que calia fer anar incidint fins a poder-los obtenir.

Cal valorar, en aquest punt, la manca de capacitat negociadora de la patronal a la qual ens hem adreçat. En tot moment ha adoptat una postura defensiva i intransigent, ha obrat de forma confusa, o més ben dit, per confondre'ns, ha intentat d'una banda frenar-nos i, per l'altra, enfrontar-nos amb els pares tot plantejant augments de quotes com a conseqüència directa de les nostres peticions. No ha rebaixat ni cedit el més mínim en coses que no els representen cap despesa econòmica, com poden ser les peticions d'estabilitat en el treball, la creació de claustres reals de professors, etc. Aquesta postura denota una falta de voluntat cap a una millora de la qualitat de l'ensenyament.

Tot això en un marc de congelació salarial i d'augment continuats de preus, qüestió que fa encara més difícil aquesta situació.

Si mirem els punts reivindicatius concrets que s'han aconseguit, podem dir que no hem obtingut cap millora, tret de la del Pacte Nacional, que encara que en un inici l'haguessin fet extensiu a tot el territori nacional, l'acceptació a nivell de província ha estat una victòria nostra. Prova d'això és la gran resistència que la patronal d'aquí ha posat en la representativitat de la seva

vinculació a aquest *Pacte*. Resistència que pot continuar a nivell concret de centres i que haurem de procurar de resoldre de forma col·lectiva.

2 En general, la valoració que es pot fer de la lluita és positiva en els aspectes que ha aconseguit. En principi, ha estat la lluita més massiva dels treballadors de l'ensenyament no estatal que ha afectat Barcelona i província.

Tot aquest procés ha començat amb la discussió i exigència d'un programa i entorn d'unes negociacions. Hem vist la necessitat de dotar-nos d'unes bases organitzatives, d'unes formes de lluita unitàries i d'una relació constant i continuada amb els pares. També la importància de fer ressò a l'opinió pública donat l'interès que desperta en la població la millora de l'ensenyament.

Tot això ha tingut unes repercussions determinades i complexes, perquè la nostra problemàtica és complexa.

Han sorgit també dificultats, que sobretot es poden valorar en el context d'un moviment jove que sorgeix amb força però que arrossega totes les deficiències de molts anys d'irracionalitat del sistema educatiu en què està immers.

En principi, crec que els problemes de fons de l'ensenyament únicament es poden resoldre en el marc d'un canvi d'estructures democràtiques en el país. És per això que tota mesura concreta que es pugui fer des de la posició actual, actuarà com a «tapaforats», i, com a tal, no pot solucionar més que parcialment i momentàniament algun aspecte de la problemàtica que ens afecta. No obstant això, penso que com a ensenyants hem de treballar en aquesta perspectiva de canvi.

Per tant, la tasca immediata fóra de trobar un programa ampli i de continuïtat de l'ensenyament, que tractés no únicament els aspectes reivindicatius, sinó també els de reforma de la política educativa. Caldria discutir-lo àmpliament i, per tant, ser assolit per tots els sectors.

Un altre aspecte indispensable i que caldrà anar discutint i donar-li forma, és l'organitzatiu. Cal que ens dotem d'unes formes organitzatives àmplies que englobin tot el moviment i que ens facin avançar en un futur de canvi cap a un sindicat unitari dels ensenyants. És important que en aquest moment comencem a incidir en el propi centre mitjançant la creació de claustres, mínim nucli organitzatiu que pot permetre la discussió a fons d'aquest programa, i base sobre la qual es pot muntar la coordinació real dels centres.

L'altre punt a tractar, serà el lligam que cal establir amb els diferents sectors de la població. És important en aquest moment delimitar quins dels punts generals poden aglutinar la majoria dels sectors afectats per l'ensenyament, i a partir d'aquí incidir de forma clara i oberta per aconseguir els objectius proposats.

Barcelona, 22 de març de 1976.

MIQUEL PUIG,

de la Coordinadora de Zones

I Penso que no és gaire discutible, per ningú, que el conjunt de les reivindicacions unitàries que sortiren de les dues plataformes inicials (UTT, Escola Normal) estan per resoldre, queden pendents. El Pacte Sindical, que han acceptat els empresaris, era una proposta que ja va ser rebutjada el primer dia de vaga, i ho ha estat altra volta al final, ja que el contingut no respon a cap de les necessitats dels ensenyants.

L'únic pas progressiu ha estat la reducció parcial de les nombroses categories. Continuen pendents reivindicacions tan importants com: el millorament del sou, que en general se situava en un mínim de 25.000 pessetes, l'horari, l'article 103, els períodes de prova, les sancions, la supressió definitiva de les categories, el dret de reunió dels claustres i la gestió pedagògica. I les que afecten una perspectiva de millora de la qualitat de l'ensenyament, així com les referents a la gratuïtat (inclusió de les guarderies i l'ensenyament especial al MEC, congelació de quotes, etc.).

2 Primer cal enumerar els aspectes positius. Aquests fan referència essencialment als passos donats en el terreny de la conscienciació i organització del moviment. En el terreny de la conscienciació, penso que cal destacar l'avenç que suposa que una majoria hagi assumit plenament la conciença de treballadors de l'ensenyament, aspecte que ha permès d'enterrar, fins i tot a la llum pública, la concepció que l'ensenyant és un cert «missioner de l'educació». Un segon aspecte se situa en el terreny de lluita al voltant de la gratuïtat i de la millora de les condicions de treball (aspectes no massa assumits en la lluita del curs passat), i de l'esforç per estendre aquesta perspectiva a tots els sectors de la població, essencialment la treballadora. Plantejar implícitament quines són les for-

ces socials que poden resoldre les contradiccions de l'institució escolar.

En el terreny de l'organització, cal destacar com el moviment ha assumit experiències socials pròximes, tot potenciant l'estructura zonal com a instrument que ha permès una extensió i manteniment de la lluita (piquets d'extensió, discussió diària de la problemàtica, etc.), que superen les limitacions que el marc de la CNS plantejava per aquestes tasques.

Els aspectes negatius també poden situar-se a diferents nivells. Certa immaduresa del moviment, que es reflecteix en les assemblees i no pas com un problema de representativitat, com certs sectors han volgut fer entendre. I el que considero un problema central: l'absència, durant tota la fase ascendent de la lluita, d'un marc unitari de les diferents forces en joc. La UTT vol aparèixer inicialment com l'única direcció assumida pel moviment, negant la realitat de les zones, mentre que alguns sectors cauen en la dinàmica contrària: negar tota representativitat a la UTT. Els dos corrents, doncs, neguen la relació de forces dins del moviment. La comissió mixta que apareix al final del procés, massa tard, expressa la contradicció en què aquest s'ha vist immers. Contradicció que dificulta tant el manteniment de la vaga com la continuació de les possibles noves formes de lluita.

En aquests moments les perspectives són centrades a continuar les discussions de la plataforma als centres, a través dels quals és previsible que continuï la lluita, tot exigint a les direccions d'aquests tant l'aplicació del Pacte com les reivindicacions específiques de cada centre (reunió de claustre, horaris, etc.). Paral·lelament, promoure les assemblees de zona amb els pares i organitzacions populars per impulsar els aspectes lligats a la gratuïtat, l'escolarització i el debat de l'escola pública que necessitem. La congelació de quotes apareix com el punt més immediat en aquest terreny.

D'altra banda, cal consolidar l'estructura organitzativa que s'ha mostrat com abolida, les reunions per centres, les assemblees de zona i com a estructures d'aquestes, el manteniment en temps de reflux d'organismes unitaris i democràtics de coordinació i discussió que englobin els representants de les diferents tendències de cada centre.

JACINT HUMET, de la Federació Diocesana de Pares de Família i Pares d'Alumnes

I Quan aquestes contestes surtin a la llum, no sabem què haurà passat. Podria ser que en certa manera quedessin fora de lloc.

El que sí quedarà sense solucionar és la gran problemàtica de la qualitat de l'ensenyament, ja que aquesta solució només es pot produir com a conseqüència d'un canvi profund, anomenat pels que el desitgem el trencament democràtic. Només aquesta via democràtica ens pot portar a un ensenyament millor. Crec fermament que l'ensenyança del futur s'ha de contemplar amb uns nous plantejaments, que «Rosa Sensat» ja encamina des d'una perspectiva que jo diria quasi completa. Nosaltres, els pares, dissortadament hem de reconèixer que no hem pres encara, de manera majoritària, plena consciència del paper que hem de representar en aquest futur, que en una realitat democràtica veurem més bé.

Pel que fa a les millores assalarials és molt trist que no es pugui aconseguir aquest aspecte de justícia sense caure en una altra injustícia: passar a les famílies, moltes vegades sense gaires possibilitats, el seu cost material. Amb un agreujant: les famílies més perjudicades poden ser les de les escoles subvencionades, amb augments sobre el que avui paguen —el complement— que podrien doblar o triplicar la seva col·laboració, i són escoles que haurien de ser totalment gratuïtes ja en aquest moment.

Per tractar-se de qüestions tècniques, no contesto sobre vacances, horaris, etc., que els mestres han plantejat.

2 Crec que no ha de ser negatiu el plantejament d'una lluita justa. Pels pares ha estat molt positiva ja que ha despertat amb acceleració la seva sensibilització pels problemes públics i pels que pateixen gent que està tan a prop nostre com són els educadors dels nostres fills. Cal que aquesta consciència es concreti en la

formació d'Associacions de Pares. De tota manera, i dissortadament, hi haurà pares que no ho veuran així.

La solució immediata és l'absorció per part del MEC de la diferència de quotes en primer terme, i la gratuïtat total després. Això pel que fa a la qüestió econòmica.

En la principal, la qualitat de l'ensenyança, crec que l'he contestada en la primera pregunta.

Per fi, i ja que he estat un defensor de les reivindicacions justes dels ensenyants, crec que tinc la possibilitat de demanar-los —crec que podria dir exigir— que siguin veritablement responsables, petició que va dirigida als qui, per motius diferents, potser no ho són prou quant a la seva dedicació, i que s'entreguin a la seva tasca amb afició i amb l'optimisme d'un futur millor.

ANTONI ALEMANY, de les Associacions de Pares de Coordinació Escolar

1 Des de la perspectiva de pares absolutament tots, amb l'agreujant que ens enfrontem amb un interlocutor pràcticament inassequible, com és el Ministeri.

2 El conjunt de la lluita reuneix molts aspectes positius; el grau de mobilització aconseguit, tant per part dels mes-

tres com per part dels pares, ha estat més elevat i coherent que en lluites anteriors, i s'ha pres consciència que les reivindicacions plantejades només es poden resoldre en el marc d'una escola pública i d'una societat democràtica.

EULÀLIA VINTRÓ, del Col·legi de Llicenciats

1 Tots. La resposta potser sembla massa severa, però la realitat és aquesta: únicament s'han acceptat unes petites millores econòmiques que no corresponen ni a les peticions formulades ni a unes retribucions dignes; ara bé, tots els aspectes que s'encaminaven a perfeccionar el funcionament dels centres, les condicions laborals i professionals i la qualitat de l'ensenyament segueixen sense solució.

2 Malgrat les diverses deficiències que hom podria assenyalar, crec que el balanç global és positiu: d'una banda els ensenyants han pres consciència de la necessitat d'organitzar-se i, d'altra banda, sectors molt més amplis de la població han comprès que l'ensenyament és un problema social i, per tant, que no sols el mestres hi han de buscar les possibles solucions. Per mi, les perspectives passarien per un apro-

fundiment i perfeccionament dels dos elements ja esmentats, és a dir, organització dels ensenyants i conscienciació de la resta de la societat, així com la utilització de tots els marcs possibles per assolir-los, i molt fonamentalment evitar la desunió que alguns sectors tracten de fomentar.

Comissió de Premsa de la Comissió Coordinadora provincial de mestres estatals, de Barcelona

1 Els punts de la plataforma reivindicativa eren:

Creació d'un organisme representatiu, democràtic i independent.

Aplicació del criteri: a igual treball igual remuneració, i contracte laboral per al personal interí i contractat.

Derogació del decret de regulació de plantilles i participació dels mestres d'EGB en l'elaboració de totes les disposicions legals que els afectin.

Distribució de les hores exigides per a la dedicació plena en hores lectives i no lectives que possibilitin la realització de totes les tasques necessàries i amb criteri igual al d'altres estaments. Opció al complement de dedicació exclusiva i regulació d'aquest amb els criteris que abans hem fixat.

Que l'incentiu de cos s'apliqui amb el mateix criteri que a d'altres cossos d'ensenyants.

Jubilació voluntària als 60 anys, o 30 anys de serveis, i obligatòria als 65 amb el 100 %.

Escolarització total i gratuïta.

Ens hem proposat de negociar amb el Ministeri per mitjà de representants triats democràticament a les províncies. El Ministeri no ho ha acceptat i ha proposat de rebre'ns a nivell individual. Per tant, no hi ha hagut negociació ni cap resposta positiva a les nostres reivindicacions.

2 Com a coordinadora de zones i comissió de premsa podem constatar les perspectives que s'han definit.

A nivell provincial:

Potenciament de l'organització a nivell de centre, zona i assemblea amb els seus respectius representants.

També de la coordinació a nivell provincial i nacional. Formació de comissions de treball (premsa, jurídica, etc.).

Seguim treballant per aconseguir els punts de la plataforma, tot concretant-los i fixant noves formes de lluita per a cada un d'ells.

Com a més urgent, ens hem proposat d'obtenir un contracte per als interins a definir en pròximes assemblees, la seva modalitat en concret i les mesures de pressió a les delegacions provincials.

Altres punts de treball a les zones són en aquest moment:

la forma d'organització que volem adoptar, la dedicació plena i exclusiva, la problemàtica de l'accés al cos de professors d'EGB, les alternatives davant la gratuïtat de l'ensenyament a les escoles estatals (permanències, etc.).

A nivell nacional:

La coordinadora en la darrera reunió, a la qual assistiren 24 províncies representades i 7 com a observadores, ha pres els acords següents:

a. Ratifica, com a única organització vàlida, la que estem creant; per tant, negociarem amb el Ministeri només a partir d'aquí i rebutjarem tot intent de representació per part del SEM o d'altres associacions.

No recolzarem tampoc cap acció no decidida des de la nostra organització.

b. Proposa per a totes les províncies com a punts centrals en aquests moments: L'estabilitat en el treball per a tots els mestres (contracte per a interins abans de l'1 de juny).

La retirada de sancions als mestres de Guipúscoa, Biscaia, Alaba, Castelló i Sevilla, arran de la vaga.

A nivell de moviment, no hem definit quin tipus d'alternativa global veiem a l'actual situació laboral i educativa. És evident que els punts reivindicatius que ens hem proposat, i l'organització que estem creant, suposen un canvi substancial.

Cròniques del País

Els cristians davant la qüestió escolar

UNA ALTRA VEU DE L'ESGLÉSIA

Darrerament la vella qüestió escolar, ja plantejada entre nosaltres amb motiu de la Llei General d'Educació el 1970, rebrota amb virulència amb ocasió de la nova situació de canvi polític en què anem entrant progressivament. Les posicions es pol·liritzen i podria fer la impressió, de vegades, que la reivindicació d'una «escola pública» unitària amagués una voluntat de domini ideològic o que els drets fonamentals de la persona humana i les exigències de la fe cristiana en aquest camp obliguessin a arrengrer-se en una defensa de l'ensenyament privat d'encuny liberal.

Els que signem aquest escrit som cristians preocupats per les qüestions que afecten la presència de l'Església en la nostra societat i, concretament, en el món escolar. Som conscients que el simple nom «d'escola pública» no és suficient perquè l'escola d'un país sigui, de debò, un servei públic, sincerament pluralista, obert i acollidor. Però tampoc no voldríem veure'ns arrossegats, una altra vegada, en una controvèrsia de transfons polític que es planteja, massa sovint, seguint uns esquemes de societat i d'escola que responen a una època passada, mentre que el veritable problema consisteix a buscar noves alternatives per a una societat canviada i canviant.

Amb vista a això voldríem fer constar:

1. Ens sembla que té un gran pes en moltes esferes dirigents de la nostra Església un reflex de por, que els porta a continuar defensant l'actual *statu quo*, encara que sigui amb un llenguatge renovat; és a dir:

a. que el sistema escolar de l'Estat espanyol ha de continuar essent confessional;

b. que la religió catòlica ha de figurar-hi com a matèria ordinària i obligatòria;

c. que l'escola privada (és a dir, no pública pel que fa a la propietat i a la gestió) és una salvaguarda necessària de la llibertat dels pares i del pluralisme escolar.

2. Davant d'aquests plantejaments, que semblen presentar-se com a «drets fonamentals dels ciutadans espanyols» (que se suposa cristians en la seva pràctica totalitat) i com a «veu o doctrina de l'Església» en matèria escolar, nosaltres cristians, respectuosament però fermament, voldríem fer sentir des del cor mateix de la nostra professió de fe evangèlica «una altra veu» per dir:

a. que la institució escolar pertany a la societat i que aquesta, com a tal, és secular; que, a més, la nostra societat va deixant de sentir-se unànimament confessional. En aquest marc, considerem que defensar la confessionalitat del nostre sistema escolar és un contrasentit i fins un abús;

b. que l'actual ensenyament de la religió a l'escola és una reminiscència de l'Estat confessional;

c. que l'escola privada, confessional o no, no ha de constituir, avui, una preocupació major dels cristians com a tals, perquè ni el dret dels pares a escollir el tipus d'educació dels seus fills comporta necessàriament l'existència d'escoles privades, ni l'instrument per a una educació en la fe és, necessàriament, una escola confessional;

d. que la gran qüestió que els cristians tenim plantejada avui ens és comuna amb tots els altres ciutadans; consisteix a fer de l'escola un autèntic servei públic per a tothom: democràtic, respectuós de les diverses maneres de pensar, compensador de desigualtats i gratuït.

3. En conseqüència i siguin quins siguin els camins que la qüestió escolar vagi prenent en la nostra societat i les preferències que cada cristià pugui tenir personalment, considerem fonamentals aquests punts:

a. els cristians no hem de bloquejar les nostres posicions, en nom de l'Evangeli, en una opció escolar determinada;

b. no hem d'afavorir un tipus de confessionalitat escolar que sigui imposat, de fet, en virtut de la propietat a un personal docent que no es mira les coses, necessàriament, de la mateixa manera;

c. no hem de trobar-nos fent causa comú, *de facto*, amb les classes més instal·lades i afavorides de la nostra societat;

d. no hem de buscar privilegis ni situacions especials per a nosaltres;

e. hem de participar al costat dels nostres companys no cristians en la prossecció d'una escola més democràtica, crítica i alliberadora;

f. hem de promoure la Catequesi a l'interior de les comunitats cristianes. Aquesta és la institució d'Església necessària i genuïna amb què respondrem al dret dels pares que vulguin donar als seus fills una educació en la fe.

Barcelona, 8 d'abril de 1976.

Pere ADELL, Montserrat BADIA, Frederic BAS-SÓ, Pere BORRAS, Joan BUSQUETS, Josep CAMPS, M. Antònia CANALS, Pere DARDER, Àngela GARCIA, Ramon GUILERA, Joan GOMIS, Jaume LORÉS, Pere LLUIS FONT, Casimir MARTÍ, Carles MASCARÓ, Glòria OLIVÉ, Ricard PEDRALS, Jordi PORTA, Cecília PRAT, Anna M. ROIG, Josep M. ROVIRA BELLOSO, M. Jesús RUIZ, Josep M. TOTOSAUS, Gabriel VILLANOVA.

PAÍS VALENCIA

Concurs infantil «Joanot Martorell»

Està en marxa per setena vegada el concurs infantil «Joanot Martorell», de redacció i dibuix. Aquest concurs, organitzat des de l'any 1968 en memòria d'aquest escriptor, ha tingut sempre una bona acollida per part dels nens i escoles del País Valencià, que hi han participat en nombre elevat.

La participació en aquest concurs, així com en d'altres que han anat organitzant-se arreu del País (el «Roís de Corella», els premis LA SAFOR; el «Jaume I», de Silla; el de les escoles de Simat de Vallidigna; el del Centre Excursionista d'Alcoi...) té un significat ben clar de desig de normalització i d'introducció

de la nostra llengua a les escoles. Quan aquesta introducció ha de fer-se voluntàriament, sense cap oficialitat i amb la precarietat de mitjans i possibilitats que hi ha, els mestres necessiten d'unes motivacions exteriors a l'escola per tal d'estimular els alumnes. És per açò que tots aquests concursos infantils compleixen una funció important. El «Joanot Martorell» d'enguany demana en la seua convocatòria uns treballs col·lectius que consistiran en obres de teatre inèdites (per als grups de 5è.-6è. i 7è.-8è. de Bàsica) i uns dibuixos també col·lectius. Per al grup de 3r.-4t. de Bàsica persisteix el treball individual (redacció lliure).

Cursos de Llengua i Didàctica

Des del mes de febrer, organitzats pel departament de Lingüística valenciana i l'ICE de la Universitat de València, s'estan realitzant els cursos de Llengua i la seua Didàctica en una vintena de localitats del País Valencià. Els cursos són destinats a professors d'EGB i llicenciats i estudiants de Filosofia i Lletres. S'hi organitzen a partir de l'experiència de les dues convocatòries anteriors i amb l'estímul de l'atenció creixent que hom està dispensant al nostre idioma i a la problemàtica del seu ensenyament a les escoles.

Institut de Renovació Pedagògica

El mes de febrer es posà en funcionament a València l'INSTITUT DE RENOVACIÓ PEDAGÒGICA, amb l'objectiu de servir la renovació professional dels mestres del País Valencià: «... Pensem en tots els mestres aïllats per unes raons o altres, en els mestres disposats a qüestionar la funció social del seu treball, en els mestres que comencen a descobrir el que significa la consciència nacional de ser valencians, en tots els mestres desitjosos d'avançar en la investigació pedagògica, de posar en comú experiències, de conèixer els darrers corrents pedagògics en el món de l'educació...»

Entre els seminaris realitzats hi ha els de «Parvulari», «Didàctica de la Matemàtica», «El dibuix infantil», «La motivació escolar».

Els serveis que s'ofereixen són:

Servei d'assessorament laboral.

Servei d'assessorament psicològic.

Servei d'assessorament escolar per a experiències autogestionades.

Assessorament pedagògic per correspondència (informació sobre bibliografia, cursos, tècniques, etc.).¹

Els ensenyants valencians inquietos

El segon trimestre del curs actual s'ha caracteritzat per la manifestació d'unes inquietuds existents en el camp de l'ensenyament, i a tots els nivells. Inquietuds que fan referència no només a algun aspecte de l'organització o estructura de cadascun dels nivells, sinó que en general fan referència a la seua globalitat.

Universitat. El 6 de febrer es va fer públic a la Universitat i als mitjans de comunicació una «Proposta de declaració de principis per a una Universitat en una societat democràtica», elaborat per un nombrós grup de professors i catedràtics. Amb la finalitat de servir de punt de partida per a la necessària reforma dels estatuts de la Universitat de València, consta de deu punts distribuïts en els següents apartats:

Universitat i societat, funcions de la Universitat, llibertats universitàries, Universitat i País Valencià, gestió de la Universitat, gestió econòmica i finançament, organització de l'activitat acadèmica, la comunitat universitària, professorat, estudiants, i personal universitari no docent.

Pel que fa a l'apartat «Universitat i País Valencià», diu textualment: «... Des del punt de vista lingüístic, es reconeixrà la cooficialitat de les dues llengües parlades al País, com a llengües docents i administratives. En l'aspecte cultural, la Universitat de València atindrà degudament l'estudi dels problemes específics del País Valencià. Aspirem espe-

cialment a la normalització de l'ús de la nostra llengua en l'ensenyament superior».

Entretant, a la Facultat de Ciències es treballa per l'organització d'un Congrés amb la temàtica següent: «Anàlisi de la ciència i de la seua incidència en el desenvolupament social, econòmic i polític del País Valencià». A un altre nivell, els PNN de totes les facultats plantegen el seu conflicte; plantejament que culmina amb la celebració d'una assemblea a nivell estatal a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales el dia 21 de febrer. S'hi discuteixen els punts de la plataforma reivindicativa i les accions a realitzar.

L'assemblea s'havia iniciat amb una ponència que tractà de la problemàtica lingüística, basada en la demanda de derogació del darrer decret sobre llengües i l'oficialitat de totes les llengües existents a l'Estat espanyol.

A València, entre les accions dirigides a assolir els aspectes reivindicats, a més dels aturs, es va realitzar una tancada d'alumnes i PNN en la nit del 2 al 3 de març a la Facultat de Ciències, durant la qual van elaborar un escrit de dotze punts afermant i ampliant els de la plataforma reivindicativa. Escrit que pretengueren portar l'endemà al rectorat, acompanyats d'una gran quantitat d'estudiants que els esperaven a la sortida. Però la marxa fou interrompuda per l'aparició de la força pública.

BUP. També els PNN d'aquest nivell van realitzar un atur durant els dies 2, 3 i 4 de març, que fou recolzat per 300 dels 559 professors existents a la «província» de València, i que afectà 22 dels 31 centres existents.

EGB. Els ensenyants d'aquest nivell, tant els que treballen a l'escola privada com els que treballen a l'escola pública s'han mostrat especialment actius en aquest segon trimestre del curs, en què la conflictivitat en els respectius camps s'ha fet ben patent. A la privada, el motiu ha estat, com tots sabem, la negociació del conveni col·lectiu. Hi ha des del juny de 1975, en què s'havia celebrat una assemblea general, unes reivindicacions mínimes concretes en els punts següents:

salari mensual de 25.000 ptes., màxim de 30 alumnes per classe, IRTP i Assegurança Social a càrrec de l'empresa, supressió del període de prova, que tots els centres subvencionats entren en el conveni, participació dels treballadors, pares i alumnes en

1. Per més informació hom pot dirigir-se a l'INSTITUT DE RENOVACIÓ PEDAGÒGICA, Cuba 43, porta 8, VALÈNCIA.

totes les decisions dels centres, jubilació voluntària a partir dels 55 anys, que els augmentos salarials no repercuteixin en les quotes.

En no haver-hi un acord, en les deliberacions entre les dues parts, el dilluns 2 de febrer se celebrà una assemblea massiva en una església on es reafirmaren els punts de la taula reivindicativa i s'hi decidí, per unanimitat, d'adoptar una mesura d'atur a partir de l'endemà.

L'atur afectà 130 centres i uns 75.000 alumnes. Durà fins al dia 6, en què molts dels mestres es van veure obligats a reincorporar-se a les classes.

Entretant, les assemblees han estat contínues. S'ha informat els pares i alumnes, s'ha mantingut una coordinació i s'ha ratificat i ampliat la taula reivindicativa.

Cap al 20 de febrer hom decideix d'enviar una carta al ministre, que insisteix en els punts bàsics i que afegeix, a més, el de la «creació d'un cos únic d'ensenyants» i la igualtat entre el professorat de la privada i l'estatal. Un altre punt és que hom reconegui de manera efectiva el dret que tenen els nens a rebre educació en la seua llengua.

Per part dels ensenyants de l'escola estatal, el motiu concret que va mobilitzar-los fou la publicació del decret sobre regulació de la plantilla en els col·legis d'EGB, publicat el 17-I-76. Diversos claustres escolars es manifestaren en contra d'aquest decret en escrits a la premsa i en diverses reunions de professors. Aquestes anaren a la celebració d'assemblees tant a Alacant com a València i a Castelló.

A València, cal destacar la que se celebrà el dia 7 de febrer, a la qual assistiren representants de 96 col·legis nacionals d'EGB i on s'aprovaren els punts següents:

Creació d'un organisme veritablement representatiu, autònom i democràtic per a la defensa dels interessos professionals i educatius.

Derogació del Decret de fixació de Plantilla. Autogestió democràtica dels centres per part de professors, pares i alumnes.

Salari real igual per a tots els ensenyants d'EGB sense complements, sobre la base de 10.000 ptes., per unitat del coeficient actual, 3,6 actualitzable cada any.

Jubilació voluntària als 60 anys i forçosa als 65 amb el 100 % del salari real, sense

discriminació entre interins i contractats. Inserció de manera eficaç i real de l'escola en la realitat idiomàtica i sociocultural del País Valencià.

Retirar totes les sancions que encara pesen sobre els professors d'EGB, i repulsa de qualsevol tipus de represàlia que es produeixca per defensar els nostres interessos.

S'acordà de recollir adhesions a aquesta taula reivindicativa i presentar-les a la Delegació el dia 11. Aquest dia, per tal de reforçar les peticions, realitzaren un atur 1.415 professors de l'anomenada *província* de València. Les assemblees s'hi van fer continuadament. Hom va trobar un mitjà d'informació i coordinació completament al marge de l'única estructura oficial que existeix, el SEM, fins a integrar-se en la coordinadora reunida a Madrid, les accions de la qual han divulgat els periòdics.

Segons els acords adoptats pels companys d'altres ciutats, els dies 25, 26 i 27 de febrer van realitzar un atur uns 1.800 professors d'EGB de la «província» de València, i un nombre també elevat dels d'Alacant i de Castelló, malgrat que s'hagués rebut a tots els centres un telegrama procedent de la Delegació del MEC, que demanava la relació de mestres que no realitzaven classes amb normalitat.

En definitiva, els ensenyants valencians estan fent sentir la seua veu en pro d'una organització des de la base. Coincideixen els de tots els nivells en la necessitat d'un organisme unitari i representatiu que defensi els seus interessos de manera independent.

Coincideixen a demanar l'autogestió dels centres, la millora de les condicions d'ensenyament i la inserció, d'una manera real, de la problemàtica pròpia del País Valencià en tots els nivells, des de la Bàsica a la Universitat. Els resultats encara no són pas positius, però el camí és encetat.

L'Escola universitària d'EGB i la nostra llengua

A l'Escola de Formació del Professorat, també hi va caure malament el Decret sobre Plantilla del 17 de gener, per la qual cosa els alumnes realitzaren un atur de diversos dies.

Per altra banda, s'ha presentat novament a la Direcció de l'escola la petició, per part d'alumnes, que s'imparteixin a l'escola classes de català. Peticions semblants vénen repetint-se sense resultat des de l'any 1970, en què s'hi recolliren 700 signatures avalant les peticions. Ara, el director de l'Escola de Formació del Professorat d'EGB forma part d'una comissió encarregada de decidir i programar la introducció de la llengua a les escoles de València, comissió que presideix el governador civil. No sabem què dirà el director de l'Escola Universitària de Professors d'EGB sobre la formació lingüística dels mestres. Diga el que diga, ell ben poc ha fet perquè aquesta siga un fet, i no per manca de peticions i signatures.

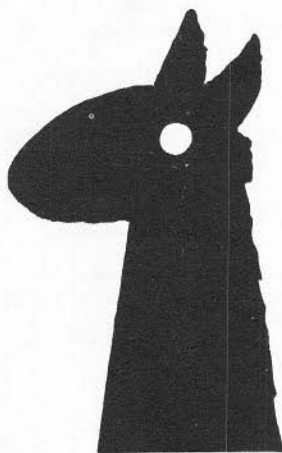
Notícies

ESTUDI AUDIOVISUAL DE LES COMARQUES CATALANES

El Departament d'Estudis Comarcals del Grup d'Iniciació Cultural estem duent a terme un estudi audiovisual sobre la realitat dels Països Catalans, amb la intenció d'omplir un buit en el camp de l'ensenyament a casa nostra. La idea es basa a recollir de cada una de les nostres comarques, la seva història, economia, geografia, cultura, etc. i mitjançant un muntatge tècnic audiovisual, donar a conèixer el treball per escoles, centres d'esplai, parròquies i, en resum, a totes aquelles entitats que hi estiguin interessades. És molt important per a nosaltres, i en definitiva a causa de l'abast de l'obra per a tot el País, que tothom qui es cregui capacitat per col·laborar en l'elaboració d'aquest treball, es posi en contacte amb nosaltres. Ens calen col·laboradors de totes les comarques dels Països Catalans, perquè ells seran més bons coneixedors que no pas nosaltres del lloc on viuen; d'aquesta manera s'aconseguirà una major fidelitat a la realitat de l'estudi.¹

1. Escriviu al Departament d'Estudis Comarcals - Centre Comarcal Lleidatà - Gran Via, 592, entr. Barcelona-7.

cavall de cartró

*al vostre servei
amb material didàctic,
manualitzats i joguines*

CENTRAL A :

Rda. General Mitre, 158 T-248-06-76

**AVIAT SEREM ARREU DE
CATALUNYA**

teXtos legals

ENSENYANTS

Ordre del 10 de gener de 1976, per la qual es convoquen oposicions, torn lliure, per cobrir places vacants en el cos de professors agregats d'IEM (BOE 29-1-76).

Ordre del 18 de desembre de 1975 per la qual es convoca concurs-oposició per a l'ingrés al cos de professors d'EGB (BOE 3-1-76).

Resolució de la DG de personal, per la qual es convoquen concursos especials de trasllat per cobrir vacants en poblacions de més de 10.000 habitants, en escoles maternals i de pàrvuls i seccions de Col·legis Nacionals de pràctiques de les Escoles Universitàries de Formació de Professorat d'EGB (BOE 7-1-76).

Decret 3600/1975 del 5 de desembre de 1975, pel qual es regulen les plantilles dels Col·legis Nacionals d'EGB i la provisió de llocs de treball (BOE 17-1-76).

Resolució per la qual es convoca concurs de trasllat per

proveir vacants d'Escoles d'Educació Especial en segon ordinari (BOE 19-2-76).

Ordre del 30 de gener de 1976 per la qual es dicten normes per a la selecció de graduats de la 2a. promoció del Pla Experimental de les Escoles de Professorat d'EGB, que han d'ingressar en el corresponent cos pel sistema d'accés directe.

Ordre de 20 de gener de 1976 pel qual es convoca concurs oposició en torn restringit per proveir places de professors numeraris d'Escoles de Mes-
tria Industrial (BOE 23-2-76).

FORMACIÓ PROFESSIONAL

Correcció d'errors de l'ordre del 5-12-75, per la qual es determinen les convalidacions d'estudis entre FP i batxillerat (BOE 7-1-76).

Resolució de la DG de Formació Professional, per la qual es convoquen més «proves de maduresa» per a l'obtenció del títol d'Oficial Industrial o de FP de 1r. grau

en determinades especialitats (BOE 20-2-76).

LLENGUA

Ordre del 18 de gener de 1976, per la qual es desenvolupa el decret 1493/1975 de 30 de maig, sobre la incorporació de les llengües nacionals i la constitució d'una comissió en la Junta Provincial d'Ensenyament per a aquest fi.

SUBVENCIONS

Ordre del 22 de gener de 1976, sobre règim de subvencions per a centres docents (construcció i modificació) (BOE 27-1-76).

Ordre del 17 de febrer de 1976, per la qual es regulen subvencions a centres no estatals de FP per la gratuïtat de 1r. grau (BOE 21-2-76).

Resolució per la qual es donen normes complementàries a l'ordre del 22-1-76 sobre concessió de subvencions dels centres no estatals de FP (BOE 25-2-76).

LA DECLARACIÓ DE LA X ESCOLA D'ESTIU

Continuant amb el debat sobre la Declaració de la X Escola d'Estiu, recollim en aquest número les opinions següents:

Comissió Gestora de «Coordinació Escolar»

Coordinació Escolar, des que va néixer, fa deu anys, relaciona unes escoles amb un planteig de funcionament democràtic i no selectiu, preocupades per la qualitat pedagògica del seu ensenyament i pluralistes.

Pel que hem dit, pot entendre's que la nostra pràctica ens identifica amb alguns dels punts del document «Per una Nova Escola Pública». Pot ser que aquesta identificació sigui deguda, també, al fet que en els debats oberts entorn d'aquesta alternativa, molts mestres de les escoles de Coordinació Escolar vàrem participar-hi per la voluntat expressa d'un organisme com «Rosa Sensat», que volia que aquest document fos enriquit, discutit i ratificat pels ensenyants. Molts de nosaltres era la primera vegada que podríem intervenir en un debat d'aquestes característiques.

En una situació en què es parla tant de democràcia i de transformació social, és molt necessari que surtin programes alternatius en el camp de l'ensenyament, perquè en el moment en què es puguin aplicar, hagin estat discutits i assumits pels sectors directament afectats. L'existència d'aquest document «Per una Nova Escola Pública» és un pas endavant en aquest sentit.

És important remarcar el que es diu en la presentació: que és un document de treball. Cal que ho sigui. En aquest sentit, trobem molt oportú que el tema general de la XI Escola d'Estiu serveixi per aprofundir els deu punts que configuren aquesta alternativa i veiem necessari que aquest cop no sigui tan sols treballat i ratificat pels ensenyants, sinó també pels pares, pels alumnes i per totes les

forces socials directament implicades en un plantejament com el que fa «Rosa Sensat». Actualment, és un problema el que aquest treball de concreció encara s'hagi de fer. Som molts els qui, estant d'acord amb l'alternativa d'Escola Pública, ens fem la següent pregunta: en un marc com l'actual (a nivell social, polític i econòmic) quins passos hem de donar ara i aquí, que ens portin cap a aquest nou model d'escola?

Per la Comissió Gestora de Coordinació Escolar:

Carles Miquel Fauró (escola Elaia)

Alba Espot (Elaia)

Carne Guinea (Icària)

Montserrat Camps (Lavínia)

Montserrat Company (Patufet St. Jordi)

Teresa Lleal (Gitanjali)

Mercè Fluvià.

Jacint Humet, de la «Federació Diocesana d'Associacions de Pares de Família i Pares d'Alumnes»

Crec que és un dels treballs més complets que s'hagin pogut fer sobre el que hem de desitjar que sigui l'escola del futur.

Diria que és tan ben fet que costarà suor i llàgrimes poder-lo posar en pràctica. Ara bé, s'ha d'apuntar ben enlaire i amb la major precisió possible.

El gran problema de la igualtat d'oportunitats està molt ben reflectit en el punt 2, quan diu que inclús s'han de compensar les dificultats culturals que es deriven de les diferèn-

cies socio-econòmiques, una de les grans culpes ancestrals de la nostra societat.

Alguns dels punts trobaran una resistència seriosa —la troben ja— per part de promotors individuals o institucionals. I crec que és una resistència equivocada si el que es busca és un bon ensenyament que no porti cap a una selecció volguda i diferenciada en la societat.

Crec que seria molt interessant fer un programa escalonat de les fites que hem d'anar aconseguint, començant per tenir en compte l'assoliment de la democràcia, base indefectible i irrenunciable sense la qual serà difícil fer coses importants.

Algunes de les coses que s'han d'aconseguir són urgents i inaplaçables, com és una escolaritat total i gratuïta; d'altres que, tot i tenint també la seva importància, com per exemple i per dir-ne una, el punt 8: «lligam de l'escola amb la comunitat», poden tenir més espera.

Proposaria un calendari, en el temps i les necessitats, de possibles actuacions, que fos una mica com un projecte de Llei d'Educació —dic una mica perquè, desgraciadament, no som ningú per dictar lleis—, però que podria servir de camí en un futur esperançador i proper.

Per altra part, potser el que caldria també —i com que el plantejament de la nova escola que comentem ha produït certa angúnia a algú— és explicar aquelles coses que no es poden admetre en l'ensenyament, per exemple, l'escola classista, la defensora de postulats parcials, la que classifiqui les persones, ja d'entrada, per a unes situacions determinades en la societat, la que no pugui assolir la total escolaritat en quantitat i qualitat, etc.

Hi ha també una qüestió molt important, l'econòmica, que toparà amb els sectors immobilitistes, econòmicament parlant, i políticament poderosos, i que comporta la reforma fiscal necessària. Crec que és una de les fites importants a guanyar, i inclús crec que encara hauríem de tenir esperança en un pas més avançat; és molt important el problema de l'ensenyament, el més important del país, perquè trabes econòmiques puguin impossibilitar-lo!

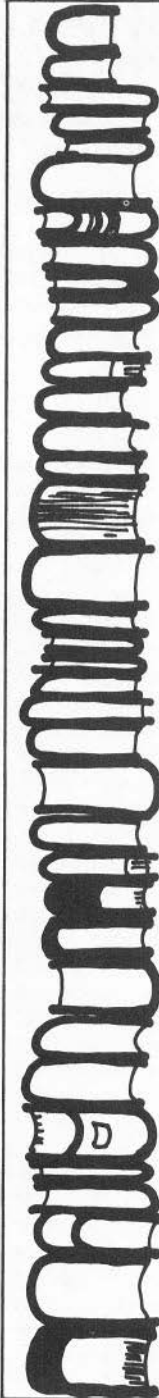
Josep ROVIRA

Christian BAUDELLOT y Roger ESTABLET, **La escuela capitalista en Francia**, Ed. Siglo XXI, Madrid 1976.

S'acaba de traduir al castellà aquest llibre, que ha constituït una fita en la literatura sobre el sistema escolar capitalista i la selectivitat. Encara que l'obra, com indica el seu títol, constitueix una anàlisi concreta del sistema escolar vigent a França, moltes de les seves tesis pretenen tenir una validesa més general i ser aplicables a qualsevol sistema escolar d'una societat capitalista.

Si bé els 5 anys que ja han passat des de la publicació del llibre a França aconsellarien una revisió crítica de les seves tesis principals, ja que el contingut específic de l'obra deu ser desconegut encara per una majoria de la gent interessada en l'educació, em limitaré a resumir l'argumentació dels autors i les conclusions a què arriben. La tesi fonamental del llibre és que l'escola actual, sota la seva «unificació» aparent, amaga que no està feta per unificar sinó per dividir. Hi ha dues xarxes i vies diferents, la secundària-superior (SS), reservada a una minoria d'escolars, i la primària-professional (PP), seguida per la gran majoria dels alumnes. Aquesta divisió correspon a l'existència de dues classes antagòniques en el mode de producció capitalista (burgesa i proletariat), que és el dominant a França i moltes altres formacions socials actuals.

La constatació de les desigualtats socials davant l'escola i del rendiment desigual obtin-

gut pels alumnes és un tema ja clàssic en la sociologia de l'educació. L'originalitat de l'anàlisi de Baudelot i Establet rau en el fet d'haver emmarcat aquest aspecte, que podríem anomenar selectivitat individual, en el de la selectivitat funcional. La selectivitat individual és la que es realitza en funció de les característiques individuals basades en l'origen social, mentre que la funcional consisteix a complir les demandes de preparació tècnica i ideològica dels qui han d'ocupar, en el futur, posicions distintes i oposades en el procés productiu. Aquests dos aspectes estan units en la realitat, però és útil la seva distinció teòrica ja que posició de classe i origen de classe no són la mateixa cosa, i no coincideixen necessàriament en les societats actuals.

Mitjançant una anàlisi estadística molt extensa dels fluxos dels alumnes al llarg de l'escola, Baudelot i Establet mostren com la divisió opera a totes les etapes del procés educatiu. L'escola primària, i els mecanismes de selectivitat que hi funcionen, mereix un èmfasi especial. El destí escolar d'un alumne està quasi determinat pel fet d'haver repetit algun curs, la qual cosa depèn de les dificultats experimentades per superar el procés d'aprenentatge de la lectura i escriptura, que s'ha de realitzar el primer curs tal com estableixen les normes escolars. Aquestes dificultats constitueixen un fenomen massiu, que afecta principalment els fills d'obrers, pagesos, etc.

Els autors arriben a establir que un fill d'obrer té una pro-

bilitat quatre vegades més gran de quedar escolaritzat a la xarxa PP que a la SS. Recíprocament, un fill de burgesès té quatre vegades més probabilitats de ser escolaritzat a la SS que a la PP. La petita burgesia, en canvi, té una probabilitat semblant per a les dues vies.

La conclusió és que les normes escolars i la mateixa escola no són estranyes a aquests fets, encara que aquesta pretengui encobrir la seva responsabilitat atribuint el problema a causes biològiques, per exemple, a la dislèxia. El mestre d'ensenyament primari es troba en una situació ambigua i contradictòria. Ha de procurar que tothom arribi tan lluny com sigui possible, però ja hem vist el que això significa.

Però això no és tot. Si hi ha dues xarxes diferents d'escolarització, aquest fet s'ha de poder detectar en les pràctiques escolars. Els autors identifiquen dos tipus oposats de pràctiques, que corresponen a cada una de les xarxes. Les diferències s'organitzen en quatre punts. Les pràctiques de la xarxa SS estan dominades pel terme de l'escolaritzat (l'ensenyament superior), mentre que les de la PP ho estan per la seva base. Mentre que les primeres estan graduades progressivament, les segones són repetitives. Mentre que la xarxa SS funciona segons el model de la competència i la selecció individual, la xarxa PP procura ocupar els seus alumnes de la forma més econòmica i menys directiva possible (amb l'ajuda de mètodes pedagògics actius, amb efectes segregadors a la pràctica). Final-

ment la xarxa SS es fonamenta en el culte al llibre i a l'abstracció, mentre que la PP dóna primàcia a la simple observació de les coses per mitjà dels centres d'interès. Com que l'escola serveix d'element reproductor de la divisió en classes, aquestes pràctiques contribueixen a la inculcació de la ideologia burgesa; bé que de dues maneres diverses. En la xarxa SS l'escola prepara intèrprets actius d'aquesta ideologia; en la PP es formen futurs explotats. La ideologia inculcada en aquest darrer cas constitueix una subcultura petit-burgesa.

El funcionament de l'escola tal com ha estat descrit, ¿constitueix una màquina ben greixada que no presenta problemes interns ni lluites? Tot basant-se en treballs d'altres autors, Baudelot i Establet sostenen que en la xarxa PP (a causa de les condicions materials d'existència de la majoria dels seus alumnes) s'observen resistències fortes a la disciplina escolar i a la inculcació ideològica. Aquestes resistències indiquen l'existència d'elements de consciència de classe proletària (encara que en una forma poc coherent i explícita) en lluita amb la ideologia petit-burgesa que es preté inculcar.

El llibre conté moltes altres idees i suggeriments, però no tindria massa sentit voler aprofundir molt més ja que el llibre és a davant nostre, per a tothom qui el vulgui llegir. És, sens dubte, un llibre que cal conèixer per comprendre el sistema escolar. Se n'han fet moltes crítiques, algunes fonamentades, d'altres

no tant. A qui el vulgui llegir, li recomanaria una cosa: que tingui en compte que és un llibre teòric que vol analitzar els aspectes estructurals del sistema escolar. El que no s'hi trobarà és una discussió sistemàtica de com avançar cap a una escola diferent.

Jordi VIVES

Formación Profesional en Riotinto: LA EMPRESA CONTRA LA ESCUELA. Equipo de Profesores. Tomás Alberdi Alonso. Madrid 1976.

¡Ay, Compañía Minera, no sabes lo que me quitas! (de unas sevillanas compuestas por un alumno).

Així comença un llibre d'aquells que s'han de llegir. Pocs nois dirien això si els prenguessin l'escola i potser no caldria dir gaire cosa més d'una escola que mereix aquests versos d'un alumne seu, quan la perd.

En el marc de la conca minera de Riotinto, en aquest poble on fins i tot el cementiri és de la «Compañía Minera», al llarg de tres anys, del 70 al 73, es duu a terme una experiència educativa: primer, l'experiència d'un professorat que veu la necessitat de fer de l'escola quelcom de viu, que es planteja amb tota la duresa que suposa escollir, a la FP.: «Una educación o está al servicio de las necesidades del alumno o está al servicio de intereses ajenos a la educación misma»; l'experiència, d'un alumnat acostumat a veure's com una peça més de l'empresa, que abans de l'experiència refusava l'escola i que ara descobreix la seva pròpia personalitat, des-

cobreix que pot dir coses i —encara més— que se l'escolta.

L'experiència duta a terme té dos aspectes fonamentals: l'avançat procés de cogestió que s'assoleix a l'escola i, fent-hi costat, l'intent pedagògic d'ensenyament globalitzat, d'integració dels aspectes pràctics i d'elaboració teòrica entorn del taller com a «model pedagògic» per al conjunt d'assignatures i d'àrees.

Però, l'empresa, que entén l'escola com una «obra social» seva, com un centre més de domini en un poble on tot és seu, trenca l'experiència «perillosa» i «inútil» amb un «no hi ha diners».

Sembla que avui l'empresa i l'escola segueixen camins diferents, que difícilment es trobaran. Aquest no és només un problema de voluntats, sinó quelcom més profund: una escola que vulgui ser feta per a la vida i en funció de l'alumne no serà ben acollida per una empresa que no està feta per això, sinó que vol l'escola per a glòria i profit propi i no per formar la llibertat i creativitat de l'alumne, i molt menys quan l'empresa paga l'escola...

Aquest llibre és el balanç de l'esforç comú de l'equip de professors i d'alumnes que conseqüentment amb allò que havia estat la pràctica habitual de l'experiència aporta la seva opinió. És un llibre que resol poques coses, però en planteja moltes i de molt vives.

«Quizá esta problemática —es diu en un cert moment— no tenga nada de especial respecto a la mayoría de los

centros educativos del país, pero en Riotinto tenía la particularidad de estar llegando a una situación límite.» Potser perquè s'assembla perillosament al que molts vivim dia a dia, portat a algunes de les seves últimes conseqüències, podem veure-hi reflectit bastant fidelment el nostre possible futur, tant en negatiu, el que ens pot acabar passant, com en positiu, el que es pot fer.

En fi, aquest llibre sent imprescindible —crec jo— en una reflexió actualitzada entorn de la FP i les modificacions pedagògiques que de la utilització a fons de la tecnologia i la pràctica de l'ensenyament es desprenen, és també un llibre elaborat per un equip d'ensenyants nascut i fet en aquesta experiència i dirigit als qui no han perdut la il·lusió per l'escola.

Jordi PLANAS

F. OURY y J. PAIN, Crónica de la escuela-cuartel. Ed. Fontanella, Barcelona 1975.

En un dels primers capítols ja ens diuen que «aquest volum és una recopilació de textos, testimonis de mestres, d'ensenyants i nois, articles, etc., que fan referència a l'escola pública francesa. Un llibre per llegir desordenadament». A això últim, jo hi afegiria que, com quan ens donen una mala notícia, cal fer-ho a petits glops, i si ho

fem vora una piscina on puguem donar-nos una bona refrescada, encara millor. I no ho dic pel seu considerable nombre de pàgines, ni perquè tingui cap estil carregós —que no el té—, sinó perquè es tracta de la denúncia d'una situació real, no gens engrescadora, on el mestre és víctima i encobridor a la vegada. Oury i Pain, com aquell qui sense dir paraula ens porta a veure els estralls d'una pedregada, van mostrant, sovint amb certa ironia, el problema psicopatològic de la pedagogia quotidiana a moltes escoles; de com es «deteriorenen» nens i mestres, els tipus de relacions personals, el medi escolar, les condicions materials, etc., tot dient: Aquí ho teniu!

A la darrera part, el llibre posa en qüestió si realment és útil per al poble aquesta mena d'escola pública existent. No dóna alternatives de solució concreta, però anima a deixar de fer d'alcalvot les persones afectades (pares, mestres, inspectors...). Crec que pot ser una bona eina a l'hora de plantejar el que *no volem dir* quan demanem escola pública per a tothom. També pot ajudar a aquells mestres que estiguin dubtant a deixar la professió: potser veuran clar que és millor una paradeta de vetes i fils. Una darrera qüestió a tall d'advertència: que ningú no s'amoïni quan el llibre parli d'edificis freds, tancats, masses de nens en filera, d'in-

adaptacions, de mestres impotents, d'instruccions oficials que frustren... Parlen de França!

Joaquim FARRÉ P.

LLIBRES REBUTS

EDITORIAL JUVENTUD

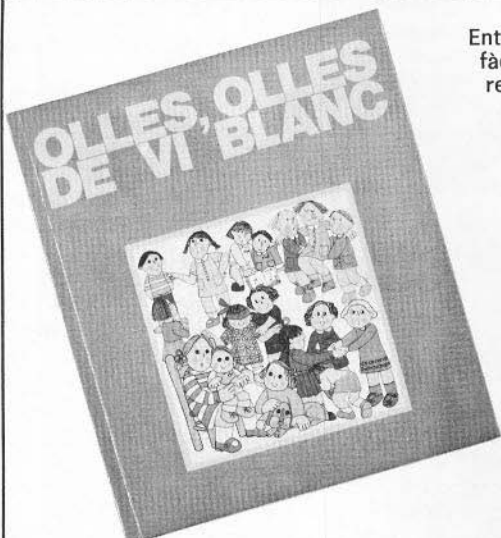
Collecció «En Tom i la Irene»
Collecció «Faràndula»
Collecció «Jardí d'infants»
Collecció «Panorama»
Col. «Panorama Gigante»
Rondalles i Aventures

EDITORIAL NOGUER

Àlbumes Noguer de Geografia, n.º 4, 9, 12.
Àlbumes Noguer de Zoologia, n.º 1, 7, 20.

EDITORIAL SANTILLANA

Llibres de text de 1r. de BUP.

Entretenir el menut pot ser tot un art. Un art ben fàcil puix que exercir-lo no demana res més ni res menys però, que l'estimació. Heus aquí una eina per entretenir el menut. La seva forma de llibre, de llibre bonic, preparat amb amor, és per si mateixa una expressió de respecte que reclama i que obtindrà el seu afecte sense regateig. Sí, pretenem que ja des d'ara el menut estimi els llibres. En aquest, tal vegada un dels primers que posareu a les seves mans, hem fet un recull de coses per a ell. De coses per contar-li, per cantar, per jugar amb ell... coses que, per haver estat molt nostres, els grans seguim recordant encara. El nostre propòsit és oferir-les al menut, que les posarà de seguida al seu cor, les farà seves repetint-les paraula per paraula, contemplant dibuix per dibuix, copiant-ne el gest, cantussejant la melodia vivint-ne el sentiment o seguint la broma.

Recull de jocs, cançons, endevinalles, versos i petites proses, seleccionat per M. Eulàlia Valeri i Assumpció Lissón. Música de M. Teresa Giménez. Il·lustracions de Carme Solé i Fina Rifà.

Un volum de 96 pàgines, 18x21 cm, totalment il·lustrades en colors, relligat amb coberta de cartoné plastificada.

LLlibreSS

LÖÖF, Jan, **Historia de una manzana roja**. Ed. Miñón. Valladolid 1975 (dibujos del autor).

És un conte humorístic, una successió de fets encadenats i enllaçats. Un home compra una poma per presentar-la a un concurs i el venedor li ven una poma de plàstic. Aquesta poma per «bromes» del destí va de mà en mà fins a tornar a l'home que la va comprar. Quan torna ja és una poma de debò. Com que l'escriptor és també el dibuixant, la imatge té molta importància, el dibuix és gran i omple molt, i el text, no gaire llarg, és explicatiu. El vocabulari és senzill. Agrada als nens perquè s'acosta bastant al còmic i perquè en els dibuixos i en la història passen moltes coses en el mateix moment i molt ràpidament.

NÜNTER, Anke, **Las gafas maravillosas**. Ed. Miñón, Valladolid 1975.

De grans dibuixos i textos curts, presenta la història d'un nen marginat a causa de portar ulleres, a qui anomenen el mussol... Però aquest nen amb les seves ulleres pot veure el que d'altres no poden, diferents països... són ulleres meravelloses. Finalment, els companys l'accepten perquè s'adonen de les seves ulleres meravelloses. Les ulleres que en un principi són motiu de marginació es converteixen pel seu valor màgic en el motiu de la seva acceptació (valoració de la imaginació). El vocabulari és senzill i els dibuixos són bas-

tant diferents dels que acostumem a veure, amb molts primers plans. 7 i 8 anys.

RICO DEL ALBA, Lolo, **Angelita, la ballena pequeña**. Ed. Miñón, Valladolid 1975.

Llibre per a nens de 8 anys on la il·lustració juga un paper molt important. És un d'aquests llibres que se situen en una edat entremitja en què el nen vol ja llegir llibres una mica llargs. Explica la història d'una balena de tamany molt reduït, que al costat de les altres més grans, no s'hi troba bé i per això busca un racó a la seva mida. Així, arriba a terra, a ciutat, on la prenen per tot el que no és: un gos, una televisió; la tanquen en una peixera; la ciutat amb els sorolls l'espanta... Finalment, retorna al mar on és molt ben rebuda i on se sent una mica important i reconeguda.

GOSGROVE, Stephen, **Jake, la gaviota verde**. Ed. Altea, 1975. Conte per a nens de 8 anys. Presenta la història d'una gaviota que no sabia volar perquè no tenia confiança en ella mateixa. Per fi, és ajudada pels seus companys i decideix de pujar a la muntanya on hi ha el secret. El secret és una mena de moralitat escrita en una pedra. Cal tenir en compte que hi ha força paraules en versió original, que donen molta fredor al conte. És una llàstima per al text perquè, per altra banda, el llibre està bé de tamany, imatge i preu.

GARCÍA LORCA, Federico, **Canciones y poemas para niños**. Ed. Labor, 1975.

Preciós llibre de petits poemes d'aquest gran autor que va fer una mica de tot, poemes per a gent gran, teatre, obres de titelles que ell mateix representava i poemes i cançons per a nens, i moltes vegades inspirats en el folklore i cançó del carrer. El llibre té molta coherència: text i dibuix guarden un lligam. Els dibuixos de Danill Zarza són de línia prima i contínua, interpretació del poema amb «tocs» surrealistes i màgics; recorden molt bé el món lorquí i fins i tot recorda els dibuixos de Lorca. En aquest llibre s'ha deixat unes quantes pàgines en blanc que «esperan un poema o un dibujo vuestro, sugerido por la lectura, que harán más personal este libro». Pot agradar aquest llibre al nen que sàpiga passar-s'ho bé amb la poesia, i per això manté un marge bastant gran d'e-

dat en què és possible llegir-lo. 10-14 anys.

BELL-LLOC, Ramon, De l'Equador a Groenlàndia 1. Ed. Lavinia. Col. «Els llibres amb cua». Barcelona 1975.

Està escrit en capítols molt curts, que expliquen com un equip de militars en una missió per l'Àfrica van conèixer el país i sobretot els animals. Hi ha un general i el seu ajudant John Smith, en aquesta missió. L'ajudant està molt interessat per la vida dels animals i la seva curiositat el porta sempre a investigar i a embolicar-se en mil problemes, per això li passen moltes aventures. Més que una novel·la és una explicació dels costums dels animals. Podríem incloure'l dintre dels llibres que diuen «instruye deleitando». Al final, hi ha un vocabulari per aclarir el significat d'alguns mots. És un més dels pocs llibres per a lectors de més de 9 anys, escrit en català.

AYMÉ, Marcel, Delphine y Marinette en el colegio. Ed. Lumen. Col. «Moby Dick». Barcelona 1974.

Hi ha tres contes de l'autor, sempre amb dues protagonistes: dues nenes, Delphine i Marinette, que viuen en una granja. És un llibre de fantasia encara que es presenta com a real. En cada un dels tres contes —«El problema», «El elefante», «Los bueyes»—, tracten temes relacionats amb la vida de les nenes i de la seva relació amb els animals de la granja. Uns animals que parlen i quasi pensen com persones grans. El més interessant i divertit crec que és l'últim conte, que explica com

un bou es torna intel·lectual i llegeix llibres de filosofia.

El tracte dels adults respecte als nens és sovint dur i exalta la competició (premís, càstics, etc.); els petits es refugien al món de la imaginació i de l'humor.

VALLVERDÚ, Josep, Un cavall contra Roma. Ed. La Galera. Col. «Grumets de la Galera». Barcelona 1975.

Novel·la d'aventures amb una petita base històrica que explica la vida d'un nen íber (Aldin) que, per rebel·lar-se contra els romans a l'hora de rescatar el seu cavall, és fet presoner i dut a Roma. Pel camí coneix Citus, jove sarmatà amb molta força i també coneix un noi que anomenen Later i amb els quals es fa amic. Explica totes les peripècies d'Aldin i els seus amics per tal d'aconseguir la llibertat, com s'enfronten a Fluvià, a la cruel filla de Tacca, com s'entrenen amb els gladiadors i finalment la lluita a l'anfiteatre on recupera la seva llibertat i la dels seus amics i marxen tots cap a Tarragona, d'on Aldin fa de príncep. És un llibre amb un vocabulari bastant difícil, tant pels mots normals com pels relacionats amb la cultura ibera i romana. Al final hi ha un vocabulari de paraules romanes.

DUMAS, Alejandro, El camino de Varennes. Ed. La Gaya Ciencia. Barcelona 1975.

Llibre de tipus històric en què l'autor especula irònicament sobre la fugida i detenció del rei Lluís XVI de França i de la seva dona Maria Antonieta. Barreja fets realment històrics i fins i tot do-

cuments amb les seves investigacions particulars, es recrea en aquests fets i dona la seva opinió. El llibre és problemàtic quant a la quantitat de noms i personatges històrics que hi surten i també perquè és una narració més o menys novel·lística interrompuda per reflexions de l'autor, i per la presentació dels documents. Conté bones dosis d'humor quan presenta, amb molta ironia, la irracionalitat del rei i la seva dona en preparar i realitzar la fugida. Humor que reforça l'auto-rra dels dibuixos. Pot considerar-se un llibre per als 13 anys, i recordant sempre que l'autor va viure entre 1802-1870.

SOUTHAL, Ivan, Cerco de fuego. Ed. Adara. La Corunya 1975.

Explica les situacions que es presenten a diverses famílies que viuen en cases de pagès, bastant aïllades entre elles i també lluny de la ciutat, quan en una altra zona comença un foc. Aquest foc, provocat pel descuit d'uns nois, s'estén ràpidament. Aquesta gent està en un perill imminent de mort. El llenguatge i vocabulari és senzill, el més complicat és la forma en què es presenten aquestes situacions: primerament tracta cada un dels personatges i després els va lligant entre ells de mica en mica. Per això mateix, no és la narració d'un personatge central-heroi, sinó que tothom pren part d'aquesta història. En general, agrada a nens de 12 i 13 anys, però els pot presentar un problema la forma com està escrit.

Marta BALAGUER
«Escola Orlandai»

ESCOLA EN CATALÀ

PER PRIMERA VEGADA LLIBRES DE L'E.G.B.
PUBLICATS EN CATALÀ

SÈRIES GRADUADES - E.G.B.

Naturalesa

Torsimany. Natura i societat. Llibre de consulta (3.º). Mir/Ruiz Calonja	160
Edafos. Llibre de consulta (4.º)	160
Diàita. Llibre de consulta (5.º)	187
Energia. Llibre de consulta (6.º). Mir/París	220
Matèria i vida. Llibre de consulta (8.º). Mir/París/Villalbí. (En premsa)	—

Societat (geografia i història)

Torsimany. Natura i societat. Llibre de consulta (3.º). Mir/Ruiz Calonja	160
Vida i paisatge. Llibre de consulta (4.º)	149
Terra i homes. Llibre de consulta de geografia i història (5.º). Ballbé/Ruiz Calonja	174
Món i pobles. Llibre de consulta de geografia i història (6.º) Ballbé/Gassiot / Vergés	220
Països i nacions. Llibre de consulta de geografia i història (7.º) Sobrequès/Vergés/Galofré/Rubió	242
El món d'avui. Llibre de consulta de geografia i història (8.º). Vergés (en premsa)	—
Arrel. Resum d'història de Catalunya (6.º a 8.º). Vergés	70

Matemàtica

Fem matemàtica. Fitxes de treball I	231
Guia per a l'educador	110
Fem matemàtica. Fitxes de treball II	350
Guia per a l'educador. (En premsa)	—

Religió

Catequesi de la primera comunió. Bassó	80
Guia del catequista	50
Diapositives (en català)	600
Guies didàctiques. Bassó. Per a 6, 7 i 8 anys. Cada una	80
La meva fe. Bassó (1.º). Llibre de consulta	110

EDITORIAL TEIDE, S.A.

Tel. 93/250 45 07 - Viladomat, 291 - Barcelona-15

PROS I CONTRES DEL TEXT LLIURE FREINET

Ja fa força temps que alguns mestres provem, a les nostres classes, de basar una bona part de l'ensenyament de la llengua en la utilització, més o menys intensiva i de forma diversa, del text lliure.

Ens sembla, a primer cop d'ull, que la primera dificultat ja sorgeix de la pròpia denominació. Si només es digués text, tots més o menys hi estaríem d'acord; es dona però la casualitat que ens emparrem a dir-li TEXT LLIURE.

Anem punt per punt. Sembla ser que —resumint molt— allò que és específic de qualsevol llenguatge és el seu caràcter d'expressió, seguit del de comunicació. Si això és cert, hauríem de veure què entenem per expressió i comunicació «lliure».

Per començar, en què consistiria, per tant, l'expressió lliure?

En principi, sembla que això voldria dir que es podria escriure —si es tracta de text escrit— de, o sobre qualsevol cosa. Naturalment que aquí començaran els problemes. Evidentment, el paper del mestre serà aquí importantíssim.

En nom de la llibertat, podrà deixar passar un text, que insulti o faci burla d'un company? Com evitar que la vulgaritat, les bajanades, o la mala fe dels eslògans, que tenen l'única finalitat de vendre més, envaïxi els escrits infantils? Algú ha fet esment de la quantitat d'ideologia que es filtra a través d'aquests eslògans.

Aquests serien dos petits exemples, entre molts d'altres, dels «contres» del text lliure.

I el mestre? —dirà algú experimentat. Efectivament, ens costa de creure en el mestre «satèl·lit» del nen, que va donant-li tombs, amatent a la més petita sollicitud. Potser serà que n'hem vist massa d'aquests nens «sol», esdevinguts «llunàtics».

No serà més veritat que nens i mestre tenen algun TREBALL A FER i que tot desenrotllant aquest treball es van FENT ells mateixos?

I pel que fa a la comunicació: És normal que els escrits dels nois s'arxivin en una carpeta i vegetin allí fins que s'acabi el trimestre o el curs? Quin interès ha de posar un noi a escriure redaccions que immediatament des-

prés de néixer seran enterrades i oblidades de tothom? No serà més lògic que el noi pugui llegir als altres (comunicar) allò que pensa i ho reflecteixi en un paper, i un cop escrit, pugui traspasar la porta de l'escola, per mitjà de revistes, correspondència, etc.?

Si un noi NOMÉS fa «exercicis» —per ben pensats que estiguin, per científics que siguin— l'obliguem a dialogar amb el paper, i com que això no té res d'humà, acabarà xerrant amb el company, «FENT VEURE» que treballa. Resumint, donem els primers passos per convertir-lo en un hipòcrita.

Evidentment que s'ha de fer exercicis que ajudin, aclareixin i rectifiquin l'expressió infantil; el que no creiem és en el seu ÚS EXCLUSIU (vegeu la majoria de fitxes que hi ha al mercat).

Ens sembla que, a la base d'una concepció de l'ensenyament de la llengua en exercicis extrets dels escriptors consagrats, hi ha una desconfiança absoluta que el nen pugui dir res «que valgui la pena».

És veritat que alguns han trobat la manera adequada d'escriure per a infants, però, encara és més cert que han de recórrer, molt sovint, als contes com a expressió parcial del poble, que històricament NO SAP ESCRIURE i l'autèntica opinió del qual ha estat sempre ofegada.

I en tots els casos, on és la valoració de l'autèntica expressió infantil? O és que pensem que el que escriu el noi només té valor quan s'assembla als models?

I si la llengua escrita és un dels principals vehicles de transmissió d'idees, com podem alimentar —gairebé absolutament— les actuals generacions escolars amb idees extremes d'escriptors morts, que escrivien per a gent adulta de fa 50 o 100 anys?

No serem tan ingenus de creure que tot allò que surt de la mà de l'infant hagi de ser modèlic, però hi ha molta, molta gent, que valora el dibuix lliure, per exemple, de manera molt diferent de com judica el text lliure. I si bé és cert que el domini mínim d'una llengua comporta un aprenentatge molt més elaborat, quin aprenentatge pot ser més adequat que aquell que es basa en l'expressió del propi MÓN, col·lectivitzat i sancionat a través de la crítica i la valoració dels companys i del mestre, i que, traspasant les portes de l'escola, pot comunicar als altres, per revista, correspondència, etc.?

UNA LLENGUA, DOS PROGRAMES, VUIT NIVELLS.

Editorial Casals

PROGRAMA 1

material programat per al treball de llengua que els nens han de fer a l'E.G.B.

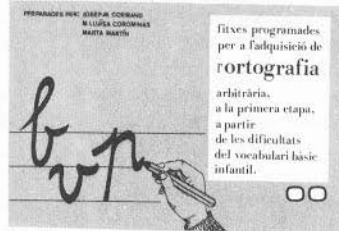
Collecció EL PENELL

(llenguatge i gramàtica)

- 1r. - FOC
- 2n. - MAINADA
- 3r. - CORRIOLA
- 4t. - ESCLETXA
- 5è. - EINA
- 6è. - CATALÀ-2
- 7è. - PLEC DE PAPERS (en curs d'edició)
- 8è. - LLETRES DE MOTLLE

Material complementari

Fitxes d'ortografia per a la 1a. etapa (de 2n. a 5è.) agrupades en tres sèries.

Collecció LA LLUNA EN UN COVE (textos i lectures)

- 1r. - LA GALLINA PONICANA
- 2n. - EN PESSIC PESSIGAINA
- 3r. - L'HOME DEL SAC JUGA A L'EIXARRANCA
- 4t. - EL TRENACLOSQUES DEL PARE GEGANTAS
- 5è. - RONDALLA VA, MENTIDA EXPLICICO

(en curs d'experimentació)

6è 7è 8è CALAIX DE SASTRE (en curs d'edició)

PROGRAMA 2

material programat d'aprenentatge del català per als nens castellanoparlants

Collecció MOLÍ DE VENT

- 1r. - EL CASTELL D'IRÀS I NO TORNARÀS (en curs d'edició)
- 2n. 3r. 4t. 5è. (en curs d'experimentació)

MATERNAL PREESCOLAR E.G.B. B.U.P

Tots els cursos complerts

DEMANEU CATÀLEG EXPLICATIU

Editorial Casals

Caspe, 79. Barcelona 13 Tlf. 2457203-04

ACTIVITATS INTERNES

Com a principal activitat actual, cal remarcar la preparació de l'Escola d'Estiu, que se celebrarà del 5 al 17 de juliol.

Amb un total d'uns 230 cursos aproximadament, més els que programen les comissions del Col·legi de Doctors i Llicenciats, esperem que quedin cobertes les necessitats dels ensenyants.

El conjunt dels temes es divideix, com de costum, en els propis de cada una de les etapes de l'ensenyament: Llar, Parvulari, 1a. etapa d'EGB, 2a. etapa d'EGB, Formació Professional, BUP (aquest a càrrec del Col·legi de Doctors i Llicenciats). A més hi ha els cursos de tipus monogràfic i general, interessants per a la formació personal de tots els ensenyants.

Per altra banda, a causa de les circumstàncies polítiques de la problemàtica en què ens movem i del ressò obtingut pel resultat dels treballs del Tema General fet l'any passat a l'Escola d'Estiu, pensem que hem de donar més importància encara al Tema General d'enguany. Això fa que la programació dels grups de treball sigui més àmplia en nombre i més concreta en temàtica:

Gestió del centre.
Associacions de Pares.
Formació ideològica personal i social.
Organització del sistema educatiu.

Finançament de l'escola.
Català segons tipologia escolar.

Estatut de l'ensenyant.
Reclutament de mestres.
Moviment i Sindicat d'ensenyants.

Pas de l'escola estatal a pública.

Pas de l'escola privada a pública.

Escola no selectiva.

Llar d'infants.

Parvulari.

1a. etapa.

2a. etapa.

Tronc únic.

Educació especial.

Formació del mestre.

Per preparar documentació i organitzar la marxa d'aquests grups, s'estan fent actualment unes quantes sessions, a les quals són convidades les institucions vinculades a l'educació, a més dels responsables de cada un dels grups esmentats.

VISITA AL PRESIDENT DE LA GENERALITAT

El dia 6 de maig una representació de «Rosa Sensat» va anar a veure l'Honorable Josep Tarradellas, President de la Generalitat, al seu lloc d'exili de Saint - Martin - le Beau. En una llarga i cordial entrevista li explicaren detalladament la història i les activitats de «Rosa Sensat», i analitzaren conjuntament la política educativa a seguir a Catalunya actualment i en un futur proper.

ACTIVITATS EXTERNES

PRIMER I SEGON TRIMESTRE DEL CURS 1975-76

Conferències

La renovació pedagògica. Època d'Artur Martorell, conferència i exposició patrocinada per l'Obra Cultural de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, donada a Berga, Bellvitge, Breda, Rubí, Sant Cugat, Cervera, Olesa de Montserrat, Sant Feliu de Codines, Santa Coloma de Gramenet, Vilarrodonna, Girona, Santa Coloma de Queralt, La Bisbal i la Seu d'Urgell.

Rosa Sensat: una experiència de renovació pedagògica a Catalunya, a l'Aula de Cultura de la Caixa d'Estalvis d'Alacant.

L'educació avui. Pares i mestres de l'escola Barrufet de Sant Boi, Guarderia de la Telefònica de Valldaura, Associació de pares de l'Escola Normal de Cervelló, Associació de pares i mestres de l'Escola Estatal d'Anglès, pares i Òmnium de la Seu d'Urgell, Casal de l'Espluga de Francolí i Associació de pares del Col·legi de la Immaculada de la Garriga.

L'educació pre-escolar. Pares de les escoles Alba, Espiga

Sant Jordi i Grim i ICE de la UAB de Lleida.

L'escola i el poble. Pares i mestres de l'escola Barrufet de Sant Boi i pares de Vilarrodonà.

Problemàtica de l'ensenyament (taula rodona). Centenari del Cine-club de Malgrat i Associació de Veïns de Sants.

Problemes actuals de l'ensenyament i la nova escola pública. L'Associació de pares i mestres de Mataró, Associació de pares de Sant Miquel de Vic i pares d'Arenys de Mar.

Qüestions actuals de l'ensenyament. Associació Cultural de Caldes de Montbui i Servei de Psicòlegs d'Igualada.

L'ensenyament i l'àmbit d'estructura docent del Congrés de Cultura Catalana. Associació de Veïns del Guinardó.

Educació i instrucció. Pares de les escoles Alba, Espiga Sant Jordi i ICE de la UAB de Lleida.

L'escola pública. Foment Marítim.

La nova escola pública. Pares d'escoles de Coordinació Escolar, Associació de pares de La Roda de Terrassa i pares d'Avinyó.

La nova escola pública i l'ensenyament (taula rodona). Alumnes de la Normal de Sants.

L'educació a diversos països del món. Pares i mestres de

la guarderia Torre Verde de Sabadell, ICE de la UAB, Associació de pares de l'Escola Professional del Clot, joves de la Cooperativa Sabadellenca, Associació de pares i ajuntament de Martorell, alumnes i professors de l'Escola Normal de Sant Cugat.

L'ensenyament a Catalunya 1936-39. Aliança del Poble Nou.

L'escola a Catalunya durant el període de la Generalitat. Associació de Veïns de l'Esquerra de l'Eixample.

Política i educació (taula rodona). ICESB.

La qualitat de l'ensenyament. Joves i pares de Castellbisbal.

La llengua a l'escola. Pares i mestres de Vilafranca del Penedès.

La llengua a l'escola i l'educació de la llibertat. Pares de les escoles Alba, Espiga Sant Jordi i Grim i ICE de la UAB de Lleida.

L'educació del nen de 0-6 anys. Pares de Santa Perpètua de Moguda.

L'educació pre-escolar. Pares de les escoles Alba, Espiga Sant Jordi i Grim i ICE de la UAB de Lleida.

El 8è. d'EGB i els problemes de la Formació Professional. Associació de Veïns del districte V.

Sortides a l'EGB. Associació de pares del Col·legi de la Immaculada de la Garriga.

Els nivells de l'ensenyament (taula rodona). Associació de

pares de l'Institut del Prat.

La personalitat del nen (col·loqui). Monestir de Montserrat.

L'educació sexual. Associació de pares del Col·legi de la Immaculada de la Garriga.

La problemàtica de les guarderies. Associació de Veïns de Trinitat Nova.

Participació a curssets

Les ciències socials a l'escola. Mestre de Sant Sebastià.

Symposium d'educació pre-escolar. INCIE de Madrid.

La fonologia i l'aprenentatge de la lectura. Mestres d'Olot i comarca.

Aprenentatge de la lectura. Institut Psicopedagògic de la Diputació de Barcelona.

I Setmana de Pedagogia. Universitat de Barcelona.

Setmana Pedagògica de Terrassa. Associació de mestres de Terrassa, Col·legi de Doctors i Llicenciats i Òmnium Cultural.

Butlletí de subscripció

Nom

Cognoms

Adreça tel.

Població DP. Prov.

Se subscriu a la revista PERSPECTIVA ESCOLAR pel 1976 a partir del número 5. Aquesta subscripció comprèn del número 5 al 10 inclusivament (6 números)
Preu de la subscripció, 400 pessetes.

Farà l'abonament de l'import:

- per gir postal o telegràfic
 - per taló nominal (a «Rosa Sensat» o PERSPECTIVA ESCOLAR)
 - per domiciliació bancària (ompliu el full adjunt i envieu-nos-el)
 - contra reembossament quan rebreu la primera tramesa (cal que el carter us trobi a casa i pagar el recàrrec pel servei de correus)
- } S'ha d'enviar junta-
ment amb la sub-
scripció

Butlletí de domiciliació bancària

Nom i cognoms

Sr. Director de

Agència

Senyors,

els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta n.º
atenguin el rebut que, anyalment, els presentarà «Rosa Sensat» a.a.p.s.a. per al
pagament de la meua subscripció a la revista PERSPECTIVA ESCOLAR.

Atentament,

TARJETA POSTAL

Perspectiva escolar

«Rosa Sensat»
Còrsega 271, pral.
BARCELONA-8

Està a punt
de sortir

quins llibres
han de llegir
els nens ?

Libres seleccionats
per temes i per edats
fins als 14 anys

Publicacions de Rosa Sensat

plastidecor

Una nova manera de dibuixar!
amb més avantatges...

— Rica gamma de colors

— Mans sempre netes

— No és tòxic

— S'esborra fàcilment amb goma; s'hi fa punta com en un llapis corrent.

PLASTIDECOR no es trenca. Els colors, lluminosos, poden barrejar-se i se n'obtenen magnífiques combinacions.

Baignol & Farjon distribuït per Flamagàs, S. A.

Voldria rebre una mostra gratuïta de PLASTIDECOR

Nom

Gol·legi

Adreça

Localitat Província

FLAMAGÀS SA Sales i Ferrer, 7 Barcelona-13

